

Policejní Akademie České republiky v Praze

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra veřejného práva

**Mezinárodní spolupráce v oblasti
mořského práva**

Diplomová práce

International cooperation in the field of the Law of the Sea

Master thesis

Vedoucí práce

prof. Mag. phil. Dr. iur. Scheu Harald Christian Ph.D.

Autor práce

Bc. Simona Fošnárová

Praha 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 13. března 2023

.....

Bc. Simona Fošnárová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu prof. Dr. iur. Haraldu Christianu Scheuovi, Mag. phil., Ph.D. za jeho vedení, cenné rady a projevenou ochotu při psaní této práce.

ANOTACE

Tato diplomová práce pojednává o důležitosti mezinárodní spolupráce při řešení otázek mořského práva se zvláštním zaměřením na enviromentální a bezpečnostní hrozby. Zkoumá právní rámce a mezinárodní úmluvy platné pro boj proti námořní trestné činnosti a pro enviromentální ochranu moří a oceánů. Je zde rovněž objasněna práce jednotlivých mezinárodních organizací, které se zabývají mořským právem, mezi něž patří například Organizace spojených národů nebo Mezinárodní námořní organizace. Postoje těchto organizací jsou brány v potaz při řešení zmiňovaných enviromentálních či bezpečnostních hrozeb.

KLÍČOVÁ SLOVA

Mořské právo * oceány * životní prostředí * ochrana * modrá kriminalita *

ANNOTATION

This diploma thesis discusses the importance of international cooperation in addressing maritime law issues, with a particular focus on environmental and security threats. It examines the legal frameworks and international conventions applicable to combating maritime crimes and protecting the seas and oceans. It also clarifies the work of various international organizations that deal with maritime law, including the United Nations and the International Maritime Organization. The positions of these organizations are taken into account when addressing the environmental or security threats.

KEY WORDS

Maritime law * oceans * environment * protection * blue crime *

Obsah

TEORETICKÁ ČÁST	8
ÚVOD	8
1. VYMEZENÍ POJMŮ	9
2. HISTORIE VÝVOJE MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V OBLASTI MOŘSKÉHO PRÁVA A RELEVANTNÍ PŘÁVNÍ ÚMLUVY	11
2.1. Klíčové úmluvy	12
2.1.1. Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS).....	12
2.1.2. Mezinárodní úmluva o bezpečnosti života na moři (SOLAS)	15
2.1.3. Mezinárodní úmluva o zabránění znečištění z lodí (MARPOL)	15
2.1.4. Mezinárodní úmluva o standardech výcviku, kvalifikace a strážní služby námořníků (STCW)	16
2.1.5. Úmluva o potlačování nezákonných činů proti bezpečnosti námořní plavby (SUA) 17	
3. MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ V OBLASTI OCHRANY MOŘSKÉHO PRÁVA	18
3.1 Organizace spojených národů (United Nations – UN).....	18
3.2 Mezinárodní námořní organizace (International Maritime Organisation – IMO)...	19
3.3 Mezinárodní úřad pro mořské dno (International Seabed Authority – ISA)	23
3.4 Divize pro záležitosti oceánů a mořské právo (United Nations Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea – DOALOS).....	26
3.5 Mezinárodní tribunál pro mořské právo (International Tribunal for the Law of the Sea – ITLOS)	27
3.5.1 Příklad zadržení 24 členů ukrajinské posádky a 3 plavidel Ruskem	28
3.5.2 Případy tuňáka obecného	30
3.6. Komise pro limity kontinentálního šelfu (Commission on the Limits of the Continental Shelf – CLCS).....	31
4. VYMEZENÍ MOŽNÝCH EKOLOGICKÝCH HROZEB V OBLASTI MOŘSKÉHO PRÁVA A JEJICH MOŽNÁ ŘEŠENÍ A OPATŘENÍ	32
4.1 Oteplování moří a oceánů	32
4.1.1 Nástin problému	32
4.1.2. Relevantní právní úprava	33
4.1.3. Řešení.....	34
4.2. Ztráta biodiverzity	35
4.2.1 Nástin problému	35
4.2.2. Relevantní právní úprava	36

4.2.3.	Řešení.....	37
4.3.	Znečištění.....	37
4.3.1	Nástin problému	37
4.3.2.	Relevantní právní úprava	40
4.3.3.	Řešení.....	41
4.4.	Změny ve slanosti vody – odsolování	42
4.4.1	Nástin problému	42
4.4.2.	Relevantní právní úprava	44
4.4.3.	Řešení.....	44
4.5.	Ukládání odpadů	45
4.5.1.	Nástin problému	45
4.5.2.	Relevantní právní úprava	46
4.5.3.	Řešení.....	47
4.6.	SHRNUTÍ.....	48
5.	VYMEZENÍ MOŽNÝCH BEZPEČNOSTÍCH HROZEB V OBLASTI OCHRANY MOŘSKÉHO PRÁVA A JEJICH ŘEŠENÍ	51
5.1.1	Piráctví.....	51
5.1.2	Nástin problému	51
5.1.3	Relevantní právní úprava	52
5.1.4	Řešení.....	53
5.2	Námořní terorismus.....	55
5.2.1	Nástin problému	55
5.2.2.	Relevantní právní úprava	55
5.2.3.	Řešení.....	57
5.3	Únosy na mořích	58
5.3.1	Nástin problému	58
5.3.2	Relevantní právní úprava	59
5.3.3	Řešení.....	60
5.4	Pašování migrantů.....	61
5.4.1	Nástin problému	61
5.4.2	Relevantní právní úprava	62
5.4.3	Řešení.....	62
5.5	Pašování narkotik, zbraní a dalších	63
5.5.1	Nástin problému	63
5.5.2	Relevantní právní úprava	64

5.5.3	Řešení.....	65
5.6	Enviromentální trestné činy	66
5.6.1	Nástin problému	66
5.6.2	Relevantní právní úprava	67
5.6.3	Řešení.....	68
5.7	Shrnutí.....	69
	ZÁVĚR.....	71
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	73
	SEZNAM PŘÍLOH.....	88
	PŘÍLOHY.....	89

TEORETICKÁ ČÁST

ÚVOD

Světové oceány jsou sdíleným zdrojem, který představuje širokou škálu příležitostí a výzev pro mezinárodní společnosti. Na jedné straně jsou oceány životně důležitým zdrojem potravin, energie a surovin a poskytují důležité dopravní cesty pro globální obchod. Na druhé straně jsou oceány ohroženy řadou environmentálních a bezpečnostních rizik, od znečištění a nadměrného rybolovu po pirátství a terorismus. Aby bylo možné účinně spravovat a chránit světové oceány, je nezbytná mezinárodní spolupráce v oblasti mořského práva.

V práci budou vymezeny klíčové mezinárodní úmluvy, které do dění v mořském právu zásadně zasahují a dojde také k propojení jejich cílů s konkrétními řešeními negativních jevů v mořském prostředí. V práci bude dále kladen důraz na poskytnutí informací o práci vybraných mezinárodních organizací, které se zabývají problematikou mořského práva. Hlavním cílem práce je následně za pomoci získaných znalostí identifikovat environmentální a bezpečnostní hrozby v oblasti moří a oceánů a poskytnout informace k řešením, která jsou v současné době dostupná, a to prostřednictvím následujících kroků.

První kapitola bude poskytovat přehled klíčových pojmů, které jsou potřebné k pochopení dané problematiky. Druhá kapitola bude nejdříve stručně pojednávat o historickém vývoji mořského práva a následně o přijatých klíčových úmluvách k řešení otázek mořského práva. Třetí kapitola se bude zabývat objasněním práce vybraných mezinárodních organizací, jako jsou Organizace spojených národů, Mezinárodní námořní organizace a další. Ve čtvrté kapitole budou identifikovány a rozebrány jednotlivé environmentální hrozby, právní rámce pro jejich řešení a některá konkrétní doporučení od příslušných organizací, či odborných studií pro jejich překonání. Ve stejném duchu se ponese i kapitola pátá, která se ale bude zabývat hrozbami bezpečnostními. Na konci obou posledně zmíněných kapitol bude poskytnuto shrnutí daných problematik. V závěru budou také identifikovány oblasti, kterým není v rámci mezinárodního společenství zatím přikládán potřebný důraz pro jejich vlastní kodifikaci.

1. VYMEZENÍ POJMŮ

Při zabývání se problematikou mořského práva a pro jeho správné chápání je důležité si nejdříve vyjasnit nejdůležitější pojmy, které jsou potřebné pro jeho správné pochopení. Jelikož se práce zabývá mezinárodní spoluprací v této oblasti, budou v ní často skloňovány některé mezinárodní organizace.

Pojmem mezinárodní organizace se rozumí *sdružení dvou nebo více států, které vzniklo na základě mezinárodní smlouvy a bylo vybaveno určitými pravomocemi pro účely plnění konkrétních úkolů*.¹O mezinárodních organizacích a jejich práci bude pojednáváno v kapitole 3.

Navazující kapitola 4 se bude zabývat enviromentálními hrozbami a jejich řešeními a zde je potřeba si vymezit pojmy znečištění a dumping, které v kapitole hrají klíčovou roli. Dle Environmentální programu Organizace spojených národů se za mořské znečištění považuje: *„Jakákoli škodlivá změna mořského prostředí způsobená úmyslným nebo náhodným únikem nebezpečných nebo toxických látek, jako jsou průmyslové, obchodní a městské odpadní vody.“* Nebo dále také: *„Přímé nebo nepřímé vnášení látek nebo energie člověkem do mořského prostředí (včetně ústí řek), které má za následek poškození živých zdrojů, ohrožení lidského zdraví, překážky pro mořské činnosti včetně rybolovu, zhoršení kvality mořské vody a snížení vybavenosti.“*² Dumpingem se pak rozumí záměrné zneškodňování odpadu nebo jiných látek z plavidel, letadel, plošin nebo jiných uměle vytvořených konstrukcí na moři.³

V kapitole 5 bude zapotřebí umět rozeznat jednotlivé mořské zóny pro správnou orientaci v bezpečnostních hrozbách, protože například definice pirátství je přímo závislá na zóně, ve které se akt považovaný za pirátství odehrál. Nejdůležitějšími zónami, které je třeba rozeznat je teritoriální moře, pod které spadá vše od základní linie až po hranici 12 námořních mil (22,2 Km). Jurisdikci nad ní mají jednotlivé pobřežní státy.

¹ Mezinárodní organizace. In: SCHEU, Harald Christian. *Úvod do mezinárodního práva veřejného*. 2. doplněné vydání. Praha: Auditorium, 2019, s. 119. ISBN isbn978-80-87284-73-5.

² Marine pollution. In: *Leap.unep* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://leap.unep.org/knowledge/glossary/marine-pollution>

³ Čl. 1 odst. 5 písm. a Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu, v platném znění. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf [cit.2022-12-20]

Státy mohou rovněž zavést přilehlou zónu, navazující na vnější hranici teritoriálního moře, do maximální vzdálenosti 24 námořních mílí (44, 5 Km) od základní linie. Tato zóna má sloužit k posílení donucovacích kapacit států a bránění zločincům v útěku z teritoriálního moře. V této zóně státům náleží právo na prevenci a trestání porušování daňových, imigračních, hygienických a celních zákonů na svém území a v teritoriálním moři. Rozdíl mezi teritoriálním mořem a přilehlou zónou tvoří omezení práv na vzdušný prostor. Poslední klíčovou zónou pro kapitolu 5 je volné moře. Zóna volného moře se vztahuje na všechny části moře, které nejsou zahrnuty ve výlučné ekonomické zóně, v teritoriálním moři států, vnitřních vodách států nebo v souostrovských vodách souostrovského státu. V rámci volného moře mají všechny státy svobodu plavby, volnost přeletu, svobodu pokládání podmořských kabelů a potrubí, volnosti při výstavbě umělých ostrovů a jiných zařízení povolených podle mezinárodního práva, svobodu rybolovu za stanovených podmínek, volnost vědeckého výzkumu.⁴ Zbývající zóny budou k nahlédnutí v přílohách.

Jak již bylo uvedeno, kapitola 5 se bude zabývat bezpečnostními hrozbami a z toho titulu je nutné si také definovat pojmy modré zločiny a modrá ekonomika. Pod pojmem modré zločiny nebo modrá kriminalita se označují zločiny spáchané nadnárodními organizovanými kriminálními skupinami v oblasti moří.⁵ A za modrou ekonomiku se v nejširším slova smyslu označují všechny ekonomické činnosti související s oceány, moři a pobřežími, od rybolovu přes obnovitelnou mořskou energii až po pobřežní cestovní ruch.⁶

V případě, že se v práci objeví jiný odborný termín, který ale není zapotřebí definovat v rámci této kapitoly, bude k informacím o něm odkázáno pod čarou.

⁴ Chapter 2: Maritime zones: Maritime zones. In: *Law of the Sea: A Policy Primer* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-two/#:~:text=Maritime%20Zones%20Schematic-,Internal%20Waters,innocent%20passage%20through%20internal%20waters.https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf

⁵ EDWARDS, Scott. Blue Crime: Conceptualising transnational organised crime at sea. In: *SAFE SEAS* [online]. 2020-06-09 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.safeseas.net/blue-crime-conceptualising-transnational-organised-crime-at-sea/>

⁶ Everything You Wanted to Know About the Blue Economy. In: *Unfcc* [online]. 2021 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: https://unfcc.int/blog/everything-you-wanted-to-know-about-the-blue-economy-but-were-afraid-to-ask?gclid=CjwKCAiA_vKeBhAdEiwAFb_nrZ5LrseZLBWk1Cxklg9N1LRPHS_bEVFcMfKEr3hhBn61e4e2Z9h

2. HISTORIE VÝVOJE MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V OBLASTI MOŘSKÉHO PRÁVA A RELEVANTNÍ PRÁVNÍ ÚMLUVY

Mořské právo je odvětví mezinárodního práva, které reguluje užívání moří, vzdušného prostoru nad nimi, mořského dna a prostoru pod ním. Historii mořského práva lze vysledovat až do starověku, nicméně moderní pojetí se utvářelo až ve středověku.

Během středověku se mořské právo zabývalo především regulací námořního obchodu a lodní dopravy. Bylo silně ovlivněno zákony a zvyky středomořských námořních národů, jako bylo Řecko, Řím a Kartágo. Tyto zákony se týkaly zejména otázek vlastnictví a převodu lodí, smluv mezi vlastníky lodí a obchodníky a práva a povinnosti námořníků a členů posádky.

V 16. a 17. století se námořní právo začalo rychle vyvíjet, protože evropské mocnosti začaly rozšiřovat svá obchodní impéria a zapojovat se do námořních válčení. První ucelený kodex námořního práva, známý jako *Consolato del Mare*, byl představen ve Středomoří ve 14. století a stal se základem námořního práva v celé Evropě.

V 18. a 19. století došlo k významnému vývoji v mořském právu, včetně vývoje principu svobodných lodí, podle kterého národnost lodi určovala její imunitu proti zabavení během války.

Ve 20. století byl vývoj mořského práva silně ovlivněn technologickým pokrokem, jako je vynález parníku a zavedení kontejnerizace. Byly vyvinuty nové předpisy a úmluvy, které se zabývaly znečištěním moře, bezpečnosti lodí a posádky a práv námořníků.

Dnes se námořní právo nadále vyvíjí, protože nové technologie a globální ekonomický a politický vývoj ovlivňují i lodní průmysl. Nadále se vyvíjejí mezinárodní úmluvy a předpisy, které řeší například pirátství, námořní terorismus a přepravu nebezpečného zboží.⁷

⁷ FASSBENDER, Bardo a Anne PETERS, ed. *The Oxford Handbook of the History of International Law* [online]. 2012 [cit. 2023-03-07]. ISBN 9780199599752.

2.1. Klíčové úmluvy

2.1.1. Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu

(UNCLOS)

Za historický průlom v oblasti ochrany mořského práva se dá označit přijetí Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu. Úmluvou byl stanoven ucelený režim práva a pořádku ve světových oceánech a mořích. Vytyčená pravidla upravují veškeré využití oceánů a jejich zdrojů a jedná se o kombinaci tradičních pravidel pro využívání oceánů a zároveň zavádění nových právních konceptů a režimů řešících nové problémy. Úmluvou je rovněž stanoven rámec pro další rozvoj specifických oblastí mořského práva.⁸

Úmluva byla výsledkem několika desetiletí jednání a diplomatických snah o vytvoření rámce pro správu světových oceánů. Počátky úmluvy lze vysledovat do 30. let 20. století, kdy řada zemí začala prosazovat svou suverenitu nad oceánem za svými teritoriálními vodami. To vedlo k rostoucímu napětí a konfliktům ohledně využívání a správy oceánů, zejména ve vztahu k rybolovu a těžbě zdrojů. První velký pokus vyvinout komplexní právní rámec pro oceány přišel s Konferencí Organizace spojených národů o mořském právu v roce 1958. Konference však nebyla schopna dosáhnout konsensu a jednání pokračovala ještě několik let. V roce 1973 Valné shromáždění Organizace spojených národů ustavilo novou konferenci o mořském právu, která vedla k přijetí UNCLOS v roce 1982.⁹ V Úmluvě UNCLOS lze najít souvislosti s Ženevskými úmluvami z roku 1949, přestože se zabývají různými oblastmi mezinárodního práva. Jedním z příkladů jsou ustanovení UNCLOS o ochraně mořského prostředí během ozbrojeného konfliktu a využívání moře pro mírové účely.¹⁰ Tato ustanovení jsou v souladu s cíli Ženevských úmluv, které se snaží minimalizovat škody způsobené ozbrojeným konfliktem civilistům a životnímu prostředí¹¹.

⁸ Brief History of IMO. In: *IMO* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/HistoryOfIMO/Pages/Default.aspx>

⁹ The United Nations Convention on the Law of the Sea: A historical perspective. In: Un [online]. 1998 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z:

https://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm

¹⁰ ÚMLUVA SPOJENÝCH NÁRODŮ O MOŘSKÉM PRÁVU A DOHODA O PROVÁDĚNÍ ČÁSTI XI TÉTO ÚMLUVY. Záliv Montego, 1982.

¹¹ Convention (II) for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea [online]. In: 1949 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gcii-1949?activeTab=1949GCs-APs-and-commentaries>

Významnějším vztahem ale zůstává ten, mezi UNCLOS a Ženevskými úmluvami z roku 1958. Tyto Ženevské úmluvy se dají označit za předchůdce UNCLOS, neboť se zabývaly podobnými otázkami mořského práva. Prvotním cílem konference v roce 1958 bylo přezkoumání otázek mořského práva (zejména určování teritoriálních vod, rybolovu a jiné) a jejich ukotvení v komplexním právním předpisu. K naplnění tohoto cíle ale nedošlo, protože místo toho došlo ke vzniku čtyř úmluv a jednoho protokolu zabývajících se mořským právem. Za jeden z důvodů roztržitého úmluv se dá označit předpoklad, že státy budou spíše s to ratifikovat pouze konkrétnější úmluvy, se kterými souhlasí ve všech ohledech než jeden dokument, vázající je ke všemu.

Význam Ženevských úmluv je v současné době především historický, neboť jsou výrazem "tradičního mořského práva", tedy práva, které převládalo před proměnami mezinárodního společenství a v jeho hodnocení využívání moří, které přinesly třetí konferenci OSN o mořském právu. Podle čl. 311 odst. 1 Úmluvy OSN o mořském právu z roku 1982 má úmluva z roku 1958 "ve vztazích mezi smluvními státy přednost před Ženevskými úmluvami o mořském právu ze dne 29. dubna 1958". Mezi 155 smluvními stranami úmluvy z roku 1982 je většina států vázaných Ženevskými úmluvami; tyto úmluvy zůstávají závazné pouze mezi několika málo státy, které jsou stranami příslušné Ženevské úmluvy a nejsou stranami úmluvy z roku 1982, nebo ve vztazích s nimi. To je zejména případ Spojených států, Kolumbie, Izraele a Venezuely.¹²

Ochraně a zachování mořského prostředí je věnována Část XII úmluvy. Nastavený právní rámec pro ochranu mořského prostředí dle UNCLOS lze definovat třemi prvky. Prvním z nich je obecnost a komplexnost, přičemž obecnost lze shledat v ustanovení, které všem státům ukládá povinnost předcházet znečišťování mořského prostředí. Článek 192 pak výslovně uvádí, že: „*Státy jsou povinny chránit a zachovávat mořské prostředí*“. Tato povinnost neobsahuje žádnou kvalifikaci¹³.

¹² TREVEZ, Tullio. 1958 Geneva Conventions on the Law of the Sea. In: *Legal.un: Audiovisual Library of International Law* [online]. 2008 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://legal.un.org/avl/ha/gclos/gclos.html>

¹³ YOSHIFUMI, Tanaka. *The International Law of the Sea* [online]. Dánsko: Cambridge University Press, 2012 [cit. 2023-03-10]. ISBN 978-1-107-00999-8H. Dostupné z: https://www.academia.edu/37481566/The_International_Law_of_the_Sea_The_International_Law_of_the_Sea

Druhým prvkem je jednotnost pravidel. Ta se týká regulace znečištění moří. Je zde žádoucí, aby pravidla a normy chránící mořské prostředí zachovávaly maximální mezinárodní harmonizaci. Například čl. 208 odst. 3 vyžaduje, aby pobřežní státy přijaly právní předpisy o činnostech na mořském dně, které “musí být ne méně účinné než mezinárodní pravidla, normy a doporučené postupy“. Mezi taková mezinárodní pravidla patří Mezinárodní úmluva o ropě z roku 1990 o připravenosti, reakci a spolupráci při znečištění.

Třetí, pro mezinárodní spolupráci nejdůležitější prvek zahrnuje povinnost spolupracovat při ochraně mořského prostředí. Vzhledem k tomu, že znečištění moří se může snadno rozšířit za hranice vymezené člověkem, lze ochrany mořského prostředí před znečištěním jen stěží dosáhnout jediným státem. Například článek 197 stanoví, že státy spolupracují na celosvětovém a případně regionálním základě, přímo nebo prostřednictvím příslušných mezinárodních organizací, při formulování a vypracovávání mezinárodních pravidel, norem a doporučených postupů a praktik v souladu s touto úmluvou pro ochranu a zachování mořského prostředí, s přihlédnutím k charakteristickým regionálním rysům.¹⁴

Ustanovení zabývající se bezpečnostním aspektem mořského práva lze najít v části VII. Úmluvy. V této části se nacházejí články konkretizující pirátství a další trestné činy, o kterých bude v práci pojednáváno v kapitole 5. Lze zde například zmínit čl. 100, který státům ukládá povinnost spolupráce při potírání pirátství následujícím zněním: „*Všechny státy v co největší míře spolupracují při potírání pirátství na volném moři nebo na jakémkoli jiném místě, které nepodléhá jurisdikci žádného státu*“.¹⁵

Jednou z největších kritik Úmluvy UNCLOS ze strany právníků je nedostatek mechanismů pro její prosazování. Některé právnícké časopisy navíc kritizují UNCLOS její přílišnou složitost a obtížnou srozumitelnost, zejména pokud jde o úpravu otázek, jako je definice námořních hranic a práva a povinnosti

¹⁴ YOSHIFUMI, Tanaka. *The International Law of the Sea* [online]. Dánsko: Cambridge University Press, 2012 [cit. 2023-03-10]. ISBN 978-1-107-00999-8H. Dostupné z: https://www.academia.edu/37481566/The_International_Law_of_the_Sea_The_International_Law_of_the_Sea

¹⁵ ÚMLUVA SPOJENÝCH NÁRODŮ O MOŘSKÉM PRÁVU A DOHODA O PROVÁDĚNÍ ČÁSTI XI TÉTO ÚMLUVY. Záliv Montego, 1982.

pobřežních států. Tato složitost může zemím ztěžovat účinné provádění UNCLOS a může vést ke sporům a konfliktům ohledně výkladu a uplatňování jejích ustanovení.¹⁶¹⁷

2.1.2. Mezinárodní úmluva o bezpečnosti života na moři (SOLAS)

Úmluva SOLAS je obecně považována za nejdůležitější ze všech mezinárodních smluv týkajících se bezpečnosti obchodních lodí. První verze byla přijata v roce 1914 v reakci na katastrofu Titaniku, druhá v roce 1929, třetí v roce 1948 a čtvrtá v roce 1960. Verze z roku 1974 zahrnuje proceduru tichého přijetí, která stanoví, že dodatek vstoupí v platnost dnem stanoveného datumu, pokud před tímto datem neobdrží námitky proti změně od dohodnutého počtu stran. V důsledku toho byla úmluva z roku 1974 při mnoha příležitostech aktualizována a pozměněna. Dnes platná úmluva je někdy označována jako SOLAS, 1974, v platném znění.¹⁸

SOLAS stanovuje minimální bezpečnostní požadavky pro všechny lodě provozující mezinárodní plavby, včetně norem pro konstrukci, vybavení a provoz. Úmluvu prosazují státy vlajky, které jsou odpovědné za zajištění toho, aby lodě registrované pod jejich vlajkami splňovaly požadavky úmluvy.

SOLAS měla významný dopad na námořní bezpečnost a pomohla snížit počet nehod a obětí na moři. Úmluva však také čelila kritice za to, že se zaměřuje spíše na technické normy než na širší otázky bezpečnosti lodí, a za to, že pomalu reaguje na nové výzvy, jako jsou hrozby kybernetické bezpečnosti.

2.1.3. Mezinárodní úmluva o zabránění znečištění z lodí (MARPOL)

Úmluva MARPOL je hlavní mezinárodní úmluva, která se zabývá předcházením znečišťování mořského prostředí loděmi z provozních nebo náhodných příčin.

Úmluva MARPOL byla přijata dne 2. listopadu 1973 v IMO. Protokol z roku 1978 byl přijat v reakci na řadu nehod tankerů v letech 1976–1977. Protože

¹⁶ VANAİK, Achin. The UNCLOS isn't perfect and it's time we acknowledge that. In: *Tni* [online]. 2020 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.tni.org/en/article/the-unclos-isnt-perfect-and-its-time-we-acknowledge-that>

¹⁷ HONG, Nong. *UNCLOS and Ocean Dispute Settlement: Law and Politics in the South China Sea*. 2012. chinaus-icas. ISBN 978-0-415-50527-7.

¹⁸ International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS), 1974. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: [https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-\(SOLAS\)-1974.aspx](https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-(SOLAS)-1974.aspx)

úmluva MARPOL z roku 1973 ještě nevstoupila v platnost, protokol MARPOL z roku 1978 převzal mateřskou úmluvu. Kombinovaný nástroj vstoupil v platnost dne 2. října 1983. V roce 1997 byl přijat protokol ke změně úmluvy a byla přidána nová příloha VI, která vstoupila v platnost dne 19. května 2005. MARPOL byla v průběhu let aktualizována dodatky.¹⁹

Na ustanoveních úmluvy MARPOL byl stavěn Londýnský protokol (dále LP). LP je mezinárodní smlouva, jejímž cílem je chránit mořské prostředí zabráněním znečištění z lodí a jiných zdrojů. Byl přijat Mezinárodní námořní organizací v roce 1996 a vstoupil v platnost v roce 2006. Protokol obsahuje řadu opatření k zamezení znečištění moře, včetně předpisů pro likvidaci odpadů z lodí a úpravu balastní vody. LP také zakazuje vyhazování určitých druhů odpadu, jako jsou plasty, do oceánů.

Jedním z klíčových rysů LP je preventivní přístup, který vyžaduje, aby země přijaly opatření k zabránění znečištění, i když existuje nejistota ohledně potenciální škody. Protokol rovněž zavádí systém pro monitorování a hlášení případů znečištění a pro sdílení informací a osvědčených postupů mezi zeměmi.²⁰

2.1.4. Mezinárodní úmluva o standardech výcviku, kvalifikace a strážní služby námořníků (STCW)

Úmluva STCW z roku 1978 byla první, která stanovila základní požadavky na výcvik, certifikaci a strážní službu pro námořníky na mezinárodní úrovni. Dříve byly standardy výcviku, certifikace a strážní služby důstojníků a kvalifikací stanoveny jednotlivými vládami, obvykle bez ohledu na praxi v jiných zemích. V důsledku toho se standardy a postupy značně lišily, přestože lodní doprava je nejvíce mezinárodní ze všech průmyslových odvětví. Úmluva předepisuje minimální standardy týkající se výcviku, certifikace a strážní služby pro námořníky, které jsou země povinny splnit.²¹

¹⁹ International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (MARPOL). In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: [https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Prevention-of-Pollution-from-Ships-\(MARPOL\).aspx](https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Prevention-of-Pollution-from-Ships-(MARPOL).aspx)

²⁰ 1996 PROTOCOL TO THE CONVENTION ON THE PREVENTION OF MARINE POLLUTION BY DUMPING OF WASTES AND OTHER MATTER, 1972. In: *Epa* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.epa.gov/sites/default/files/2015-10/documents/lpamended2006.pdf>

²¹ International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW). In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: [https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-on-Standards-of-Training,-Certification-and-Watchkeeping-for-Seafarers-\(STCW\).aspx](https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-on-Standards-of-Training,-Certification-and-Watchkeeping-for-Seafarers-(STCW).aspx)

2.1.5. Úmluva o potlačování nezákonných činů proti bezpečnosti námořní plavby (SUA)

Úmluva SUA byla přijata v roce 1988 Mezinárodní námořní organizací za účelem zvýšení bezpečnosti mezinárodní námořní dopravy. Cílem úmluvy je předcházení a potlačování nezákonných činů spáchaných na lodích, jejich posádkách nebo cestujících. Zahrnuje širokou škálu nezákonných činů, včetně únosů, teroristických činů a dalších násilných činů spáchaných na výše zmíněných. Úmluva SUA vyžaduje, aby všechny státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, přijaly nezbytná opatření k prevenci a potlačení páchaní protiprávních činů proti lodím, aby stanovily jurisdikci nad těmito činy a zajistily, že pachatelé budou podrobeni přísnému trestu. Úmluva rovněž vyžaduje, aby strany vzájemně spolupracovaly při předcházení a potlačování protiprávních činů a vyměňovaly si informace a poskytovaly si vzájemnou pomoc v souvislosti s těmito činy.

Úmluva ustanovuje univerzální jurisdikci, což znamená, že stát může vykonávat jurisdikci nad trestným činem spáchaným mimo jeho území osobou, která není jeho státním příslušníkem.²²

²² Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation, Protocol for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf. In: IMO [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/SUA-Treaties.aspx>

3. MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ V OBLASTI OCHRANY MOŘSKÉHO PRÁVA

3.1 Organizace spojených národů (United Nations – UN)

Organizace spojených národů (dále jen OSN) sehrála významnou roli ve vývoji mezinárodního mořského práva. OSN se soustředí na její schopnost podporovat mezinárodní spolupráci a koordinaci mezi národy v otázkách souvisejících s námořní bezpečností, ochranou životního prostředí a právy a povinnostmi států ve vztahu k využívání světových oceánů.²³

Primárním mechanismem OSN pro řešení otázek souvisejících s námořním právem je Mezinárodní námořní organizace (IMO), která byla založena v roce 1948 jako specializovaná agentura OSN a bude představena dále v textu.

Kromě své role při rozvoji a prosazování mezinárodního námořního práva hraje OSN také klíčovou roli při řešení širších globálních problémů souvisejících s oceány, včetně změny klimatu, znečištění moří a nadměrného rybolovu. Prostřednictvím iniciativ, jako jsou cíle udržitelného rozvoje OSN (SDGs) a Dekáda oceánské vědy OSN pro udržitelný rozvoj, organizace pracuje na podpoře udržitelného a odpovědného využívání světových oceánů a na zajištění jejich dlouhodobého zdraví a prosperity.²⁴

Celkově je role OSN v námořním právu zaměřena na podporu mezinárodní spolupráce, ochranu životního prostředí a zajištění bezpečnosti a ochrany světových námořních tras. Tím, že OSN pracuje na vývoji a prosazování komplexních mezinárodních předpisů a norem souvisejících s využíváním oceánů, pomáhá prosazovat odpovědné a udržitelné využívání tohoto životně důležitého globálního zdroje.

²³ The United Nations Convention on the Law of the Sea: A historical perspective. In: *Un* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm#Historical%20Perspective

²⁴ Oceans and the Law of the Sea. In: *Un* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/oceans-and-the-law-of-the-sea>

3.2 Mezinárodní námořní organizace (International Maritime Organisation – IMO)

Mezinárodní námořní organizace byla formálně ustanovena po založení OSN, a to během mezinárodní konference v Ženevě v roce 1948. Úmluva nabyla účinnosti v roce 1958 a v následujícím roce se uskutečnilo první jednání organizace.

Za hlavní cíle organizace bylo ustanoveno poskytování mechanismů spolupráce mezi vládami v oblasti vládních regulací a postupů týkajících se technických záležitostí ovlivňujících lodní dopravu zapojenou do mezinárodního obchodu; podpora a usnadnění přijímání nejvyšších možných norem v záležitostech týkajících se námořní bezpečnosti, efektivnosti plavby a prevence a kontroly znečištění moří z lodí.²⁵

V organizaci je aktuálně sdružováno 175 členských států, 3 přidružení členové, 66 mezivládních organizací a 85 nevládních organizací.²⁶

Organizace sestává ze Shromáždění, Rady, Sekretariátu a pěti hlavních výborů, jimiž jsou Výbor pro námořní bezpečnost, Výbor pro ochranu mořského prostředí, Právní výbor, Výbor pro technickou spolupráci a Výbor pro usnadňování námořní dopravy. Součástí jsou i další podvýbory.

Shromáždění je nejvyšší řídicí orgán organizace, který se skládá ze všech členských států a schází se jednou za dva roky na pravidelných zasedáních. V případě potřeby je zde možnost i mimořádného zasedání. Shromáždění odpovídá za schvalování pracovního programu, hlasování o rozpočtu a stanovení finančního uspořádání organizace. Shromáždění taktéž volí Radu.

Rada je výkonným orgánem, voleným po každém řádném zasedání Shromáždění. Jejím úkolem je dohled nad činností organizace a v mezidobí zasedání Shromáždění plnění všech jeho funkcí s výjimkou vydávání doporučení vládám o námořní bezpečnosti a zabránění znečištění, které náleží pouze Shromáždění.²⁷

²⁵ Brief History of IMO. In: *IMO* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/HistoryOfIMO/Pages/Default.aspx>

²⁶ Member States. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/OurWork/ERO/Pages/MemberStates.aspx>

²⁷ Structure of IMO. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Pages/Structure.aspx>

Ochranou životního prostředí se IMO začala zabývat v 60. letech minulého století, především v reakci na obavy ze znečištění ropou z lodní dopravy. Katastrofa Torrey Canyon u pobřeží Cornwallu v Anglii v roce 1967, při níž supertanker najel na mělčinu a vylily se desítky tisíc tun ropy, zdůraznila potřebu mezinárodní akce k prevenci a reakci na takové incidenty.²⁸ V následujících letech IMO pracovala na vývoji mezinárodních předpisů a dohod zaměřených na snížení rizika úniků ropy a minimalizaci jejich dopadu na životní prostředí. Počáteční úsilí IMO v této oblasti se zaměřilo na zlepšení designu a konstrukce lodí, jakož i na výcvik posádek a vývoj pohotovostních plánů pro reakci na úniky ropy. K tomuto sloužilo přijetí úmluvy MARPOL, která byla zmíněna v druhé kapitole.

Celkově úsilí IMO v oblasti ochrany životního prostředí odráží rostoucí uznání potřeby vyvážit ekonomické přínosy námořní dopravy s potřebou chránit mořské prostředí a podporovat udržitelný rozvoj.

V posledních letech došlo na straně IMO k dalším významným krokům k ochraně životního prostředí, zejména při snižování emisí skleníkových plynů z lodní dopravy. V roce 2018 IMO přijala strategii snižování emisí skleníkových plynů z lodí s cílem snížit celkové roční emise v lodním průmyslu do roku 2050 alespoň o 50 % ve srovnání s úrovněmi v roce 2008.²⁹

V roce 2020 IMO pozměnila Mezinárodní úmluvu o zabránění znečištění z lodí (MARPOL), aby zakázala používání a přepravu těžkého topného oleje loděmi v arktické oblasti. Cílem novely je snížit riziko úniku ropy v citlivém arktickém prostředí.³⁰

IMO také zavedla předpisy ke snížení emisí oxidů síry a oxidů dusíku z lodí. V roce 2020 byl globální limit síry pro lodní paliva snížen z 3,5 % na 0,5 %, což

²⁸ Torrey Canyon: The world's first major oil tanker disaster. In: *SAFETY4SEA* [online]. 2019 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://safety4sea.com/cm-torrey-canyon-the-worlds-first-major-oil-tanker-disaster/>

²⁹ Initial IMO Strategy on reduction of GHG emissions from ships and programme of follow-up actions to 2023. In: *Cdn.imo* [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/OurWork/Environment/Documents/Presentation%20-%20IPIECA_UCL%20Side%20Event%203%20December%202018.pdf

³⁰ COMER, Bryan, Ludmila OSIPOVA, Elise GEORGEF a Xiaoli MAO. THE INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATION'S PROPOSED ARCTIC HEAVY FUEL OIL BAN: LIKELY IMPACTS AND OPPORTUNITIES FOR IMPROVEMENT. *WHITE PAPER* [online]. 2020, 1-45 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://theicct.org/sites/default/files/publications/Arctic-HFO-ban-sept2020.pdf>

vedlo k výraznému snížení emisí síry z lodí. IMO rovněž přijala přísnější limity pro emise oxidů dusíku z lodí.³¹

Kromě toho IMO pracuje na snížení plastového odpadu v mořích přijetím pokynů pro prevenci plastového odpadu v moři z lodí a globálního akčního plánu pro plastový odpad v mořích. IMO rovněž vypracovala pokyny pro recyklaci lodí a prevenci znečištění ovzduší z lodí.³²

Co se týče oblasti bezpečnosti na moři, hraje i zde IMO podstatnou roli, zejména v boji proti námořní trestné činnosti. Vykonává tuto roli prostřednictvím podpory prosazování mezinárodních úmluv a protokolů, například již zmiňované UNCLOS a SOLAS, ale také Mezinárodní kodex bezpečnosti lodí a přístavních zařízení. IMO se v této oblasti zakládá taktéž na spolupráci s dalšími mezinárodními organizacemi, jako je Mezinárodní námořní úřad (IMB), Mezinárodní organizace kriminální policie (INTERPOL) a Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), aby koordinovaly úsilí v boji proti námořním zločinům.³³

IMO také poskytuje technickou pomoc a školení, aby pomohla státům vytvořit potřebné právní rámce, instituce a operační kapacity pro boj s námořní kriminalitou.

Jedním z prostředků poskytování školení a vzdělávání v oblasti mořského práva je Mezinárodní institut námořního práva, který byl založen na Maltě roku 1988 na základě úmluvy uzavřené mezi IMO a vládou Malty. Hlavním účelem bylo, a dodnes zůstává, školení důstojníků, především z rozvojových zemí, v oblasti mořského práva.³⁴

Posláním Mezinárodního institutu námořního práva (dále jen Institutu) je posílení kapacit ve všech státech, zejména v těch rozvojových, s cílem přispět k plnění cílů Mezinárodní námořní organizace a tím podporovat bezpečnou,

³¹ Cleaner Air in 2020: 0.5 % sulphur cap for ships enters into force worldwide. In: *Transport.ec.europa* [online]. 2020 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://transport.ec.europa.eu/news/cleaner-air-2020-05-sulphur-cap-ships-enters-force-worldwide-2020-01-09_en

³² IMO Adopts Action Plan on Marine Litter. In: *IISD* [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://sdg.iisd.org/news/imo-adopts-action-plan-on-marine-litter/>

³³ CODE OF PRACTICE FOR THE INVESTIGATION OF CRIMES OF PIRACY AND ARMED ROBBERY AGAINST SHIPS. In: *IMO* [online]. 2010 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.wcdn.imo.org/localresources/en/OurWork/Security/Documents/A.1025.pdf>

³⁴ ANNUAL REPORT 2021. In: *IMO INTERNATIONAL MARITIME LAW INSTITUTE* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://imli.org/wp-content/uploads/2022/09/IMLI-Annual-report-2021.pdf>

chráněnou, ekologicky nezávadnou, efektivní a udržitelnou lodní dopravu prostřednictvím spolupráce.

Institut nabízí obor vedoucí k získání titulu Master of Laws (LL.M.) v mezinárodním námořním právu. Hlavním účelem oboru je vyškolit právní poradce v příslušných oblastech mezinárodního námořního práva, včetně mořského práva, mořského environmentálního práva a námořního bezpečnostního práva. Obor se studuje jeden akademický rok a důraz je kladen na to, aby studenti získali legislativní dovednosti pro začlenění a implementaci mezinárodních nástrojů, zejména těch, které vypracovala IMO, do domácí legislativy.

Dalším nabízeným oborem je obor vedoucí k získání titulu Master of Humanities (M. HUM) v mezinárodní námořní legislativě. Jeho studium je otevřeno pro kandidáty, kteří mají bakalářský titul z uznávané univerzity nebo jiné akademické instituce v souvisejícím oboru. Obor byl vytvořen k vyhovění potřebám států mít vysokoškolské odborníky na mezinárodní námořní právo, zejména na legislativní návrhy, aby mohly účinně plnit své závazky a zajistit, aby vnitrostátní legislativa odpovídala mezinárodním standardům přijatým IMO a dalšími mezinárodními organizacemi.

Dosažení titulu Magister Juris (M.Jur.) a doktor filozofie (Ph.D.) je možné v rámci výzkumného studijního oboru, který může být z velké části realizován ze zahraničí. Kandidátům jsou přiděleni jednotliví akademičtí školitelé ze seznamu mezinárodně uznávaných odborníků.³⁵

³⁵ Programmes And Courses. In: *IMO INTERNATIONAL MARITIME LAW INSTITUTE* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://imli.org/programmes-and-courses/>

3.3 Mezinárodní úřad pro mořské dno (International Seabed Authority – ISA)

Mezinárodní úřad pro mořské dno je autonomní mezinárodní organizace založená na základě Úmluvy OSN o mořském právu z roku 1982 a dohody z roku 1994 o prováděcí části. Jedná se o organizaci jejímž prostřednictvím státy, které jsou smluvními stranami Úmluvy OSN o mořském právu, organizují a kontrolují veškeré činnosti související s nerostnými zdroji nacházejícími se na mořském dně ve prospěch lidstva jako celku. V závislosti na předchozím zmíněném má organizace mandát pro zajištění účinné ochrany mořského prostředí před škodlivými účinky, které mohou vzniknout v důsledku činností souvisejících s hlubokým dnem.³⁶

V organizaci má své místo aktuálně 167 členských států a Evropská Unie. Struktura organizace je složena ze Sekretariátu, Shromáždění, Rady, Právního a technického výboru a Finančního výboru.

Shromáždění je nejvyšším orgánem organizace zmocněným k přijímání obecných politik. Každý členský stát organizace je členem Shromáždění. Mezi pravomoci tohoto orgánu náleží volba členů Rady a dalších orgánů, například generálního tajemníka. Dále stanovování dvouletých rozpočtů organizace, jakož i sazby, jimiž musí členové přispívat do rozpočtu, a to na základě hodnotící stupnice, kterou pro činnost tohoto orgánu stanovila Organizace spojených národů. Další pravomocí, kterou Shromáždění disponuje, je schvalování pravidel, předpisů a postupů, upravujících vyhledávání, průzkum a těžbu v oblasti.

Úkolem Rady je zavádění konkrétních politik v souladu s Úmluvou a obecnými politikami stanovenými Shromážděním. Za hlavní činnost Rady se dá označit dohled a koordinace provádění propracovaného režimu zavedeného Úmluvou na podporu a regulaci průzkumu a využívání hlubinných nerostů státy, korporacemi a dalšími subjekty. Dalším z důležitých úkolů Rady je rovněž vypracovávání podmínek smluv, schvalování žádostí o smlouvy, dohled nad jejich plněním a stanovování ekologických a dalších norem.³⁷

³⁶ THE INTERNATIONAL SEABED AUTHORITY. In: *Isa* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://isa.org.jm/files/files/documents/ISA_brochure_2022.pdf

³⁷ The International Seabed Authority Structure and Function. In: *Isa* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://isa.org.jm/files/files/documents/struct-funct.pdf>

V poslední době došlo k určitému vývoji v práci ISA. Jedním z nejvýznamnějších úspěchů je schválení předpisů pro průzkum nerostných zdrojů v mezinárodní oblasti mořského dna mimo národní jurisdikci. ISA na těchto předpisech pracoval již mnoho let a jejich přijetí je považováno za důležitý krok k udržitelnému využívání hlubinných nerostných zdrojů.

V roce 2020 ISA schválil těžební předpisy, které stanoví pravidla a postupy pro těžbu nerostů z hlubokého mořského dna. Předpisy zahrnují ustanovení o ochraně životního prostředí a sdílení finančních a technologických výhod mezi všemi zeměmi, včetně rozvojových zemí.³⁸

Dalším nedávným úspěchem ISA je vytvoření školicího programu pro dodavatele produktů hlubinné těžby. Cílem programu je poskytnout dodavatelům potřebné znalosti a dovednosti k bezpečnému a udržitelnému provádění hlubinných těžebních operací. ISA rovněž pracuje na budování kapacit v rozvojových zemích a poskytuje technickou pomoc a školení, aby těmto zemím pomohla zapojit se do hlubinných těžebních činností.³⁹

Kromě toho se ISA zapojil do různých iniciativ na ochranu mořského prostředí, včetně vypracování pokynů pro hodnocení dopadu hlubinných těžebních činností na životní prostředí. Tyto pokyny poskytují rámec pro posouzení potenciálních dopadů těžby na mořské prostředí a vypracování strategií ke zmírnění těchto dopadů.⁴⁰

Celkově ISA hraje důležitou roli při regulaci a řízení činností v oblasti mezinárodního mořského dna mimo národní jurisdikci, se zaměřením na podporu udržitelného a odpovědného využívání nerostných zdrojů této oblasti.

³⁸ MAKOTO, Seta. The Legitimacy of the International Seabed Authority and the Way It Accepts the Involvement of Non-State Actors in Governing the Ar: CHAPTER 18. *Shs.hal.science* [online]. 1-14 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://shs.hal.science/halshs-02397759/document>

³⁹ Contractor Training Programme. In: *Isa* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.isa.org.jm/training/contractor-training>

⁴⁰ Environmental Impact Assessments. In: *Isa* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.isa.org.jm/minerals/environmental-impact-assessments>

ISA v posledních letech čelil kritice na základě článků LA Times, které ukazovaly na údajné pochybení úřadu. Článek vyvolává obavy ohledně schopnosti ISA regulovat těžbu minerálů v hlubinách mořského dna a také otázky týkající se dopadu těchto činností na životní prostředí. Pojednává o rozhodnutí ISA schválit smlouvy o průzkumu pro zónu Clarion-Clipperton, oblast v Tichém oceánu, která je bohatá na minerály, jako je kobalt, nikl a mangan. Zakázky byly uděleny několika zemím a soukromým společnostem s tím, že budou provádět hodnocení dopadů na životní prostředí a dodržovat předpisy stanovené ISA. Autoři ovšem poznamenávají, že ISA je z velké části financován z poplatků placených společnostmi, které reguluje, což vyvolává otázky, zda je organizace skutečně nezávislá. Je zde také skloňována nedostatečná transparentnost v rozhodovacím procesu a možný střet zájmů mezi jeho členy.

Článek cituje několik odborníků, kteří vyjadřují obavy z dopadu hlubinné těžby na životní prostředí, včetně možného poškození křehkých ekosystémů a uvolňování toxických látek do oceánu. Někteří odborníci také naznačují, že ekonomické přínosy hlubinné těžby mohou být přeceňovány vzhledem k vysokým nákladům a souvisejícím technickým problémům.

ISA na tuto kritiku reagoval prohlášením, že se zavázal k ochraně životního prostředí a že její předpisy jsou navrženy tak, aby zajistily, že hlubinná těžba bude prováděna udržitelným a odpovědným způsobem. Debata o nejlepším způsobu, jak vyvážit ekonomický rozvoj a ochranu životního prostředí na hlubinném dně, však pokračuje, přičemž mnoho ekologických skupin volá po moratoriu na hlubokomořskou těžbu, dokud nebude známo více o jejích potenciálních dopadech.⁴¹

Stojí za zmínku, že článek LA Times je jen jedním pohledem a existují i jiné pohledy na výkon ISA a problematiku hlubinné těžby. ISA je komplexní organizace s řadou odpovědností a její práci ovlivňuje řada faktorů, včetně technologického rozvoje, ekonomických tlaků a politických zájmů.

⁴¹ WOODY, Todd a Evan HALPER. *A gold rush in the deep sea raises questions about the authority charged with protecting it* [online]. In.: 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/politics/story/2022-04-19/gold-rush-in-the-deep-sea-raises-questions-about-international-seabed-authority>

3.4 Divize pro záležitosti oceánů a mořské právo (United Nations Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea – DOALOS)

Divize pro záležitosti oceánů a mořské právo (dále jen Divize) se zabývá podporou lepšího porozumění a širšího uznávání Úmluvy OSN o mořském právu a Dohody OSN o populacích ryb a pomocí s jejich jednotným a konzistentním uplatňováním a poskytováním informací, poradenství a pomoci státům a mezivládním organizacím.

Mezi další činnosti Divize se řadí plnění depozitářských povinností generálního tajemníka podle Úmluvy, udržování a zlepšování stávajícího geografického informačního systému pro ukládání map a zeměpisných souřadnic týkajících se námořních zón.

Dále také poskytování podstatných služeb pro zasedání států, které jsou smluvními stranami Úmluvy, jakož i pro revizní konferenci Dohody OSN o populacích ryb a pro zasedání a konzultace států, které jsou stranami této dohody.

Činnost Divize se dále zakládá na poskytování věcného poradenství a podpory organizacím systému OSN, provádění daných ustanovení příslušných dohod o vztazích s Mezinárodním úřadem pro mořské dno a Mezinárodním tribunálem pro mořské právo a udržování spojení s těmito orgány. Poskytováním pomoci s budováním kapacit a další pomoci rozvojovým státům, zejména nejméně rozvinutým zemím, vnitrozemským rozvojovým zemím a malým ostrovním rozvojovým státům v oblasti oceánských záležitostí a mořského práva. Provádění výzkumu a přípravě podstatných publikací o ustanoveních Úmluvy a o různých otázkách týkajících se záležitostí oceánů a mořského práva, jako je Bulletin mořského práva.⁴²

Divize poskytuje pokračující program pomoci státům a mezivládním organizacím v oblasti oceánů a mořského práva od přijetí Úmluvy v roce 1982. Program je navržen tak, aby poskytoval státům pomoc při jednotném a konzistentním uplatňování Úmluvy a souvisejících dohod.

⁴² The Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, its functions and activities. In: Un [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/doalos_activities/about_doalos.htm

V rámci programu je dbáno na cíle udržitelného rozvoje a jeho témata mohou zahrnovat správu oceánů, vědu a politiky, změnu klimatu, udržitelné modré ekonomiky a chráněné mořské oblasti a další.

Divizí je také spravována značná řada svěřeneckých fondů zřízených Valným shromážděním OSN, jejichž cílem je pomáhat státům, zejména těm rozvojovým při provádění Úmluvy UNCLOS.⁴³

3.5 Mezinárodní tribunál pro mořské právo (International Tribunal for the Law of the Sea – ITLOS)

Mezinárodní tribunál pro mořské právo je nezávislý soudní orgán zřízený Úmluvou. Tribunál se skládá z 21 nezávislých členů volených z řad osob požívajících nejvyšší pověsti pro spravedlnost a integritu a uznávaných schopností v oblasti mořského práva.⁴⁴

Tribunál má pravomoc rozhodovat o jakémkoli sporu týkajícího se výkladu nebo uplatňování Úmluvy a ve všech záležitostech konkrétně stanovených v jakékoli jiné dohodě, která uděluje jurisdikci Tribunálu.

Tribunál je otevřen státům, které jsou stranami Úmluvy (tj. státům a mezinárodním organizacím, které jsou smluvními stranami Úmluvy). Je rovněž otevřen pro subjekty jiné než smluvní strany, tj. státy nebo mezivládní organizace, které nejsou smluvními stranami Úmluvy, a pro státní podniky a soukromé subjekty v každém případě výslovně stanovené v části XI Úmluvy nebo v každém případě předložené podle jakékoliv jiné dohody o jurisdikci Tribunálu, kterou akceptují všechny strany daného případu.⁴⁵

⁴³ Capacity-Building and Trust Funds. In: Un [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.un.org/oceancapacity/>

⁴⁴ ERIKSSON, Gudmundur. The International Tribunal for the Law of the Sea. In: . Nizozemsko: Kluwer Law International. ISBN 90–411–1418–1.

⁴⁵ Oddíl 2 článek 20 Sdělení č. 240/1996 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Organizace Spojených národů o mořském právu, v platném znění, dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-240#f1718526>

3.5.1 Příklad zadržení 24 členů ukrajinské posádky a 3 plavidel Ruskem

Dne 25. listopadu 2018 ruské úřady zatkly a zadržely tři ukrajinská námořní plavidla a jejich čtyři a dvaceti člennou posádku s tvrzením, že plavidla se dopustila nepovoleného tajného vpádu do ruských výsostných vod Kerčského průlivu.

Kerčský průliv spojuje Černé a Azovské moře a jeho právní status je sporný od ruské anexe Krymu v roce 2014.

Ukrajina podala u Mezinárodního tribunálu žádost o ustanovení prozatímních opatření podle čl. 290 odst. 5 Úmluvy, který stanoví, že až do ustavení rozhodčího soudu, kterému je spor předložen, Mezinárodní tribunál může nařídit předběžná opatření, jestliže usoudí, že tribunál, kterému má být spor předložen, bude na první pohled příslušný pro tento spor, a že to vyžaduje naléhavost situace.⁴⁶

Rusko předložilo memorandum, ale nechtělo se účastnit ústního projednávání.⁴⁷

Vzhledem k situaci byly dle Mezinárodního tribunálu splněny obě podmínky nutné proto, aby mohl rozhodnout o prozatímních opatřeních. Opatření obsahovala požadavek na propuštění všech členů posádek a jejich bezpečný návrat na Ukrajinu, vrácení všech tří plavidel zpět do vlastnictví Ukrajiny, zdržení se jakéhokoliv jednání, které by mohlo spor zhoršit a předložení zprávy o naplnění předběžných opatření ke stanovenému datu.⁴⁸

Stanoveným datem pro podání zpráv o plnění opatření bylo 25. června 2019. Ukrajina ve své zprávě uvedla, že Rusko nesplnilo uložená opatření a plavidla i s posádkou jsou stále zadržována.⁴⁹ Rusko ve stejný den doručilo ukrajinské ambasádě výzvu, ve které žádá o písemné ujištění, že

⁴⁶ ÚMLUVA SPOJENÝCH NÁRODŮ O MOŘSKÉM PRÁVU A DOHODA O PROVÁDĚNÍ ČÁSTI XI TĚTO ÚMLUVY. Záliv Montego, 1982. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:21998A0623\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:21998A0623(01))

⁴⁷ MEMORANDUM OF THE GOVERNMENT OF THE RUSSIAN FEDERATION [online]. In: . 2019 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/26/C26_RF_NV_Memo_070519.pdf

⁴⁸ Press Release: CASE CONCERNING THE DETENTION OF THREE UKRAINIAN NAVAL VESSELS (UKRAINE V. RUSSIAN FEDERATION), PROVISIONAL MEASURES. In: *Itlos* [online]. 2019 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/press_releases_english/PR_284_En.pdf

⁴⁹ Dispute Concerning the Detention of Three Ukrainian Naval Vessels (ITLOS Case No. 26): MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE. In: *Itlos* [online]. 2019 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/26/C-26_-_UA_Report_on_Compliance.pdf

v případě propuštění posádky a vrácení plavidel zaručí spolupráci při jejich kriminálním vyšetřování v Rusku.⁵⁰ Mezinárodnímu tribunálu Rusko ve zprávě reportovalo, že Ukrajina odmítá spolupracovat a nechce přistoupit na jejich podmínky.⁵¹

V září 2019 se Rusko a Ukrajina dohodly na vzájemné výměně vězňů. Na Ukrajinu se vrátilo celkem 35 vězňů, mezi kterými bylo i všech 24 členů posádek. Plavidla byla na Ukrajinu vrácena odzbrojená.⁵²

Ukrajina se následně s tímto případem obrátila na Stálý rozhodčí soud. Ze stejných důvodů, jako při požadování předběžných opatření, a navíc pro nedodržení těchto opatření Ruskem. Rusko namítalo příslušnost Mezinárodního tribunálu v rozhodnutí o předběžných opatřeních. A dále nedodržení čl. 283 Úmluvy, který v případě rozporů výkladu Úmluvy nařizuje jejich neodkladné mírové vyjasnění mezi dotčenými stranami, Ukrajinou.⁵³

Soud se po zvážení předběžných námitek rozhodl pro obnovení celého případu a nyní je stále v řešení.⁵⁴

⁵⁰ Dispute Concerning the Detention of Three Ukrainian Naval Vessels (ITLOS Case No. 26): MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE. In: *Itlos* [online]. 2019 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/26/C_-_26_-_UA_Supplementary_Report_on_Compliance_with_annex.pdf

⁵¹ Dispute Concerning the Detention of Three Ukrainian Naval Vessels (ITLOS Case No. 26): The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation. In: *Itlos* [online]. 2019 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/26/C26_Report_Russian_Federation.pdf

⁵² Ukraine and Russia exchange prisoners in landmark deal. In: *Bbc* [online]. 2019 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-49610107>

⁵³ Publication of Award on the Preliminary Objections of the Russian Federation in Arbitration Concerning the Detention of Ukrainian Naval Vessels and Servicemen. In: *Pca-cpa* [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://pca-cpa.org/en/news/publication-of-award-on-the-preliminary-objections-of-the-russian-federation-in-arbitration-concerning-the-detention-of-ukrainian-naval-vessels-and-servicemen/>

⁵⁴ Dispute Concerning the Detention of Ukrainian Naval Vessels and Servicemen (Ukraine v. the Russian Federation). In: *Pca-cpa* [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://pca-cpa.org/en/cases/229/>

3.5.2 Případy tuňáka obecného

Případy tuňáka obecného byly Tribunálu předloženy v roce 1999 Novým Zélandem a Austrálií proti Japonsku. Spor se týkal řízení a ochrany tuňáka obecného na jižní polokouli, protože populace tohoto druhu kvůli nadměrnému rybolovu klesala.

Dle tvrzení Nového Zélandu a Austrálie docházelo ze strany Japonska k porušování mezinárodního práva, konkrétně Úmluvy UNCLOS, nadměrným rybolovem. Japonsko na druhé straně předkládalo tvrzení, že jeho rybolovné činnosti jsou legální, a že pokles populace tuňáka obecného je způsoben přirozenými příčinami.

V roce 2000 vydal Tribunál prozatímní opatření, kterými požadoval, aby Japonsko snížilo svůj úlovek tuňáka obecného. Tribunál také stranám nařídil jednat v dobré víře s cílem dosáhnout konečného urovnání sporu.

Strany nebyly schopny dosáhnout konečného urovnání a případ byl následně projednán rozhodčím soudem zřízeným podle přílohy VII UNCLOS. V roce 2001 Soud vydal své konečné rozhodnutí, které stanovilo, že Japonsko porušilo své závazky podle UNCLOS tím, že nespolupracovalo s Novým Zélandem a Austrálií při ochraně a řízení tuňáka obecného. Soud nařídil Japonsku snížit úlovky tohoto druhu a zaplatit Novému Zélandu a Austrálii náhradu za škody způsobené jeho rybolovnými činnostmi.⁵⁵

Případy tuňáka obecného jsou pozoruhodné svým zaměřením na zachování a udržitelné řízení populací ryb a také tím, že ITLOS využívá provizorních opatření k řešení naléhavých problémů s ochranou. Případy jsou také významné pro použití arbitrážního soudu podle přílohy VII UNCLOS k vyřešení sporu, což dokládá důležitou roli, kterou UNCLOS hraje při řízení a ochraně světových oceánů.

⁵⁵ Southern Bluefin Tuna Cases (New Zealand v. Japan; Australia v. Japan), Provisional Measures. In: *International tribunal for the law of the sea* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.itlos.org/en/main/cases/list-of-cases/case-no-3-4/>

3.6. Komise pro limity kontinentálního šelfu (Commission on the Limits of the Continental Shelf – CLCS)

Komise pro hranice kontinentálního šelfu (dále jen Komise) je jednou ze tří institucí vytvořených v roce 1982 na základě Úmluvy.

Komisi byly přiděleny především dvě významné role při stanovení vnějších hranic kontinentálního šelfu. Za prvé má komise za úkol vyhodnotit nárok pobřežního státu na oblast kontinentálního šelfu přesahující 200 námořních mil. Druhá funkce spočívá v kompetenci Komise na požádání také poskytnout vědecké a technické poradenství pobřežnímu státu při přípravě na podání žádosti.⁵⁶

Komise se schází v sídle OSN v New Yorku. Svolání těchto zasedání a služby, které mají být poskytovány, podléhají schválení Valným shromážděním OSN v jeho výročních rezolucích o oceánech a mořském právu. Zasedání komise, jejích subkomisí a pomocných orgánů jsou neveřejná, pokud komise nerozhodne jinak. Informace o postupu práce komise na jejích zasedáních jsou obsaženy v prohlášeních předsedy.⁵⁷

V případě, že dojde ke sporu o vymezení kontinentálního šelfu mezi protilehlými nebo sousedními státy nebo v případech nevyřešených pozemních nebo námořních sporů, pravidlo 46 stanoví, že lze podávat návrhy a budou posuzovány v souladu s přílohou I. Příloha obsahuje podrobná pravidla, jak by měla Komise v případě takového sporu nakládat s případnými podáními.

Pokud existuje pozemní nebo námořní spor, nebude Komise podle odstavce 5 posuzovat podání učiněné kterýmkoli ze států, jichž se spor týká, ale může zvážit podání, pokud k tomu dají předchozí souhlas všechny státy, které jsou stranami takového sporu.⁵⁸

⁵⁶ SUAREZ, Suzette. Commission on the Limits of the Continental Shelf. In: *Max Planck Yearbook of United Nations Law* [online]. 14. 2010, s. 131-168 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.mpil.de/files/pdf3/mpunyb_04_suarez_14.pdf

⁵⁷ Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Purpose, functions and sessions. In: *Un* [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_purpose.htm#Purpose

⁵⁸ IUCHI, Yumiko a Usui ASANO. *The Functions and Work of the Commission on the Limits of the Continental Shelf,: Review of Island Studies* [online]. In.: 2013 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.spf.org/islandstudies/readings/b00005.html>

4. VYMEZENÍ MOŽNÝCH EKOLOGICKÝCH HROZEB V OBLASTI MOŘSKÉHO PRÁVA A JEJICH MOŽNÁ ŘEŠENÍ A OPATŘENÍ

OSN ve své zprávě o globálním stavu oceánů z roku 2021 uvedla možné hrozby, které mohou mít negativní dopad na moře a oceány. Ve zprávě se věnuje především hrozbám jako jsou oteplování oceánů, ztráta biodiverzity, znečištění, změny ve slanosti vody a ukládání odpadů.⁵⁹ K samotným problematikám následně odkazuje na odborné studie, které se jimi zabývají do detailu. Tyto studie a odkazy byly využity při zpracování této části diplomové práce a jsou vždy uvedeny v poznámce pod čarou. Níže v kapitole budou vymezeny jednotlivé hrozby a následně jejich možná řešení.

4.1 Oteplování moří a oceánů

4.1.1 Nástin problému

Mořské ekosystémy jsou považovány za největší producenty kyslíku (dále jen O₂) a zároveň největší absorbéry oxidu uhličitého (dále jen CO₂). Přestože CO₂ je základním prvkem při fotosyntéze fytoplanktonu, nadměrné koncentrace skleníkových plynů jsou zodpovědné za globální oteplování, které způsobuje stoupaní teploty oceánů. Oteplování je velmi destruktivní pro planktonní organismy i pro další články mořských ekosystémů, protože poškozuje bikarbonátový tlumič oceánu, který udržuje kyselost oceánu v rozmezí pH od 7,5 do 8,4.⁶⁰ Tím, jak je koncentrace CO₂ v atmosféře neustále zvyšována, je ovlivněno i zvyšování atmosférické teploty. V důsledku vysokého oteplování se v oceánech vytváří nepřátelské prostředí, v jehož důsledku klesá populace planktonu i ryb v mořských ekosystémech. Matematické studie poukazují na to, že s aktuálním růstem teploty bude velká část mořských ekosystémů zničena nebo vyčerpána do konce tohoto století.⁶¹

⁵⁹ The Second World Ocean Assessment. UN [online]. New York, 2021, (1), 1-570 [cit. 2023-02-25]. ISSN 978-92-1-1-604006-2. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-04/woa-ii-vol-i.pdf>

⁶⁰ OCEAN ACIDIFICATION. In: *Ocean find your blue* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://ocean.si.edu/ocean-life/invertebrates/ocean-acidification#section_77

⁶¹ MANDAL, Sajib, Md. Sirajul ISLAM, Md. Haider Ali BISWAS a Sonia AKTER. A mathematical model applied to investigate the potential impact of global warming on marine ecosystems. *Applied Mathematical Modelling* [online]. 2022, **101**, 19-37 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0307904X. Dostupné z: doi: 10.1016/j.apm.2021.08.026

Uvádí se, že globální oteplování mělo v Indickém oceánu za následek pokles množství mořských ryb a také fytoplanktonu o 20 % za posledních 60 let.⁶²

Do konce 21. století stoupne teplota tropického Pacifiku o více než 3 °C, které mohou dramaticky snížit mořskou biodiverzitu tím, že ohrožují 50–80 % mořských druhů, zejména plankton.⁶³

4.1.2. Relevantní právní úprava

Jedním z nejdůležitějších kroků je snížení množství oxidu uhličitého v atmosféře. Snižováním emisí uhlíku se konkrétně zabývá Pařížská dohoda, která stanovuje, že roční emise je potřeba snížit o 1 až 2 miliony tun. Dohoda, kterou podepsalo 196 států, ve svém 4. článku zadává povinnosti komunikovat příspěvky k omezení emisí (Nationally Determined Contributions – NDC) každých 5 let.⁶⁴ Tyto zprávy o naplňování cílů jsou následně uveřejněny v online registru. Každý stát přistupuje k omezování emisí vlastním způsobem a níže jsou uvedena jednotlivá opatření, která může daný stát podporovat či vymáhat.

Dalším právním nástrojem je Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (UNFCCC). UNFCCC je mezinárodní smlouva, která byla podepsána v roce 1992 a jejímž cílem je snížit emise skleníkových plynů a stabilizovat jejich koncentraci v atmosféře. Smlouvu ratifikovalo 197 zemí včetně Spojených států, Číny a Indie.⁶⁵

Také IMO přijala předpisy ke snížení emisí skleníkových plynů z lodí, včetně indexu energetické účinnosti (EEDI) a plánu řízení energetické účinnosti lodí (SEEMP). Tyto dohody a smlouvy jsou jen některými příklady úsilí, které se vynakládá na řešení globálního oteplování a oteplování oceánů.

⁶² ROXY, Mathew Koll, Aditi MODI, Raghu MURTUGUDDE, et al. A reduction in marine primary productivity driven by rapid warming over the tropical Indian Ocean. *Geophysical Research Letters* [online]. 2016, **43**(2), 826-833 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0094-8276. Dostupné z: doi:10.1002/2015GL066979

⁶³ ASCH, Rebecca G., William W.L. CHEUNG, Gabriel REYGONDEAU, et al. Future marine ecosystem drivers, biodiversity, and fisheries maximum catch potential in Pacific Island countries and territories under climate change. *Marine Policy* [online]. 2018, **88**(2), 285-294 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0308597X. Dostupné z: doi: 10.1016/j.marpol.2017.08.015

⁶⁴ UNITED NATIONS. *Paris Agreement*. In: 2015. Dostupné také z: https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

⁶⁵ UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE. In: *United Nations* [online]. 1992 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://unfccc.int/files/essential_background/background_publications_htmlpdf/application/pdf/conventeng.pdf

4.1.3. Řešení

Jedním ze způsobů, jak snížit emise uhlíku, je využívání obnovitelných energií, jako je solární energie. Dalším způsobem šetření energií je výstavba budov s nízkoenergetickou spotřebou, rekonstrukce starých domů a budov, zavádění nízkoenergetických chlazení, zavádění chytrých domů a senzorů do nich, elektrifikace prostoru a ohřevu vody, zvyšování energetické efektivity v průmyslu, zefektivnění letectví a cestování na dlouhé vzdálenosti a nákladní dopravy.⁶⁶ Mezi další formy snižování uhlíkové stopy patří zavádění diet se sníženou spotřebou masa a mléka, protože chov skotu je spojován s vysokým uvolňováním metanu do ovzduší. Vědci už se ale také začali zabývat podáváním doplňujících látek (konkrétně mořské řasy, nebo silici) do krmiva skotu.⁶⁷ Tyto látky mají za úkol snížit produkovaný metan.

Dobře spravovaná chráněná mořská území mohou pomoci zachovat a chránit ekologicky a biologicky významné mořské ekosystémy. Tímto by byly regulovány lidské aktivity v těchto biotopech a zabránilo by se zhoršování životního prostředí.⁶⁸

Vlády mohou vytvářet politiky pro dodavatele mořských plodů, aby udrželi produkci v udržitelných mezích. Mohou například stanovit limity odlovu a zrušit dotace. Navíc mohou vytvářet zóny zakazující rozvoj podél pobřeží. To může snížit dopad pobřežních záplav a eroze. Nové monitorovací nástroje navíc mohou předpovídat a kontrolovat propuknutí mořských chorob. Vládní nástroj Coral Reef Watch využívá teploty povrchu moře k předpovědi blednutí.

Někteří ekologové sledují další faktory, jako je kvalita vody a vývoj pobřeží.⁶⁹

⁶⁶ [www.iea.org. World Efficiency Scenario. 2020. \[online\] \[cit.2023-01-23\]. Dostupné z: https://www.iea.org/reports/energy-efficiency-2020](https://www.iea.org/reports/energy-efficiency-2020)

⁶⁷ JOCH, Miroslav. In vitro-in vivo účinky komerční směsi silic na bachorovou fermentaci a produkci dojnic. In: *Vědecký výbor výživy zvířat* [online]. 2018 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://vuzv.cz/wp-content/uploads/2019/10/JOCH-studie-web.pdf>

⁶⁸ The Ocean and Climate Change: Tools and Guidelines for Action. In: *IUCN* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://www.iucn.org/sites/default/files/import/downloads/the_ocean_and_climate_change_executive_summary.pdf

⁶⁹ Liu, Gang, et al. "Overview of NOAA coral reef watch program's near-real time satellite global coral bleaching monitoring activities." *Proceedings of the 10th international coral reef symposium*. Vol. 1793. Okinawa, Japonsko: Gurugram, 2006. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/profile/Gang-Liu->

Posílení znalostí je klíčové při rozhodování, jak zastavit oteplování oceánů. Vlády by měly investovat více prostředků do vědeckého výzkumu. Je důležité shromažďovat data o rozsahu, povaze a dopadech oteplování oceánů. Čím více bude tématu porozuměno, tím snazší bude vyvinout efektivní řešení.

4.2. Ztráta biodiverzity

4.2.1 Nástin problému

Změna klimatu je klíčovým důvodem změn biodiverzity v mnoha oceánech a mořských ekosystémech. Tyto dva fenomény se navzájem posilují. V souvislosti se změnou klimatu se biodiverzita mění napříč celým spektrem. Lze sem zařadit například blednutí korálových útesů a úbytek ledovců.

V ekosystémech teplovodních korálových útesů se nachází jedna čtvrtina mořské biodiverzity. Útesy jsou důležitým zdrojem potravy a poskytovatelem ochrany mořským komunitám.⁷⁰

Tyto ekosystémy jsou ohroženy klimatickými i ne klimatickými faktory, zejména oteplování oceánů, acidifikace oceánů, tropické cyklóny, rybolov a nadměrný rybolov, znečištění na pevnině, šíření nemocí, destruktivní praktiky na pobřeží a turismus.⁷¹

Globální analýzy ukazují, že hromadné blednutí korálů bylo zvýšeno v důsledku častějšího výskytu tepelného stresu, který se pojí s oteplováním oceánů.⁷² Masové blednutí korálů probíhající nepřetržitě od roku 2014 do roku 2016 je považováno za nejdelší a nejškodlivější globální blednutí korálů dosud zaznamenané.⁷³ Velký bariérový útes prošel hromadným blednutím třikrát mezi

77/publication/284342045_Overview_of_NOAA_coral_reef_watch_program's_near-real_time_satellite_global_coral_bleaching_monitoring_activities/links/56547e8108aefe619b19eb70/Overview-of-NOAA-coral-reef-watch-programs-near-real-time-satellite-global-coral-bleaching-monitoring-activities.pdf

⁷⁰ HOEGH-GULDBERG, Ove. Climate change, coral bleaching and the future of the world's coral reefs. *Marine and Freshwater Research* [online]. 1999, 839-866 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1323-1650. Dostupné z: doi:10.1071/MF99078

⁷¹ HARROULD-KOLIEB, Ellycia. Enhancing synergies between action on ocean acidification and the post-2020 global biodiversity framework. *Conservation Biology* [online]. 2021, **35**(2), 548-558 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0888-8892. Dostupné z: doi:10.1111/cobi.13598

⁷² HUGHES, Terry P., James T. KERRY, Andrew H. BAIRD, et al. Global warming impairs stock-recruitment dynamics of corals. *Nature* [online]. 2019, **568**(7752), 387-390 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0028-0836. Dostupné z: doi:10.1038/s41586-019-1081-y

⁷³ EAKIN, C. Mark, Hugh P. A. SWEATMAN a Russel E. BRAINARD. The 2014–2017 global-scale coral bleaching event: insights and impacts. *Coral Reefs* [online]. 2019, **38**(4), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0722-4028. Dostupné z: doi:10.1007/s00338-019-01844-2

roky 2016 a 2020, čímž byly ověřeny minulé modelové projekce tvrdící, že k blednutí může dojít i několikrát za dekádu.⁷⁴

Za další následek blednutí lze označit změny ve struktuře korálového společenství. Ty mohou dále ovlivňovat hloubku vody, snížení útlumu vln a zvýšení pobřežních záplav.

4.2.2. Relevantní právní úprava

Jako právní rámec pro přijímání opatření zde slouží Část XII Úmluvy UNCLOS, která se týká ochrany a uchovávání mořského prostředí. Dle článku 192 mají státy obecnou povinnost chránit a uchovávat mořské prostředí a dle dalších článků mají k naplnění tohoto cíle přijímat adekvátní opatření.

“Mořské prostředí“ pravděpodobně zahrnuje oceán jako celek, včetně volného moře. Z toho vyplývá, že státy jsou povinny chránit a zachovat vzácné nebo křehké ekosystémy v mořských prostorech pod národní jurisdikcí i mimo ni. Za druhé, čl. 196 odst. 1 ukládá státům povinnost přijmout veškerá opatření nezbytná k prevenci, snížení a kontrole znečištění mořského prostředí v důsledku používání mořských zdrojů a jejich znečišťování. Později byl článek 196 rozšířen v Mezinárodní úmluvě o kontrole a řízení lodí z roku 2004.

Další úmluvou zabývající se touto oblastí je Úmluva o biologické rozmanitosti z roku 1992. Úmluva poskytuje globální právní rámec pro ochranu biologické rozmanitosti. V článku 1 této Úmluvy je upřesněno, že sleduje tři cíle, jimiž jsou zachování biologické rozmanitosti, udržitelné využívání jejích složek a spravedlivé a rovnocenné sdílení užitek plynoucích z využívání biologické rozmanitosti genetických zdrojů. V této souvislosti je důležité poznamenat, že ustanovení této Úmluvy se vztahují jak na suchozemskou, tak i mořskou biologickou rozmanitost.⁷⁵

⁷⁴ HOEGH-GULDBERG, Ove, Hugh P. A. SWEATMAN a Russel E. BRAINARD. Climate change, coral bleaching and the future of the world's coral reefs: insights and impacts. *Marine and Freshwater Research* [online]. 1999, **38**(4), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1323-1650. Dostupné z: doi:10.1071/MF99078

⁷⁵ YOSHIFUMI, Tanaka. *The International Law of the Sea* [online]. Dánsko: Cambridge University Press, 2012 [cit. 2023-03-10]. ISBN 978-1-107-00999-8H. Dostupné z: https://www.academia.edu/37481566/The_International_Law_of_the_Sea_The_International_Law_of_the_Sea

4.2.3. Řešení

Dobrym příkladem je projekt MERCES, v rámci, něhož dochází k obnově biotopů a biologicky vyčerpaných oblastí Evropy reintrodukcí klíčových druhů, kterými jsou především rostliny a korály.

Jedná se o příležitost nezastavování budování infrastruktury, ale najít řešení, jak podpořit rozvoj modrého růstu (ekonomický růst v námořním sektoru) spolu s ochranou biodiverzity. Opatření přijatá v rámci projektu MERCES ve své podstatě urychlují to, jak by se přirozený ekosystém obnovil bez dalších dopadů.⁷⁶

Ztráta biodiverzity je úzce spojena s oteplováním oceánů, ale také s nadužíváním mořských zdrojů jako takových. Nadměrný rybolov, nelegální rybolov za používání nešetrných technik k mořskému prostředí a nadměrné vedlejší úlovky by měly být přísněji sankcionovány a kontrolovány za účelem omezení jejich lákavosti.

I zde platí, že s většími znalostmi se rozkrývají širší pole různých řešení tohoto problému. Státy by měly na národní i nadnárodní úrovni podporovat výzkum v této oblasti a zajistit globální spolupráci při řešení souvisejících problémů.

4.3. Znečištění

4.3.1 Nástin problému

Znečištění oceánů je důležitou, ale nedostatečně uznávanou a nedostatečně kontrolovanou složkou globálního znečištění. Představuje kromě jiného vážnou hrozbu pro lidské zdraví. Povaha a velikost těchto dopadů teprve začíná být chápána.⁷⁷

Znečištění pochází z komplexních směsí toxických kovů, plastů, vyrobených chemikálií, ropy, městských a průmyslových odpadů, pesticidů, hnojiv, farmaceutických chemikálií, zemědělských odpadů a odpadních vod.⁷⁸ Více než

⁷⁶ COLLINS, Catherine. Biodiversity loss in the oceans can be reversed through habitat restoration. In: *European Commission* [online]. 2019-03-25 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/horizon-magazine/biodiversity-loss-oceans-can-be-reversed-through-habitat-restoration>

⁷⁷ SWINEHART, Stephanie, Richard FULLER, Rachael KUPKA a Marc N. CONTE. Rethinking Aid Allocation: Analysis of Official Development Spending on Modern Pollution Reduction. *Annals of Global Health* [online]. 2019, **85**(1), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 2214-9996. Dostupné z: doi:10.5334/aogh.2633

⁷⁸ LANDRIGAN, Philip J, Richard FULLER, Nereus J R ACOSTA, et al. Rethinking Aid Allocation: Analysis of Official Development Spending on Modern Pollution Reduction. *The Lancet* [online].

80 % pochází z pozemních zdrojů. Do oceánů se tyto dostávají prostřednictvím řek, odtokem vod, atmosférickou depozicí a přímým vypouštěním. Největší znečištění bývá zpravidla u pobřeží a nejvíce se koncentruje podél pobřeží zemí s nízkými a středními příjmy.⁷⁹

Plasty jsou rychle rostoucí a vysoce viditelnou složkou znečištění oceánů a odhadem 10 milionů metrických tun plastového odpadu se každý rok dostane do moří.⁸⁰ Rtuť je kovová znečišťující látka, která v oceánech vyvolává největší obavy. Uvolňuje se ze dvou hlavních zdrojů, a to ze spalování uhlí a drobné těžby zlata.⁸¹ Globální rozšíření industrializovaného zemědělství s rostoucím používáním chemických hnojiv vede k rozšíření škodlivých květů řas do dříve nezasažených oblastí.⁸² Chemické znečišťující látky jsou všudypřítomné a kontaminují moře a mořské organismy od vysoké Arktidy až po propastné hlubiny.

Znečištění oceánů má řadu negativních dopadů na mořské ekosystémy a tyto dopady jsou umocněny globální změnou klimatu. Znečišťující látky na bázi ropy snižují fotosyntézu v mořských mikroorganismech, které generují kyslík. Zvyšující se absorpce oxidu uhličitého do moří způsobuje acidifikaci oceánů, které ničí korálové útesy, rozpouští mikroorganismy obsahující vápník v základně mořského potravního řetězce a zvyšuje toxicitu některých znečišťujících látek.⁸³ Plastové znečištění ohrožuje mořské savce, ryby a mořské ptáky a hromadí se ve velkých středooceánských gyrech. Rozkládá se na mikroplastické a nanoplastické částice obsahující více vyrobených chemikálií, které se mohou dostat do tkání

2018, **391**(10119), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 01406736. Dostupné z: doi:10.1016/S0140-6736(17)32345-0

⁷⁹ UNESCO. Facts and Figures on Marine Pollution. <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/ioc-oceans/focus-areas/rio-20-ocean/blueprint-for-the-future-we-want/marine-pollution/facts-and-figures-on-marine-pollution/>.

⁸⁰ PlasticsEurope. Plastics—The facts 2016 *An analysis of European plastics production, demand and waste data*. Brusel, Belgie; 2016. Dostupné z: <https://plasticseurope.org/wp-content/uploads/2021/10/2016-Plastic-the-facts.pdf>

⁸¹ UNEP. Global Mercury Assessment 2018. *United Nations Environmental Programme*; 2018. Dostupné z: <https://www.unep.org/resources/publication/global-mercury-assessment-2018>

⁸² CIESM. Searching for Bacterial Pathogens in the Digital Ocean CIESM Publisher; 2017. Dostupné z: <https://www.ciesm.org/online/monographs/Paris17.html>

⁸³ KEELING, Ralph F., Arne KÖRTZINGER, Nicolas GRUBER, et al. Ocean Deoxygenation in a Warming World: Analysis of Official Development Spending on Modern Pollution Reduction. *Annual Review of Marine Science* [online]. 2010, **2**(1), 199-229 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1941-1405. Dostupné z: doi: 10.1146/annurev.marine.010908.163855

mořských organismů, včetně druhů konzumovaných lidmi⁸⁴. Průmyslové úniky, odtok a odpadní vody zvyšují frekvenci a závažnost škodlivých květů řas, bakteriální znečištění a antimikrobiální rezistenci. Znečištění a oteplování mořské hladiny spouští migraci nebezpečných patogenů, jako je druh *Vibrio*, směrem k pólům.⁸⁵ Průmyslové odpady, farmaceutický odpad, pesticidy a odpadní vody přispívají ke globálnímu poklesu populací ryb.

Metylrtuť a polychlorované bifenyly jsou látky znečišťující oceány, jejichž účinky na lidské zdraví jsou nejlépe pochopeny. Vystavení kojenců in utero těmto znečišťujícím látkám prostřednictvím mateřské konzumace kontaminovaných mořských plodů může poškodit vyvíjející se mozek, snížit IQ a zvýšit u dětí riziko autismu, ADHD a poruch učení.⁸⁶

Expozice dospělých metylrtuti zvyšuje riziko kardiovaskulárních onemocnění a demence.⁸⁷ Vyráběné chemikálie – ftaláty, bisfenol A, zpomalovače hoření a perfluorované chemikálie, z nichž mnohé se uvolňují do moří z plastového odpadu – mohou narušit endokrinní signalizaci, snížit mužskou plodnost, poškodit nervový systém a zvýšit riziko rakoviny.⁸⁸ Škodlivé květy řas produkují silné toxiny, které se hromadí v rybách a korýších. Při požití mohou tyto toxiny způsobit vážné neurologické poškození a rychlou smrt. Toxiny škodlivých květů řas se také mohou

⁸⁴ DEBES, Frodi, Pal WEIHE a Philippe GRANDJEAN. Cognitive deficits at age 22 years associated with prenatal exposure to methylmercury. *Cortex* [online]. 2016, **74**, 358-369 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00109452. Dostupné z: doi: 10.1016/j.cortex.2015.05.017.

⁸⁵ CECCARELLI, Daniela, Carmen AMARO, Jesús L. ROMALDE, Elisabetta SUFFREDINI a Luigi VEZZULLI. *Vibrio* Species. *Food Microbiology* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2019, 2019-05-29, **74**, 347-388 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 00109452. Dostupné z: doi:10.1128/9781555819972.ch13

⁸⁶ GRANDJEAN, Philippe, Pal WEIHE, Roberta F WHITE, et al. Cognitive Deficit in 7 – Year-Old Children with Prenatal Exposure to Methylmercury. *Neurotoxicology and Teratology* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 1997, 2019-05-29, **19**(6), 417-428 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 08920362. Dostupné z: doi:10.1016/S0892-0362(97)00097-4

⁸⁷ MURATA, Katsuyuki, Pál WEIHE, Esben BUDTZ-JØRGENSEN, et al. Delayed brainstem auditory evoked potential latencies in 14-year-old children exposed to methylmercury. *The Journal of Pediatrics* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2004, 2019-05-29, **144**(2), 177-183 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 00223476. Dostupné z: doi: 10.1016/j.jpeds.2003.10.059

⁸⁸ VIRTANEN, Jyrki K., Sari VOUTILAINEN, Tiina H. RISSANEN, et al. Mercury, Fish Oils, and Risk of Acute Coronary Events and Cardiovascular Disease, Coronary Heart Disease, and All-Cause Mortality in Men in Eastern Finland. *Arteriosclerosis, Thrombosis, and Vascular Biology* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2005, 2019-05-29, **25**(1), 228-233 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 1079-5642. Dostupné z: doi: 10.1161/01.ATV.0000150040.20950.61

dostat do vzduchu a způsobit respirační onemocnění.⁸⁹ Patogenní mořské bakterie způsobují gastrointestinální onemocnění a infekce hlubokých ran. Se změnou klimatu a rostoucím znečištěním je vysoké riziko, že infekce *Vibrio*, včetně cholery, budou narůstat častěji a rozšíří se do nových oblastí.⁹⁰ Všechny zdravotní dopady znečištění oceánů neúměrně dopadají na zranitelné obyvatelstvo na globálním jihu.⁹¹

4.3.2. Relevantní právní úprava

Právní rámec pro řešení mořského znečištění poskytuje Část XII, oddíl 5 Úmluvy. Úmluva v jednotlivých člancích státům nařizuje přijetí opatření proti znečištění, ale nespécifikuje řešení konkrétně. Další úmluvou zabývající se znečištěním je Mezinárodní úmluva o zabránění znečišťování moří ropou z roku 1954. Tato úmluva byla první mezinárodní úmluvou zaměřenou na prevenci znečištění moří ropou. Stanovila pravidla pro vypouštění ropy z lodí a vyžadovala, aby byly lodě vybaveny odlučovači ropy a dalšími zařízeními pro prevenci znečištění. Za další příklad úmluvy upravující tuto problematiku lze označit Mezinárodní úmluvu o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené znečištěním ropou z roku 1969. Tato úmluva zavedla režim odpovědnosti a náhrady škod způsobených znečištěním ropou z lodí. Vyžaduje, aby majitelé lodí měli pojištění nebo jiné finanční zajištění na pokrytí nákladů na škody způsobené znečištěním. Již zmíněná mezi klíčovými Úmluva MARPOL je jedna z nejobsáhlejších úmluv zaměřených na prevenci znečištění moří. V neposlední řadě je také nutné zmínit Mezinárodní úmluvu o kontrole a řízení lodních balastních vod a sedimentů z roku 2004, jejíž cílem je zabránit šíření škodlivých vodních organismů a patogenů prostřednictvím regulace vypouštění lodních

⁸⁹ BERDALET, Elisa, Lora E. FLEMING, Richard GOWEN, et al. Marine harmful algal blooms, human health and wellbeing: challenges and opportunities in the 21st century. *Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2016, 2019-05-29, **96**(1), 61-91 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 0025-3154. Dostupné z: doi:10.1017/S0025315415001733

⁹⁰ VEZZULLI, Luigi, Chiara GRANDE, Philip C. REID, et al. Climate influence on *Vibrio* and associated human diseases during the past half-century in the coastal North Atlantic. *Proceedings of the National Academy of Sciences* [online]. 2016, **113**(34) [cit. 2023-01-31]. ISSN 0027-8424. Dostupné z: doi:10.1073/pnas.1609157113

⁹¹ IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate Geneva, Switzerland: IPCC; 2019. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/srocc/>.

balastních vod a sedimentů. Cílem všech těchto úmluv je zabránit znečištění moří a stanovit režim odpovědnosti a náhrady škody způsobené znečištěním moří.

V následujícím textu budou zmíněna konkrétní řešení, na něž ve svých zprávách o stavu znečištění moří odkazuje OSN, podpořena odbornými studii.

4.3.3. Řešení

Existuje celá řada možností, jak se vypořádávat s kritickými úrovněmi odpadů v moři, z nichž některé zahrnují přístupy k řešení tohoto problému, přičemž se rozumí, že ne všechny jsou použitelné nebo podporovatelné každou zemí. Těmito přístupy se rozumí snížení spotřeby plastů, podpora ekodesignu a inovací (zejména výzkum v oblasti plastů na konci životnosti a jejich alternativ), účinné využívání zdrojů a lepší nakládání s odpady a vodou, dlouhodobé, účinné a životaschopné cíle recyklace komunálního odpadu, obalů a plastového odpadu, větší využívání politických nástrojů a kontrolních opatření, včetně pobídek, daní a dalších regulačních opatření, jako jsou zákazy nebo systémy rozšířené odpovědnosti výrobců a přijetí iniciativ v oblasti repasování a koordinace politických investic v sektoru odpadů.

Za další potřebné může být označena přísná regulace a dohled nad globálním obchodováním s odpady, zejména s plastovým odpadem.

Klíčovým faktorem ve zlepšení zacházení s plasty a odpady je vzdělávání v této oblasti a jeho podpora na všech úrovních řízení.

K podpoře posunu k udržitelným řešením je nutná spolupráce se soukromým sektorem a průmyslem. Nedostatečné ekonomické pobídky mohou být základním důvodem problémů souvisejících s měnícím se chováním.

Řízení znečištění mořským odpadem vyžaduje integrovaný přístup zahrnující vědu, právní předpisy, ekonomiku, oceánskou gramotnost, vzdělávání, sociální zapojení a finanční podporu na mnoha úrovních, od globální po regionální a místní úrovně. Bez zlepšení mezinárodních politik se znečištění jen zhorší.⁹²

⁹²JAMBECK, Jenna R., Roland GEYER, Chris WILCOX, Theodore R. SIEGLER, Miriam PERRYMAN, Anthony ANDRADY, Ramani NARAYAN a Kara Lavender LAW. Plastic waste inputs from land into the ocean. *Science* [online]. 2015, **347**(6223), 768-771 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0036-8075. Dostupné z: doi:10.1126/science.1260352

4.4. Změny ve slanosti vody – odsolování

4.4.1 Nástin problému

Studie poskytují jasný důkaz, že oblasti subtropického oceánu s vysokou slaností a celou oblastí Atlantského oceánu se staly slanějšími a oblasti s nízkou slaností, jako je West Pacific Warm Pool, a oblasti s vysokou zeměpisnou šířkou se v porovnání s daty z předchozích let staly sladšími⁹³.

Vzor změn odráží zesílení klimatologické střední salinity a byl propojen prostřednictvím modelových simulací k označení současného zesílení koloběhu atmosférické vody.⁹⁴

Jsou-li zváženy všechny dostupné analýzy, je velmi pravděpodobné, že od 50. let 20. století došlo na celém světě ke změnám blízko povrchové a podpovrchové slanosti. Zesílení vzoru slanosti je zřejmé, přičemž sladkovodní oblasti se stávají sladšími a slanovodní oblasti slanějšími.

Zatímco pozorované změny slanosti se ve všech dosavadních analýzách založených na pozorování objevují robustně, existují mezery ve znalostech v určitém zdroji těchto změn, zejména v pobřežních oblastech, které jsou spojeny s pozemskými a kryosférickými vodními rezervoáry. Mnoho observačních a modelových studií přesvědčivě spojilo změny v otevřeném oceánu se změnou vodního cyklu vynucenou povrchem, přičemž hlavním hnacím motorem změn je současné zvýšení vzorců odpařování a srážek. Pokračující změny budou mít významný dopad na mořské ekosystémy, včetně dopadů na načasování životního cyklu, zdatnost a přežití ekologicky i ekonomicky důležitých druhů.

Globální instalovaná kapacita pro odsolování mořské vody za účelem výroby sladké vody se zvýšila ze zanedbatelných množství v roce 1965 na přibližně 86,5 milionů m³ denně v roce 2015.⁹⁵

⁹³ PCC, 2013: *Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [Stocker, T.F., D. Qin, G.-K. Plattner, M. Tignor, S.K. Allen, J. Boschung, A. Nauels, Y. Xia, V. Bex and P.M. Midgley (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, 1535 pp. Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/>

⁹⁴ DURACK, Paul J. Ocean Salinity and the Global Water Cycle. *Oceanography* [online]. (28), 20-31 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: doi:10.2307/24861839

⁹⁵ MOOSSA, Buzaina, Priyank TRIVEDI, Haleema SALEEM a Syed Javaid ZAIDI. Desalination in the GCC countries – a review. *Journal of Cleaner Production* [online]. 2022, **357** [cit. 2023-01-31]. ISSN 09596526. Dostupné z: doi: 10.1016/j.jclepro.2022.131717

Ze dvou technik převážně používaných při odsolování bylo 71 % kapacity založeno na membránových procesech a zbývajících 29 % kapacity pro odsolování využívalo tepelných procesů. Asi 27 % celkové globální kapacity bylo nalezeno ve státech v oblasti Perského zálivu, převážná většina (96 % celkové kapacity v oblasti) v šesti státech, které jsou členy Rady pro spolupráci v Zálivu (Bahrajn, Kuvajt, Omán, Katar, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty). Významné kapacity související s odsolováním existují také v Alžírsku, Austrálii, Číně, Izraeli, Japonsku, Španělsku, Spojených státech a na ostrovech jako Malta a Singapur a také na mnoha karibských ostrovech.

Dopady odsolovacích zařízení na životní prostředí zahrnují emise skleníkových plynů, příjem napájecí vody a vypouštění solanky.

Vliv příjmu mořské bioty přesahující mikroskopické velikosti a účinky vypouštění (které mohou obsahovat značné množství chlóru, mědi a látek proti usazování vodního kamene) lze minimalizovat správným návrhem konstrukcí zařízení. Uvádí se, že růst počtu obyvatel států s nedostatkem sladké vody a dopady změny klimatu by s největší pravděpodobností vedly k tomu, že odsolování bude stále více považováno za adaptační opatření pro komunity trpící zvýšeným a souvisejícím nedostatkem vody.

Nové studie dopadu odsolování na oceán uvádí, že množství solanky vypouštěné do oceánu z odsolování bylo podceněno spolu s jeho potenciálním dopadem na mořské prostředí.⁹⁶ Je odhadováno, že množství vypouštěné solanky denně činí 142 milionů m³, z čehož 48 % je vypouštěno v oblasti Perského zálivu. Potvrzeno je také to, že voda s vysokou slaností může mít vážný nepříznivý dopad na flóru a faunu mořského dna. Na druhé straně zprávy z Austrálie, založené na sedmiletém pozorování místa, kde jsou vypouštěny výpusti z velkého odsolovacího zařízení obsluhujícího Sydney, byly smíšené, přičemž byly pozorovány nepříznivé dopady na některé mořské bezobratlé živočichy v okruhu 100 m od výpustí, zatímco počet vylejšů se navýšil.⁹⁷ Zároveň byl pozorován

⁹⁶ JONES, Edward, Manzoor QADIR, Michelle T.H. VAN VLIET, Vladimir SMAKHTIN a Seong-mu KANG. The state of desalination and brine production: A global outlook. *Science of The Total Environment* [online]. 2019, **657**, 1343-1356 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00489697. Dostupné z: doi: 10.1016/j.scitotenv.2018.12.076

⁹⁷ CLARK, Graeme F., Nathan A. KNOTT, Brett M. MILLER, Brendan P. KELAHER, Melinda A. COLEMAN, Shinjiro USHIAMA a Emma L. JOHNSTON. First large-scale ecological impact study

trojnásobný nárůst počtu ryb v oblasti.⁹⁸ Šest let sledování vypouštění solanky ze dvou velkých odsolovacích zařízení v Izraeli nezaznamenalo téměř žádný dopad na kvalitu mořské vody.⁹⁹

4.4.2. Relevantní právní úprava

Úmluva UNCLOS ve svém článku 194 nařizuje státům předcházení, omezení a kontrolu znečišťování mořského prostředí. Salinita je znečištěním ovlivnitelná, tudíž se dá předpokládat, že tento článek může být použit i v této oblasti.¹⁰⁰ Zatím ovšem neexistuje komplexní mezinárodní právní úprava, která by se zabývala přímo odsolováním mořské vody.

4.4.3. Řešení

Řešení týkající se měnicích se hodnot salinity oceánů jsou úzce spojena s řešením klimatickým změn. Ty jsou za změny salinity také částečně zodpovědné. Řešení tedy mohou být shodná s řešeními oteplování oceánů, přičemž by se zde měl dbát zvýšený důraz na výzkum této oblasti.¹⁰¹

V oblasti odsolování je zapotřebí prohlubovat výzkum a vývoj nových technologických postupů a řešení šetrných k mořským ekosystémům a životnímu prostředí jako takovému. Důležitým klíčem může být mezinárodní spolupráce při vytváření šetrnějších technologií a vzájemném sdílení výsledků.

of desalination outfall reveals trade-offs in effects of hypersalinity and hydrodynamics: A global outlook. *Water Research* [online]. 2018, **145**, 757-768 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00431354. Dostupné z: doi: 10.1016/j.watres.2018.08.071

⁹⁸ KELAHER, Brendan P., Melinda A. COLEMAN, Brett M. MILLER, Brendan P. KELAHER, Melinda A. COLEMAN, Shinjiro USHIAMA a Emma L. JOHNSTON. Spatial extent of desalination discharge impacts to habitat-forming species on temperate reefs: A global outlook. *Marine Pollution Bulletin* [online]. 2022, **175**, 757-768 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0025326X. Dostupné z: doi: 10.1016/j.marpolbul.2022.113368

⁹⁹ KRESS, Nurit, Yaron GERTNER, Efrat SHOHAM-FRIDER, Brendan P. KELAHER, Melinda A. COLEMAN, Shinjiro USHIAMA a Emma L. JOHNSTON. Seawater quality at the brine discharge site from two mega size seawater reverse osmosis desalination plants in Israel (Eastern Mediterranean): A global outlook. *Water Research* [online]. 2020, **171**, 757-768 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00431354. Dostupné z: doi: 10.1016/j.watres.2019.115402

¹⁰⁰ ÚMLUVA SPOJENÝCH NÁRODŮ O MOŘSKÉM PRÁVU A DOHODA O PROVÁDĚNÍ ČÁSTI XI TÉTO ÚMLUVY. Záliv Montego, 1982.

¹⁰¹ OLSON, Stephanie, Malte F. JANSEN, Dorian S. ABBOT, Itay HALEVY a Colin GOLDBLATT. The Effect of Ocean Salinity on Climate and Its Implications for Earth's Habitability. *Geophysical Research Letters* [online]. 2022, **49**(10) [cit. 2023-02-07]. ISSN 0094-8276. Dostupné z: doi:10.1029/2021GL095748

4.5. Ukládání odpadů

4.5.1. Nástin problému

Ukládání odpadů, jako je vybagrovaný materiál, čistírenské kaly, průmyslový odpad, rybí odpad, vypouštění z plavidel a lidských zařízení, organické a anorganické chemikálie, radioaktivní materiál, válečné výbušniny a vojenské chemikálie, mělo dopad na mořské ekosystémy a vytvořilo výzvy.

Ukládání kalů z čistíren odpadních vod má dopad na kvalitu sedimentů, bentická souvrství, vodní flóru a faunu a obecně na celý mořský ekosystém. Nadměrné zatížení živinami z vypouštění odpadních vod může vést ke snížení obsahu kyslíku ve vodě, způsobit úmrtnost mořského života a zničit celá společenství a ekosystémy.¹⁰²

Organické a anorganické odpady se již dlouho likvidují na moři, primárně se nakládají z pevniny a přepravují se na moři k likvidaci z plavidel a plošin. Mnoho národů nadále využívá oceán jako průběžné úložiště pro určité odpady vytvořené na jejich území.

Dopady vypouštěných materiálů na mořský ekosystém jsou jádrem celosvětového problému ukládání pevného odpadu. Vzhledem k dynamické povaze oceánu je určování osudu různých vysypaných materiálů náročným úkolem. Existence různých zdrojů znečištění a složitost spojená se sledováním konkrétních kontaminantů navíc ztěžují stanovení, do jaké míry přispívá vypouštění oceánů k pozorovaným ekologickým účinkům a dopadům. Obecně platí, že účinky skládkování závisí na typu, množství a kvalitě odpadních materiálů a také na vlastnostech postižených oblastí oceánu. Kromě toho k ekologickým účinkům přispívá délka prodlouženého období dumpingových praktik. Ukládání pevného odpadu do oceánů a moří může mít různé dopady na mořský ekosystém, flóru a faunu, stejně jako na lidské bytosti, které jsou závislé na zdrojích slané vody. Může se jednat o chemické znečištění, znečištění živinami a eutrofizaci, zhoršování kvality vody, vyčerpání hladiny kyslíku ve vodě, udušení mořských

¹⁰² BECK, Aaron J., Martha GLEDHILL, Christian SCHLOSSER, Beate STAMER, Claus BÖTTCHER, Jens STERNHEIM, Jens GREINERT a Eric P. ACHTERBERG. Spread, Behavior, and Ecosystem Consequences of Conventional Munitions Compounds in Coastal Marine Waters. *Frontiers in Marine Science* [online]. 2018, 5 [cit. 2023-01-31]. ISSN 2296-7745. Dostupné z: doi:10.3389/fmars.2018.00141

živočichů, pokles submerzní vegetace, otravy a úhyny oceánských rostlin a živočichů a ohrožení lidského zdraví.¹⁰³

4.5.2. Relevantní právní úprava

Čl. 210 odst. 1 Úmluvy UNCLOS vyžaduje, aby státy přijaly zákony a předpisy k prevenci, snižování a kontrole znečištění mořského prostředí prostřednictvím skládkování. Tyto zákony a předpisy zajistí, aby k dumpingu nedocházelo bez povolení příslušných orgánů států (čl. 210 odst. 3). Čl. 210 odst. 5 dále stanoví, že skládkování v teritoriálním moři a ve výlučné ekonomické zóně nebo na kontinentálním šelfu nesmí být prováděno bez výslovného předchozího souhlasu pobřežních států. Kromě toho čl. 210 odst. 6 zajišťuje, aby vnitrostátní právní předpisy nebyly méně než účinnější při prevenci, snižování a kontrole tohoto znečištění než globální pravidla a normy. Za globální normy se považují Londýnská úmluva a Londýnský protokol.¹⁰⁴

Londýnská úmluva a Londýnský protokol disponují ustanoveními o kontrole neregulovaného ukládání a spalování odpadu na moři, aby bylo možné čelit enviromentálním problémům vyplývajícím z ukládání odpadů.¹⁰⁵

Kromě toho mnoho zemí vyvinulo regionální iniciativy a přístupy ke kontrole a hodnocení činností spojených s ukládáním odpadu. V rámci Stockholmské úmluvy o perzistentních organických znečišťujících látkách a Basilejské úmluvy byly rovněž podniknuty iniciativy k řešení kontroly pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování, jakož i k ochraně lidského zdraví a životního prostředí před perzistentními organickými polutanty.¹⁰⁶

¹⁰³ SCHEFFER, Marten, Steve CARPENTER, Jonathan A. FOLEY, Carl FOLKE, Brian WALKER, Jens STERNHEIM, Jens GREINERT a Eric P. ACHTERBERG. Catastrophic shifts in ecosystems. *Nature* [online]. 2001, **413**(6856), 591-596 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0028-0836. Dostupné z: doi:10.1038/35098000

¹⁰⁴ ÚMLUVA SPOJENÝCH NÁRODŮ O MOŘSKÉM PRÁVU A DOHODA O PROVÁDĚNÍ ČÁSTI XI TÉTO ÚMLUVY. Záliv Montego, 1982.

¹⁰⁵ Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/OurWork/Environment/Pages/London-Convention-Protocol.aspx>

¹⁰⁶ *Ibid.*, vol. 2256, No. 40214.

4.5.3. Řešení

Strategický plán, přijatý v roce 2016 na 38. poradním zasedání smluvních stran Londýnské úmluvy a jedenáctém zasedání smluvních stran Londýnského protokolu, poskytuje určité náznaky blízkého až střednědobého vývoje, pokud jde o dumping. Plán nastiňuje čtyři strategické směry.

Strategický směr 1 je zaměřen na podporu ratifikace Londýnského protokolu nebo přistoupení k němu a nastiňuje cíl podstatně zvýšit počet nových ratifikací nebo přistoupení k němu. Strategický směr 2 je zaměřen na posílení účinné implementace Londýnského protokolu a Londýnské úmluvy prostřednictvím poskytování technické pomoci a podpory smluvním stranám a rozvojem pokynů a opatření na podporu implementace řešením regulačních, vědeckých a technických překážek, jako např. stejně jako podpora a usnadnění lepšího dodržování předpisů, včetně podávání zpráv, a účasti smluvních stran na práci obou nástrojů. Strategický směr 3 je zaměřen na vnější podporu práce Londýnského protokolu a Londýnské úmluvy; a strategický směr 4 je zaměřen na identifikaci a řešení vznikajících problémů v mořském prostředí v rámci obou nástrojů. Za tímto účelem bylo formulováno několik odstupňovaných cílů, v nichž se uvádí, že do roku 2030 by 100 % smluvních stran mělo plnit své oznamovací povinnosti a mělo by mít vnitrostátní orgán a příslušný zákonodárský nebo regulační orgán pro provádění Londýnské úmluvy a Londýnský protokol.

Budoucí cíle v rámci Londýnské úmluvy a Londýnského protokolu jsou regulace hnojení oceánů a geoinženýrství a přezkum dopadů nových mořských geoinženýrských technologií. Další práce se předpokládá na základě spolupráce mezi IMO (v souladu s Londýnským protokolem), Organizací spojených národů a Smíšenou skupinou expertů pro vědecké aspekty ochrany mořského prostředí týkající se důlních hlušin, ničení odpadků v mořích řešit mezery v mezinárodním právním rámci. Dále bude zavedeno snadné online podávání zpráv, vytvořena databáze a přezkoumány monitorovací činnosti. A konečně budou řešeny environmentální dopady dědictví chemické munice vyhozené do moře v minulosti.¹⁰⁷

¹⁰⁷ STRATEGIC PLAN FOR THE LONDON PROTOCOL AND LONDON CONVENTION. In: *Cdn.imo* [online]. 2017 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/OurWork/Environment/Documents/Strategic%20Plan%20leaflet_final_web.pdf

4.6. SHRnutí

Oteplování oceánů a tání ledu na pevnině jsou hlavními příčinami současného zrychlujícího se globálního růstu průměrné hladiny moří. Globální průměrná hladina moře roste od roku 1993 průměrným tempem $3,1 \pm 0,3$ mm za rok, s jasným superponovaným zrychlením přibližně 0,1 mm za rok.

Satelitní výškopis také odhalil silnou regionální variabilitu v míře změny hladiny moře, s regionálními mírami až dvakrát nebo třikrát vyššími, než je celosvětový průměr v některých regionech.¹⁰⁸

V důsledku globálního oteplování dochází také ke změnám v mnoha oběhových systémech. Změny výšky hladiny moře, měřené pomocí vysoce přesné satelitní výškoměry, naznačují rozšíření a zesílení subtropických gyřů v severním a jižním Pacifiku. Studie dále ukazují pohyb mnoha oceánských proudů směrem k pólu, včetně antarktického cirkumpolárního proudu a subtropických gyřů na jižní polokouli, jakož i západních hraničních proudů ve všech oceánských pánvích.¹⁰⁹

Jeden z hlavních systémů oceánských proudů – atlantická poledníková převratná cirkulace, již zeslábl a je velmi pravděpodobné, že tomu tak bude i v budoucnu. Dopady, které následují po takových změnách, zahrnují regionální vzestup hladiny moří, změny v distribuci živin a absorpci uhlíku a zpětné vazby s atmosférou. Údaje o globální průměrné teplotě povrchu oceánu ukazují oteplení o $0,62 \pm 0,12$ °C za století v období 1900–2018.¹¹⁰

Prostorové vzorce multidekadálních změn slanosti poskytují přesvědčivé důkazy o globálních změnách vodního cyklu v oceánech, které se shodují s oteplováním v daném období. Změny jsou replikovány ve všech pozorovaných analýzách dlouhodobých změn slanosti a nedávno byly reprodukovány v simulacích vynucených klimatických modelů. Tyto změny se projevují zvýšenou slaností v blízko povrchových subtropických oblastech s vysokou slaností a odpovídajícím zvýšením sladkosti v oblastech s nízkou slaností. Podobné změny jsou také pozorovány v hladinách oceánů, s podobnými vzory sladkých vod

¹⁰⁸ *Earth System Science Data* [online]. 10. 2018 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1866-3516. Dostupné z: <https://essd.copernicus.org/articles/10/1551/2018/>

¹⁰⁹ QIU, Bo a Shuiming CHEN. Multidecadal Sea Level and Gyre Circulation Variability in the Northwestern Tropical Pacific Ocean. *Journal of Physical Oceanography* [online]. 2012, **42**(1), 193-206 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0022-3670. Dostupné z: doi:10.1175/JPO-D-11-061.1

¹¹⁰ The Second World Ocean Assessment: WORLD OCEAN ASSESSMENT II. In: *United Nations* [online]. 2021 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-04/woa-ii-vol-i.pdf>

s nízkou slaností a vod se zvýšenou vysokou slaností, které jsou zastoupeny v každé z oceánských pánví, Atlantiku, Tichomoří a Indií, a napříč jižním oceánem. Globální pH povrchového oceánu se od průmyslové revoluce snížilo v průměru o přibližně 0,1, což představuje nárůst kyselosti asi o 30 %.¹¹¹

Předpokládá se, že pH oceánu se během příštího století sníží přibližně o dalších 0,3, pokud nebudou výrazně omezeny globální emise uhlíku. Změny lze pozorovat v prodloužených oceánských časových řadách a rychlost změn bude pravděpodobně za posledních 66 milionů let bezkonkurenční.¹¹²

Hladiny oceánského kyslíku v posledních desetiletích klesly se silnými regionálními rozdíly. Zatímco celkový obsah kyslíku se za pět desetiletí snížil asi o 2 %, kyslík v pobřežních oblastech nebo v blízkosti zón s minimem kyslíku vykazuje větší rozdíly.¹¹³

Mořský led pokrývá 15 % globálního oceánu a ovlivňuje globální tepelnou bilanci a globální termohalinní cirkulaci. Celková rozloha mořského ledu v Arktidě rychle klesá, ale trendy jsou v Antarktidě nevýznamné.¹¹⁴

Omezené zdroje, včetně finančních, zůstávají významným restriktivním prvkem pro ochranu a zachování mořského prostředí a vědeckého výzkumu v oblasti oceánů, zatímco technologická omezení jsou často překážkou pro účinnou realizaci povinností státu. Existují také mezery v oblasti materiálního rozsahu (např. žádná komplexní pravidla týkající se plastů a mikroplastů) nebo geografického rozsahu uplatnění relevantních nástrojů (např. geografické pokrytí regionálních organizací a dohod o řízení rybolovu). Mnoho malých ostrovních rozvojových států a nejméně rozvinutých zemí nemá přístup k podrobným znalostem a kvalifikovaným lidským zdrojům potřebným pro správu oceánu a zdroje pro správu velkých mořských oblastí pod jejich jurisdikcí jsou často omezené.

¹¹¹ The Second World Ocean Assessment: WORLD OCEAN ASSESSMENT II. In: *United Nations* [online]. 2021 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-04/woa-ii-vol-i.pdf>

¹¹² CALDEIRA, Ken a Michael E. WICKETT. Anthropogenic carbon and ocean pH. *Nature* [online]. 2003, **425**(6956), 365-365 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0028-0836. Dostupné z: doi:10.1038/425365a

¹¹³ KEELING, Ralph F., Arne KÖRTZINGER a Nicolas GRUBER. Ocean Deoxygenation in a Warming World. *Annual Review of Marine Science* [online]. 2010, **2**(1), 199-229 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1941-1405. Dostupné z: doi:10.1146/annurev.marine.010908.163855

¹¹⁴ KWOK, R. Arctic sea ice thickness, volume, and multiyear ice coverage: losses and coupled variability (1958–2018). *Environmental Research Letters* [online]. 2018, **13**(10) [cit. 2023-01-31]. ISSN 1748-9326. Dostupné z: doi:10.1088/1748-9326/aae3ec

Vyplnění těchto mezer zajistí, že hospodářské výhody mohou být maximalizovány způsobem, který je ekologicky udržitelný. Konkrétní výzvy existují při prosazování řídicích opatření v oblastech mimo národní jurisdikci kvůli regulačním mezím a nedostatku mezioborové koordinace. Tyto otázky se v současné době projednávají v OSN v rámci mezivládních jednání o rozvoji mezinárodně právně závazného nástroje na základě Úmluvy UNCLOS.¹¹⁵

¹¹⁵ The Second World Ocean Assessment. *UN* [online]. New York, 2021, (1), 1-570 [cit. 2023-02-25]. ISSN 978-92-1-1-604006-2. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-04/woa-ii-vol-i.pdf>

5. VYMEZENÍ MOŽNÝCH BEZPEČNOSTÍCH HROZEB V OBLASTI OCHRANY MOŘSKÉHO PRÁVA A JEJICH ŘEŠENÍ

Následující hrozby byly identifikovány za použití publikací Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu. Ten za největší považuje pirátství, námořní terorismus, únosy na mořích, pašování migrantů, narkotik zbraní a dalších a enviromentální trestné činy.

5.1.1 Pirátství

5.1.2 Nástin problému

Úmluva UNCLOS definuje pirátství jako jakékoli nezákonné násilné činy nebo zadržování nebo jakýkoli akt drancování, spáchané pro soukromé účely posádkou nebo cestujícími soukromé lodi nebo letadla zaměřené vůči jiné lodi nebo letadlu. Tento akt musí probíhat na volném moři nebo na místě mimo jurisdikci jakéhokoli státu, aby se dal označit jako pirátství.¹¹⁶

Pokud se takové činy odehrávají ve vnitřních či teritoriálních vodách státu, nejsou právně klasifikovány jako pirátství dle Úmluvy, s očekáváním, že budou řešeny dle zákonů daného státu.

Právě definice Úmluvy bývá často kritizována pro svou nepružnost a neschopnost zachytit mnohé projevy kriminality, které jsou v běžném jazyce popisovány jako moderní námořní pirátství. Pirátství samo o sobě je rozmanitým fenoménem, který zahrnuje různé a často regionálně specifické obchodní modely, které mohou podléhat různé míře sofistikovanosti a organizovanosti.

Pirátství obecně zahrnuje krádež nákladu nebo peněz a cenností od posádek lodí, nebo únos a požadování výkupného za posádku.

V praxi se mnohé orgány spoléhají na širší definice doporučené v tomto odvětví. Jako příklad lze uvést definici, že za pirátství se označuje použití násilí vůči lodi, její posádce nebo nákladu nebo jakýkoli pokus o to použít násilí, nebo jakýkoliv neoprávněný pokus nalodit se na loď.

Úmluva o potlačování nezákonných činů proti bezpečnosti námořní plavby ve svém poli působnosti nepoužívá termín pirátství, ale mandáty proti všem nezákonným činům proti bezpečnosti námořní plavby, bez ohledu na to, kde se

¹¹⁶ Článek 15 Vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 92/1964 Sb., o Úmluvě o volném moři, v platném znění
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-92>

odehrávají.¹¹⁷ Tyto širší definice jsou schopny zachytit rozmanitost pirátských aktivit, jsou dostatečně flexibilní přizpůsobit se změnám v pirátské taktice v průběhu času a můžou povzbudit reakce a protiopatření na podobné jevy založené na obecnějších principech než definičním diktátu.¹¹⁸

Piráctví má negativní dopady na mnoha úrovních. Může ohrožovat globální obchodní cesty, dodavatelské řetězce a zájmy přepravců, poškozovat místní námořní hospodářství a způsobovat značné potíže a utrpení v námořnických profesích. Existují také důkazy, že příliv zisků z piráctví do států a regionů, kde se odehrává, mohou mít z dlouhodobého hlediska negativní ekonomické dopady, podobné dobře zdokumentovanému problému Nizozemské nemoci, který někdy zažívají země bohaté na zdroje.¹¹⁹

Ne všechny krádeže na moři jsou důsledkem piráctví nebo nutně nemusí zahrnovat zločiny proti lodím. Přístavní zařízení také poskytují různé příležitosti pro krádeže a související trestnou činnost.¹²⁰

5.1.3 Relevantní právní úprava

Právní rámec pro řešení problému piráctví je stanoven především prostřednictvím mezinárodního práva, včetně Úmluvy UNCLOS a různých rezolucí Rady bezpečnosti OSN.

UNCLOS opravňuje státy k přijetí opatření, včetně použití síly, k potlačení piráctví na volném moři. IMO navíc vypracovala pokyny k opatřením pro prevenci a reakci na piráctví, včetně využívání soukromého bezpečnostního personálu a zřízení systému hlášení lodí pro sledování a podávání zpráv o pirátských incidentech. Bylo také uzavřeno několik regionálních dohod k řešení piráctví, včetně Džibutského kodexu chování a Dohody o regionální spolupráci v boji proti

¹¹⁷ SUA Convention, Convention for the Suppression of Unlawful Acts of Violence against the Safety of Maritime Navigation and 2005 Protocol Text. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/db/terrorism/conv8-english.pdf>

¹¹⁸ KAO, Bob. Against a Uniform Definition of Maritime Piracy. *Maritime Safety and Security Law Journal* [online]. (3) [cit. 2023-01-31]. ISSN 2464-9724. Dostupné z: <https://www.marsafelawjournal.org/contributions/349/>

¹¹⁹] OLIVER, Steven, Ryan JABLONSKI a Justin V. HASTINGS. The Tortuga Disease: The Perverse Effects of Illicit Foreign Capital. *International Studies Quarterly* [online]. 2017, **61**(2), 312-327 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0020-8833. Dostupné z: doi:10.1093/isq/sqw051

¹²⁰ WESTBERG, Andreas Bruvik, Ryan JABLONSKI a Justin V. HASTINGS. Anti-piracy in a sea of predation: the interaction of navies, fishermen and pirates off the coast of Somalia. *Journal of the Indian Ocean Region* [online]. 2016, **12**(2), 209-226 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1948-0881. Dostupné z: doi:10.1080/19480881.2015.1090157

pirátství a ozbrojeným loupežím proti lodím v Asii (ReCAAP). Tyto dohody poskytují rámec pro regionální spolupráci a koordinaci při reakci na případy pirátství.

Kromě těchto mezinárodních a regionálních dohod mohou mít jednotlivé státy své vlastní zákony a předpisy týkající se pirátství, včetně trestních postihů za pirátské trestné činy spáchané jejich občany nebo v rámci jejich jurisdikce.

OSN uvádí pro řešení pirátství následující opatření.

5.1.4 Řešení

Země by měly zlepšit svá opatření pro námořní bezpečnost, aby zabránily pirátství. To zahrnuje zvýšení počtu hlídek ve vysoce rizikových oblastech, využívání technologií, jako jsou radary a kamery k monitorování plavidel, a zavádění přísnějších kontrol přístupu v přístavech a terminálech.

Země by měly vyvinout a zavést účinné právní rámce pro boj proti pirátství. To může zahrnovat ratifikaci a provádění mezinárodních smluv, jako je Úmluva UNCLOS, a stíhání osob podezřelých z pirátství v souladu s mezinárodním právem.

Pirátství je globální problém, který vyžaduje mezinárodní spolupráci mezi státy a dalšími zúčastněnými stranami. Země by měly spolupracovat na sdílení zpravodajských informací, koordinaci operací a rozvoji společných strategií pro boj proti pirátství.

Státy by měly poskytovat podporu zemím postiženým pirátstvím, včetně pomoci při budování kapacit námořní bezpečnosti a poskytování finanční a technické pomoci na podporu rozvoje účinných právních rámců a donucovacích institucí.¹²¹

Specifičtější opatření se pak věnují některé společnosti zabývající se námořní bezpečností a ty například doporučují, aby lodě proplouvající vysoce rizikovými oblastmi byly chráněny soukromým bezpečnostním nebo vojenským personálem na palubě. Dále je v nebezpečných oblastech také doporučováno

¹²¹ In: *Maritime Crime: A Manual for Criminal Justice Practitioners: Global Maritime Crime Programme* [online]. Vienna: UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, s. 109-122 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/19-02087_Maritime_Crime_Manual_Second_Edition_ebook.pdf

dodržovat další protipirátské postupy, jako je udržování vyšších rychlostí, zvýšení ostráživosti a například aplikovat na okraje lodí žiletkový drát.¹²²

Přítomnost ozbrojené posádky na palubě by byla efektivnější jak v případném zákroku, protože jsou na palubě v daný moment, ale také ekonomicky. Přičemž námořní hlídky patří mezi nákladnější řešení.¹²³

V *International Journal of Law* se například zabývali i možností vzniku Mezinárodního soudu pro pirátství. Ten by mohl vzniknout pod záštitou OSN a představoval by prostředek k nejúčinnějšímu potírání pirátských zločinů a řešení financování takto organizovaných skupin. Pirátství podléhá vnitrostátním jurisdikcím a s mezinárodním soudem by se řešení těchto problémů výrazně usnadnilo a zefektivnilo. Bylo by zapotřebí redefinovat pojmy pirátství a rozdělit je do kategorií a následně určit, kterým by se měl případný mezinárodní soud věnovat.¹²⁴

¹²² Underreporting Of Crimes At Sea: Reasons, Consequences, And Potential Solutions. In: *Oceans beyond piracy* [online]. 2014 [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: https://oneearthfuture.org/sites/default/files/documents/publications/Underreporting_0.pdf

¹²³ SIBUN, Jonathan. Typhon Fights Back Against Pirates. In: *THE TELEGRAPH* [online]. 2012 [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/piracy/9016188/Typhon-fights-back-against-pirates.html>

¹²⁴ R. WILLIAMS, Paul. Maritime Piracy: A Sustainable Global Solution. *Case Western Reserve Journal of International Law* [online]. 2014, (46), 177-215 [cit. 2023-02-07]. ISSN 0008-7254. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/214077293.pdf>

5.2 Námořní terorismus

5.2.1 Nástin problému

Skutek pirátství, jak je definován v Úmluvě UNCLOS se ne vždy shoduje s konceptem námořního terorismu, i když mezi nimi existuje určitá shoda. Námořní terorismus není konkrétní právní přestupek, ale spíše široký pojem používaný k popisu škály kriminálních aktivit, které se odehrávají na moři nebo pocházejí z moře. Ačkoli se tento termín často používá k odkazu na činy spojené s násilím na moři, ne všechny případy námořního terorismu nutně zahrnují násilí. Například přeprava materiálů námořní dopravou pro teroristické účely může být takto označována, i když není spojena s násilím.

Některé faktory, které mohou odlišovat čin pirátství od činu námořního terorismu zahrnují:

- a) Přístup státu k otázce toho, zda prvek pirátství, který vyžaduje, aby byl čin pro soukromé účely, zahrnuje nebo vylučuje politické motivace vyjádřené násilnými prostředky;
- b) Pro všechna jednání zahrnutá v konceptu námořního terorismu neplatí pravidlo dvou lodí, zatímco v pirátství ano;
- c) Pirátství se dle UNCLOS může vyskytnout pouze v mezinárodních vodách, zatímco k mnoha případům námořního terorismu, jak je definován SUA dohodou, může dojít v národních vodách.¹²⁵

5.2.2. Relevantní právní úprava

Úmluva SUA a její tři protokoly jsou důležitými nástroji, které se zabývají námořním terorismem. Čl. 3 odst. 1 této Úmluvy vymezuje, že se Úmluva vztahuje na osoby, které se snaží zmocnit lodi, provést násilné činy proti osobě na palubě, zničit loď, umístit na loď zařízení nebo látky, která by mohla loď zničit, zničit nebo vážně poškodit námořní navigační zařízení nebo sdělovat nepravdivé informace ohrožující bezpečnou plavbu lodí.¹²⁶

¹²⁵ In: *Maritime Crime: A Manual for Criminal Justice Practitioners: Global Maritime Crime Programme* [online]. Vienna: UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, s. 131-142 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/19-02087_Maritime_Crime_Manual_Second_Edition_ebook.pdf

¹²⁶ YOSHIFUMI, Tanaka. *The International Law of the Sea* [online]. Dánsko: Cambridge University Press, 2012 [cit. 2023-03-10]. ISBN 978-1-107-00999-8H. Dostupné z: https://www.academia.edu/37481566/The_International_Law_of_the_Sea_The_International_Law_of_the_Sea

V roce 2005 byl rozsah trestných činů dále rozšířen a čl. 3 písm. a dále kriminalizuje:

1. Použití výbušnin, radioaktivních látek nebo jejich vypouštění z lodi nebo na lodi nebo použití biologických, chemických a jaderných zbraní způsobem, který způsobí nebo může způsobit smrt nebo vážné zranění či škodu,
2. vypouštění ropy, zkapalněného zemního plynu nebo jiných nebezpečných nebo škodlivých látek z lodi v takovém množství nebo koncentraci, které způsobují nebo mohou způsobit smrt nebo vážné zranění či škodu,
3. používání lodi způsobem, který způsobí smrt nebo vážné zranění nebo škodu,
4. přepravu jakéhokoli výbušného nebo radioaktivního materiálu s vědomím, že je určen ke způsobení smrti nebo vážného zranění nebo škody, za účelem zastrašení obyvatelstva nebo donucení vlády nebo mezinárodní organizace k tomu, aby učinila nebo aby se zdržela jakéhokoli jednání, a
5. přepravu biologických, chemických a jaderných zbraní.¹²⁷

Při řešení těchto činů je důležité si uvědomit, že univerzální jurisdikce se na činy námořního terorismu nevztahuje. Nicméně pro tyto činy, které spadají do působnosti Úmluvy SUA v rozsahu, v jakém příslušný stát tyto nástroje ratifikoval, existuje jurisdikce *stíhat nebo vydat*.

Tento závazek je založen na smluvním uspořádání mezi státy, které jsou stranou daného nástroje, který tuto povinnost zahrnuje. Povinnost pokrývá situace, kdy má stát údajného pachatele ve své vazbě, v okolnostech, kdy údajné chování spadá do jurisdikce státu, který je stranou stejného závazku. V běžném průběhu událostí, pokud se stát s údajným pachatelem ve vazbě rozhodne nepokračovat v trestním řízení, vydá ho státu s jurisdikcí.

V preambuli Úmluvy o potlačování financování terorismu 1999 je uvedeno, že terorismus je porušením cílů a zásad Charty OSN udržovat mezinárodní mír a bezpečnost. Valné shromáždění OSN v několika rezolucích odsoudilo mezinárodní terorismus a vyzvalo státy, aby přijaly opatření proti financování

¹²⁷ Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation, Protocol for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/SUA-Treaties.aspx>

terorismu a teroristických organizací. V rezolucích Rady bezpečnosti OSN 1368, 1373, 1377 (2001) jsou státy vyzvány k navýšení úsilí o ochranu lidských práv a svobod, předcházení teroristickým činům a jejich potlačování, přijímání nezbytných opatření s cílem zabránění páchání teroristických činů, včetně poskytování včasného varování dalším státům prostřednictvím výměny informací. Dále jsou vyzvány k poskytování vzájemné pomoci v souvislosti s vyšetřováním nebo trestním řízením týkajícím se financování nebo podpory teroristických útoků a byla zdůrazněna povinnost států odepřít finanční a všechny ostatní formy podpory teroristům a osobám podporujícím terorismus.¹²⁸

Řešení námořního terorismu si žádá komplexní přístup, který zahrnuje jak preventivní opatření, tak reakce na skutečné incidenty. Některé klíčové strategie, které lze dle OSN použít, zahrnují následující.

5.2.3. Řešení

Klíčovým řešením je zde posilování mezinárodní spolupráce, protože se jedná o globální problém, vyžadující mezivládní spolupráci. Lze sem zahrnout sdílení informací a zpravodajství, koordinaci operací a spolupráci na vývoji a implementaci účinných právních rámců.

Také vylepšování bezpečnostních opatření může pomoci odstrašit a předcházet námořnímu terorismu. Konkrétně se zde dá zvýšit počet hlídek v rizikových oblastech, zavést používání technologií jako jsou radary a kamery k monitorování plavidel a zavést přísnější přístupové kontroly v přístavech.

V případě teroristického incidentu je nezbytné mít připravené plány nouzového řešení. Tyto plány by měly zahrnovat všechny relevantní zúčastněné strany, včetně orgánů činných v trestním řízení, přístavních úřadů a dalších respondentů a měly by být pravidelně přezkoumávány a aktualizovány.

Rozvoj kapacit příslušných zúčastněných stran je nezbytný pro účinné preventivní a reakční úsilí. To může zahrnovat poskytování školení pro orgány činné v trestním řízení a bezpečnostní personál, stejně jako vývoj programů na zvýšení povědomí veřejnosti a námořního průmyslu.

¹²⁸ WOLFRUM, Rüdiger. Fighting Terrorism at Sea:: Options and Limitations under International Law. In: *ITLOS* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/wolfrum/doherty_lecture_130406_eng.pdf

Adresování základních politických, ekonomických a sociálních faktorů, které přispívají k terorismu, může pomoci snížit riziko budoucích incidentů. To může zahrnovat podporu dobré správy státu, řešení chudoby a nerovnosti a podporu mírových řešení.¹²⁹

5.3 Únosy na mořích

5.3.1 Nástin problému

Únos piráty, teroristy a dalšími zločinci nastává v případě jsou-li lidé na palubě lodí uneseni za účelem finančního zisku nebo pro politické cíle. Faktické okolnosti únosu na moři by mohly vést k tomu, že by byl charakterizován jako pirátství, protože může zahrnovat např. ozbrojené osoby útočící a zmocňující se jiného plavidla nebo jednotlivce na jiném plavidle pro osobní nebo organizační zisk.

Pojmy *únos* a *braní rukojmí* jsou často používány zaměnitelně, protože oba odkazují na účelné zajmutí osoby jako rukojmí k dosažení nějaké formy osobního nebo skupinového zisku. Braní rukojmí je definováno v Mezinárodní úmluvě proti braní rukojmí a jako takové je považováno za teroristický čin. Únos není definován v mezinárodním právu, ale odkazy na únos lze nalézt v národních protiteroristických právních předpisech, což ukazuje, že je také považován za teroristický čin.

Únosci mnohdy berou rukojmí výměnou za výkupné. To bývá častým zdrojem příjmu jak pirátských gangů, tak teroristických skupin. Zatímco teroristické skupiny historicky unášely rukojmí za účelem získání výkupného na pevnině, útoky proti lodím se zvýšily. Například po výzvě Al-Káidy v roce 2009 k útokům na mořích se útoky proti lodím v úžinách a přístavech staly běžnějšími, včetně unášení rukojmích na palubě lodí, zejména v Suluském a Celebském moři. Některé ozbrojené skupiny zajímají lodě z politických důvodů, jako je politický protest nebo propaganda. Takové politické cíle se ne vždy řídí požadavkem na soukromé zájmy definovaném Úmluvou UNCLOS pro pirátství. Například členové organizace Greenpeace se zapojili do násilných incidentů proti lodím a jejich

¹²⁹ In: *Maritime Crime: A Manual for Criminal Justice Practitioners: Global Maritime Crime Programme* [online]. Vienna: UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, s. 131-142 cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/19-02087_Maritime_Crime_Manual_Second_Edition_ebook.pdf

posádkám, protestující proti skládkám toxického odpadu nebo velrybaření. Tyto činy jsou někdy nazývány *eko-pirátství*, ale nejsou vždy považovány všemi státy za pirátství dle UCLOS.

Během pokusu o únos a případného následného obsazení plavidla jsou osoby na palubě plavidla většinou vystaveny výhrůžkám smrti a dalším formám fyzického a psychologického zneužívání. Během setrvávání v zajetí jsou ohrožována jejich lidská práva, a to zejména právo na život, na svobodu a bezpečnost, na svobodu od mučení, krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení a právo na soukromí.¹³⁰

5.3.2 Relevantní právní úprava

Státy uplatňují různé reakce, v závislosti na tom, zda byl únos na moři spáchán piráty či teroristy. Námořní průmysl hraje klíčovou roli při ochraně a zajištění propuštění osob unesených na moři. Zatímco mnoho námořníků unesených piráty bylo propuštěno díky zaplacení výkupného majiteli lodě, byly také případy, kdy výkupné nebylo nabídnuto z různých důvodů a rukojmí prožívali dlouhé období věznění. Platby výkupného teroristům jsou obecně zakázány v mezinárodním právu. Mezinárodní úmluva o potlačení financování terorismu ukládá tresty za přímé nebo nepřímé financování teroristických aktivit. V rezolucích 2133 (2014) o výkupném a 2199 (2015) o hrozbách pro mezinárodní mír a bezpečnost způsobených teroristickými akty Al-Káidy, Rada bezpečnosti OSN výslovně vyzvala státy, aby zabránily teroristickým skupinám získávat přímé nebo nepřímé výhody z výkupného.

Za úmluvu figurující v této problematice může být označena Úmluva SOLAS. Ta konkrétně v kapitole XI nazvané Zvláštní opatření ke zvýšení námořní bezpečnosti stanoví mimo jiné požadavky na plány bezpečnosti lodí, bezpečnostní personál na lodích a vybavení související s bezpečností. Kromě toho kapitola V, nazvaná Bezpečnost plavby, vyžaduje, aby lodě disponovaly vhodným vybavením pro komunikaci a varování v nouzi, což může být v případě incidentu, jako je únos nebo pirátství nezbytné.

¹³⁰ In: *Maritime Crime: A Manual for Criminal Justice Practitioners: Global Maritime Crime Programme* [online]. Vienna: UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, s. 123-130 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/19-02087_Maritime_Crime_Manual_Second_Edition_ebook.pdf

Kromě toho pravidlo 9 kapitoly V úmluvy SOLAS vyžaduje, aby lodě byly vybaveny systémem lodní bezpečnostní výstrahy, který by v případě pirátství nebo jiného bezpečnostního incidentu poskytl okamžité varování určenému orgánu. Pravidlo 10 kapitoly V vyžaduje, aby lodě měly na palubě pátrací a záchranný odpovídač (SART), který pomáhá najít záchranný člun nebo záchranný vor v případě opuštění lodi, což může být nezbytné v případě únosu posádky nebo cestujících nebo jiného násilného vyvedení z lodi.¹³¹

Ačkoli se úmluva SOLAS konkrétně nezabývá únosy na moři, její ustanovení týkající se bezpečnosti a ochrany lodí a posádky mohou být relevantní při prevenci a reakci na takové incidenty.

5.3.3 Řešení

Bez ohledu na to, zda se zvažuje platba výkupného, další alternativou může být záchranná operace. Zvýšená námořní přítomnost v oblastech náchylných k nelegálním aktivitám, systémy poplachu a komunikace na palubách lodí a vytváření regionálních hlásných center umožnily posádkám vyzvat k okamžité pomoci poblíž se nacházející válečné lodě a státní plavidla, které se účastní vynucování zákona.

Provádění záchranných operací na moři se od ostatních operací vymáhajících práva na moři liší v tom, že cílem není pouze zatknout podezřelé zločince, ale také osvobodit oběti. To znamená, že kromě ochrany lidských práv podezřelých zločinců, musí být také věnována pozornost uneseným osobám. Byly hlášeny případy úmrtí a zranění během záchranných operací.

Bez ohledu na to, zda je únos spáchán piráty, teroristy nebo jinými zločinci, jeho nadnárodní povaha znamená, že zajistit propuštění rukojmích a stanovit jurisdikci nad únoscí vyžaduje mezinárodní spolupráci. Únosci často přesouvají své oběti z označených plavidel na bezstátní plavidla, přes různé námořní zóny a na pevninu. To znamená, že různé státy mohou mít zájem o zajištění propuštění svých občanů a stanovení jurisdikce nad jejich únoscí. Sdílení informací

¹³¹ International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS), 1974. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: [https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-\(SOLAS\),-1974.aspx](https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-(SOLAS),-1974.aspx)

a koordinace záchranných operací a účinných trestních stíhání jsou důležité pro dosažení tohoto cíle.¹³²

5.4 Pašování migrantů

5.4.1 Nástin problému

Pašování migrantů je významným problémem v mnoha přímořských regiónech, přičemž migranti jsou často nuceni cestovat na nebezpečných plavidlech a za nebezpečných podmínek. Toto většinou nabízejí sofistikované zločinecké sítě.¹³³

Je zde zapotřebí rozlišit pojmy pašování a obchodování s lidmi, přičemž za propašování do země migranti platí a podstupují toto zpravidla dobrovolně, například z ekonomických důvodů nebo nejistoty života v zemi původu. Naproti tomu obchodování s lidmi je kriminální aktivita, která přináší vysoké zisky obchodníkům s lidmi prostřednictvím získávání a vykořisťování lidí nevhodnými prostředky, jako je násilí, podvod nebo klam.

¹³² In: *Maritime Crime: A Manual for Criminal Justice Practitioners: Global Maritime Crime Programme* [online]. Vienna: UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, s. 123-130 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/19-02087_Maritime_Crime_Manual_Second_Edition_ebook.pdf

¹³³ CAMPANA, Paolo, Rainer MÜLLER a Justin V. HASTINGS. Out of Africa: The organization of migrant smuggling across the Mediterranean. *European Journal of Criminology* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2018, 2018-02-17, 15(4), 481-502 [cit. 2023-01-31]. Lecture Notes in Logistics. ISBN 978-3-319-74224-3. ISSN 1477-3708. Dostupné z: doi:10.1177/1477370817749179

5.4.2 Relevantní právní úprava

Úmluva UNCLOS poskytuje obecný rámec pro aplikaci Úmluvy proti organizovanému zločinu a Protokolu o pašování lidí na moři (dále jen protokol) a stanovuje jurisdikční základy pro právní opatření vynucování zákona. Čl. 7 Protokolu ukládá smluvním státům plně spolupracovat v prevenci a potlačování pašování migrantů po mořích, v souladu s mořským právem. Čl. 8 stejného dokumentu dále stanoví opatření, která jsou státům k dispozici při reakci na pašování migrantů na moři. Je navržen tak, aby usnadnil spolupráci mezi státy tím, že jasně definuje vymáhání práva, které lze přijmout v souvislosti s pašováním migrantů. Je zde například uvedeno opatření, kdy stát vlajky může povolit státu žádajícímu, aby vstoupil na palubu, prohledal ji a přijal vhodná opatření v souvislosti s podezřelým plavidlem.

5.4.3 Řešení

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) dále doporučuje následující opatření:

- a) Vytvořit nebo reformovat podle potřeby vnitrostátní právní rámce v souladu s mezinárodním právem v oblasti kriminalizace a stíhání převaděčů migrantů a konfiskace a vymáhání nezákonně získaného majetku;
- b) Vytvářet účinné a dostupné cesty pro legální migraci prostřednictvím dobře spravovaných víz a vstupů s omezenou čekací dobou a přiměřenými poplatky. V rámci efektivní migrační správy by mělo docházet ke slučování rodin, poskytování azylu nebo trvalé mezinárodní ochrany prostřednictvím programů přesídlení (humanitární programy přijímání uprchlíků a migrantů v nouzi);
- c) Posílit postupy správy hranic a informační systémy správy hranic. Posílit kapacitu agentur pro správu hranic a specializovaných jednotek proti převaděčství;
- d) Zajistit dostupnost nezkreslených informací pro potenciální migranty o rizicích spojených s pašeráky a dostupnost příležitostí legální migrace;
- e) Nastavit bilaterální a multilaterální mechanismy mezi justičními orgány, složkami vymáhajícími právo, hraničními kontrolami a dalšími relevantními aktéry ke sdílení informací a koordinaci trestního stíhání;

f) Shromažďovat a sdílet informace o modu operandi, trasách a ekonomických modelech pašování a finančních převodech organizovaných pašeráckých skupin;¹³⁴

g) Posílit kapacitu využívaných technických prostředků pro efektivní monitorování situace na mořích. Lze sem zařadit například využívání dronů, rozšiřování radiových sítí a zprovozňování sdílených mezinárodních informačních systémů.¹³⁵

5.5 Pašování narkotik, zbraní a dalších

5.5.1 Nástin problému

Pašování narkotik po moři, ať už v kontejnerových lodích nebo skryté na rybářských člunech nebo menších obchodních plavidlech, je už dobře zavedeným zločinem. Obchod s drogami může ohrozit veřejné zdraví v pobřežních komunitách i mimo ně, což vede ke zvýšené míře závislosti, infekcím HIV/AIDS a domácímu násilí.¹³⁶ Mezi narkotika pašovaná po moři se dají zařadit heroin, kokain, konopí a metamfetamin.¹³⁷

Pašování zbraní je dalším z důležitých bodů této problematiky. Jedná se zejména o pašování ručních palných a lehkých zbraní do a z místa konfliktu.¹³⁸ Obchod s ručními zbraněmi může destabilizovat regiony a podporovat povstání a teroristické skupiny. Přetrvávají ale i obavy z obchodování se zbraněmi hromadného ničení nebo jejich prekurzorů.¹³⁹ Toto může představovat hrozbu pro národní i globální bezpečnost.

¹³⁴ COUNTERING MIGRANT SMUGGLING: Global Compact Thematic Paper. In: *International Organization for Migration: The UN Migration Agency* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/our_work/ODG/GCM/IOM-Thematic-Paper-Counter-Smuggling.pdf

¹³⁵ GLOBAL MARITIME CRIME PROGRAMME: BRIEFING PACKAGE. In: *UNODC* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/UNODC_GMCP_Briefing_Package.pdf

¹³⁶ SWANSTROM, Niklas. The Narcotics Trade: A Threat to Security? National and Transnational Implications. *Global Crime* [online]. 2007, **8**(1), 1-25 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1744-0572. Dostupné z: doi:10.1080/17440570601121829

¹³⁷ Bricknell S 2012. Firearm trafficking and serious and organised crime gangs. Research and public policy series no. 116. Canberra: Australian Institute of Criminology. ISBN: 9781922009098 Dostupné z: <https://www.aic.gov.au/publications/rpp/rpp116>

¹³⁸ SCHROEDER, Matt. Drips and Drabs: The Mechanics of Small Arms Trafficking from the United States. *Small Arms Survey* [online]. 2016, (17) [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.files.ethz.ch/isn/196408/SAS-IB17-Mechanics-of-trafficking.pdf>

¹³⁹ GUILFOYLE, Douglas. Maritime Interdiction of Weapons of Mass Destruction. *Journal of Conflict & Security Law* [online]. 2007, (12) [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26294737>

Pašování se týká i nezákonného zboží, jako jsou například padělané výrobky, starožitnosti, volně žijící zvířata nebo odpad. Obchodování s nezákonným zbožím škodí úsilí o ochranu spotřebitele a usnadňuje ničení biodiverzity.¹⁴⁰ I pašování legálního zboží, jako je zlato, dřevěné uhlí, palivo, cigarety nebo cukr lze zařadit do této problematiky. Jejich pašováním dochází k vyhýbání se placení daní a cel.¹⁴¹

5.5.2 Relevantní právní úprava

Vedle Úmluvy UNCLOS poskytuje právní rámec pro řešení problematiky pašování drog Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. Tato Úmluva vyžaduje, aby státy trestaly obchodování s drogami a spolupracovaly při vyšetřování a stíhání trestných činů spojených s obchodováním s drogami, včetně těch spáchaných na moři. Úmluva také umožňuje zabavení a ztrátu lodí používaných k pašování drog a vydání podezřelých. Kromě toho vyzývá k výměně informací a zpravodajství mezi státy s cílem usnadnit prevenci a potlačování obchodování s drogami na moři.

Právními východisky pro řešení pašování zbraní se zabývá Protokol proti nelegální výrobě a obchodování s palnými zbraněmi, jejich částmi a komponenty a střelivem. Jedná se o doplnění Úmluvy OSN proti transnacionálnímu organizovanému zločinu. Cílem Protokolu je předcházet a bojovat proti ilegálně výrobě a obchodování s palnými zbraněmi, jejich částmi a komponenty a střelivem. Protokol stanoví komplexní rámec pro mezinárodní spolupráci, včetně ustanovení o sdílení informací, spolupráci v oblasti vymáhání práva, kontrole na hranicích a vedení záznamů, aby se předcházelo a bojovalo proti těmto nelegálním aktivitám.

¹⁴⁰Nellemann, C., Henriksen, R., Raxter, P., Ash, N., Mrema, E. (Eds). 2014. The Environmental Crime Crisis – Threats to Sustainable Development from Illegal Exploitation and Trade in Wildlife and Forest Resources. A UNEP Rapid Response Assessment. United Nations Environment Programme and GRID-Arendal, Nairobi and Arendal. ISBN: 978-82-7701-132-5. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.cbd.int/financial/monterreytradetech/unep-illegaltrade.pdf>

¹⁴¹Asia Foundation, Trade in the Sulu Archipelago: Informal Economies amidst Maritime Security Challenges, The Asia Foundation, San Francisco), 2019. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/10/Trade-in-the-Sulu-Archipelago-Informal-Economies-Amidst-Maritime-Security-Challenges.pdf>

5.5.3 Řešení

OSN zde opět státům doporučuje posílení mezinárodní spolupráce, posílení námořní bezpečnosti, přičemž u pašování by se měl klást větší důraz na kontroly v přístavech, vypracovávání plánů reakce na mimořádné události, investice do školení a budování kapacit a řešení původních příčin.

5.6 Enviromentální trestné činy

5.6.1 Nástin problému

Kategorie trestných činů proti životnímu prostředí se týká činností, které způsobují významné poškození mořského prostředí, kdy jsou lidé často až druhotnou obětí. K těmto událostem dochází přímo v moři ve smyslu využívání nebo znehodnocování zdrojů, fauny, kulturního dědictví a infrastruktur umístěných v samotných oceánech.¹⁴²

Pravděpodobně nejrozšířenější enviromentální zločin na moři je nezákonný rybolov. Podle Organizace pro výživu a zemědělství se za nezákonný rybolov označuje rybolov prováděný národními nebo zahraničními plavidly ve vodách pod jurisdikcí státu, bez povolení tohoto státu, popř. v rozporu s jeho zákony a předpisy.¹⁴³ Zahrnuje také plavidla lovců v rozporu s jinými vnitrostátními nebo mezinárodními zákony nebo závazky, a to i na volném moři. Příklady zahrnují lov chráněných druhů nebo použití zakázaných technik, jako kyanid nebo dynamit. Nelegální rybolov je také spojen s řadou přidružených trestných činů jako je padělání dokumentů, vyhýbání se placení daní nebo zneužívání posádky na palubě lodi, včetně nucených prací a otroctví.¹⁴⁴ Nelegální rybolov může být dále spojen s jinými formami nadnárodního organizovaného zločinu na moři. Rybářská plavidla mohou být využívána k různým formám obchodování se zbraněmi nebo narkotiky spolu s jejich nezákonným rybolovem.¹⁴⁵

Mezi ekologické trestné činy patří řada dalších, jako je porušování ekologických předpisů za účelem finančního zisku, zahrnující záměrné znečišťování a ukládání odpadu do moře, vypouštění balastní vody z lodí

¹⁴²Rockström, J., et al. 2009. Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecology and Society* **14**(2): 32. [online] URL: <http://www.ecologyandsociety.org/vol14/iss2/art32/>

¹⁴³ INTERNATIONAL PLAN OF ACTION TO PREVENT, DETER AND ELIMINATE ILLEGAL, UNREPORTED AND UNREGULATED FISHING. In: *FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS* [online]. 2001 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.fao.org/3/y1224e/y1224e.pdf>

¹⁴⁴ Caught at sea: Forced labour and trafficking in fisheries. In: *International Labour Office* [online]. 2013 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_214472.pdf

¹⁴⁵ TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME IN THE FISHING INDUSTRY: Focus on: Trafficking in Persons Smuggling of Migrants Illicit Drugs Trafficking. In: *United Nations* [online]. 2011 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Issue_Paper_-_TOC_in_the_Fishing_Industry.pdf

a neregulované havarijní činnosti nebo nezákonnou těžbu přírodních zdrojů na moři.

Mořské prostředí je domovem řady pobřežních instalací a kritických infrastruktur, jako jsou potrubí, ponorky a datové kabely. Tyto jsou zranitelné vůči trestné činnosti, včetně škod způsobených z nedbalosti nebo úmyslných útoků s kriminálním záměrem. Jsou zařazeny do kategorie enviromentálních trestných činů vzhledem k antropocentrické povaze současného prostředí. Ze stejného důvodu se sem řadí i zločiny proti kulturnímu dědictví. Ty mohou zahrnovat hledání pokladů, drancování starožitností nebo znesvěcení válečných hrobů.

Takové trestné činy mohou mít dopad na životní prostředí zejména způsobením uvolňování chemikálií do vody, případně narušováním zdrojů biodiverzity.¹⁴⁶

5.6.2 Relevantní právní úprava

Současný mezinárodní právní rámec upravující fenomén nelegálního rybolovu se skládá ze tří mezinárodních úmluv, konkrétně: UNCLOS, FAO z roku 1993 a Dohody o provedení ustanovení UNCLOS ze dne 10. prosince 1982 o zachování a řízení tažných populací ryb a vysoce stěhovavých rybích populací.

Znečištěním moří a nelegálním skládkováním se zabývají úmluvy MARPOL a Londýnský protokol, které byly zmíněny v druhé kapitole, ale můžeme sem zařadit i Basilejskou úmluvu. Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich odstraňování upravuje pohyb nebezpečných odpadů. Vyžaduje, aby strany zajistily, že s nebezpečnými odpady je nakládáno a budou likvidovány způsobem šetrným k životnímu prostředí, a zakazuje vývoz nebezpečných odpadů do rozvojových zemí.

V oblasti ochrany životního prostředí bývá také využívána Mezinárodní úmluva o připravenosti, reakci a spolupráci na znečištění ropou (Úmluva OPRC). Tato poskytuje právní rámec pro reakci na úniky ropy v mořském prostředí. Vyžaduje, aby strany zavedly opatření pro přípravu a reakci na úniky ropy, včetně vytvoření národních a regionálních pohotovostních plánů.

¹⁴⁶PEARSON, Natali. Protecting and Preserving Underwater Cultural Heritage in Southeast Asia. *The Palgrave Handbook on Art Crime* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2019, 2019-06-28, 685-730 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. Dostupné z: doi:10.1057/978-1-137-54405-6_31.

5.6.3 Řešení

V rámci Enviromentálního programu OSN se státům doporučují přijímat následující konkrétní opatření.

Státům se doporučuje, aby přezkoumaly a posílily své právní rámce, aby zajistily, že budou účinně odstrašovat a trestat trestné činy proti životnímu prostředí na moři. To může zahrnovat aktualizaci vnitrostátních zákonů a předpisů tak, aby zahrnovaly mezinárodní úmluvy a dohody týkající se ochrany životního prostředí, a zahrnovat zajištění, aby tresty za trestné činy proti životnímu prostředí byly přiměřené a účinné.

Státy jsou dále vyzývány, aby posílily své kapacity pro vymáhání práva k prevenci a odhalování trestných činů proti životnímu prostředí na moři. To může zahrnovat zvýšení počtu a kvality inspekcí plavidel, zlepšení systémů dohledu a monitorování a rozvoj specializovaných jednotek věnovaných vyšetřování trestných činů proti životnímu prostředí.

Vzhledem k nadnárodní povaze mnoha trestných činů proti životnímu prostředí na moři se zemím doporučuje podporovat mezinárodní spolupráci a sdílení informací s cílem zlepšit úsilí v oblasti prevence, odhalování a stíhání. To může zahrnovat spolupráci s mezinárodními organizacemi, jako je Interpol a IMO, a účast v regionálních a globálních sítích zaměřených na prosazování práva v oblasti životního prostředí.

Státům se dále doporučuje, aby se spojily s příslušnými zúčastněnými stranami, včetně soukromého sektoru, občanské společnosti a místních komunit, aby podpořily povědomí o ekologických zločinech na moři a vytvořily účinné strategie prevence a reakce.

OSN dále radí zemím, aby posílily partnerství s jinými zeměmi, stejně jako s mezinárodními a regionálními organizacemi, s cílem zlepšit spolupráci a koordinaci v boji proti ekologickým zločinům na moři. To může zahrnovat sdílení osvědčených postupů, zdrojů a odborných znalostí a také společnou práci na iniciativách a programech.

5.7 Shrnutí

Každá z kategorií modré kriminality je odlišná a má různé místní projevy. Přesto některé vlastnosti sdílejí a důležitými způsoby se prolínají.

Modré zločiny na sebe navazují třemi způsoby, a to požadovanými dovednostmi a schopnostmi k jejich provádění, prostorem, ve kterých se odehrávají a napomáhání trestným činům, které s nimi souvisejí.

V mnoha případech se organizační, materiální a kvalifikační nároky jedné formy trestného činu dají použít na jinou.¹⁴⁷ Zaopatření těchto nároků bývá stejně jednoduché jako přístup k lodi a posádce s požadovanými námořnickými dovednostmi. Násilné zločiny vyžadují personál se schopností a ochotou použít násilí a případně ovládat zbraň. Takové dovednosti jsou široce dostupné ve společnostech, které jsou v konfliktu nebo mají silnou domorodou kulturu zbraní.

Nelegální rybářské plavidlo se může podílet na legálním rybolovu, zločinech souvisejících s rybolovem, ale i obchodování s lidmi různého druhu.¹⁴⁸ Tyto synergie kapacit mohou ztížit prosazování námořního práva a rozeznávání legálních praktik od těch nelegálních.

Druhou společnou charakteristikou modrých zločinů je prostor, ve kterém probíhají. Nadnárodní modré zločiny se často odehrávají v rámci nebo napříč stejnými geografickými prostory. Těmi můžou být určité trasy mající zásadní geoekonomický význam, jako je například Bab el Mandeb mezi Eritreou, Džibutskem, Somálskem a Jemenem. Tyto trasy mohou být lákadlem z důvodu velkého množství námořní dopravy, jež se dá označit za terč, nebo kvůli ideálnímu způsobu zakrývání různých forem námořní kriminality.¹⁴⁹ Velké shluky původců modré kriminality se dají rovněž identifikovat v oblastech geografické nestability,

¹⁴⁷BASU, Gautam. The role of transnational smuggling operations in illicit supply chains. *Journal of Transportation Security* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2013, 2019-06-28, **6**(4), 315-328 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. ISSN 1938-7741. Dostupné z: doi:10.1007/s12198-013-0118-y

¹⁴⁸CHAPSOS, Ioannis a Steve HAMILTON. Illegal fishing and fisheries crime as a transnational organized crime in Indonesia. *Trends in Organized Crime* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2019, 2019-06-28, **22**(3), 255-273 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. ISSN 1084-4791. Dostupné z: doi:10.1007/s12117-018-9329-8

¹⁴⁹DI SALVATORE, Jessica a Steve HAMILTON. Does criminal violence spread? Contagion and counter-contagion mechanisms of piracy. *Political Geography* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2018, 2019-06-28, **66**(3), 14-33 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. ISSN 09626298. Dostupné z: doi:10.1016/j.polgeo.2018.07.004

jako je například Somálsko nebo Jemen, kde mohou být kapacity státního vymáhání práva nebo námořního dozoru slabé nebo žádné.¹⁵⁰

Třetí prolínající se charakteristikou modrých zločinů jsou sdílené formy zločinu. Tyto zahrnují přístup ke kriminálním trhům, financím a sítím zabývajícím se praním špinavých peněz, stejně tak jako podvody, padělání, použitím nucených prací a korupčními platbami úředníkům i soukromým osobám.¹⁵¹

Pro úplné shrnutí lze říci, že námořní zločiny jsou významnou hrozbou pro globální bezpečnost a prosperitu. Rozlehlost oceánů a obtížnost jejich hlídání z nich činí atraktivní cíle pro kriminální aktivity, jako je pirátství, pašování, obchodování s lidmi a další v kapitole zmíněné. Důsledky těchto zločinů mohou být vážné dopady na ekonomiku, životní prostředí a lidskou bezpečnost. Je proto nezbytné mít k dispozici komplexní právní rámec podpořený silnou mezinárodní spoluprací a účinnými donucovacími mechanismy.

OSN a další mezinárodní organizace pracují na vytvoření takového rámce, včetně přijetí úmluv a protokolů zaměřených na boj proti námořní kriminalitě. Je však třeba udělat více, aby bylo zajištěno, že tyto nástroje budou účinně prováděny a prosazovány všemi státy. To vyžaduje přiměřené zdroje, budování kapacit a odhodlání všech zúčastněných stran, včetně států, občanské společnosti a soukromého sektoru.

Je také důležité zabývat se základními příčinami, které vedou k těmto zločinům, jako je chudoba, nerovnost a nedostatek řádné správy věcí veřejných. To vyžaduje vícerozměrný přístup, který zahrnuje rozvojovou pomoc, podporu řádné veřejné správy a právního státu a řešení sociálních a ekonomických rozdílů. Pouze díky takovému úsilí lze doufat, že boj proti námořní trestné činnosti bude účinný a zajistí bezpečná moře pro všechny.

¹⁵⁰ HAYSOM, Simone a Mark SHAW. The heroin coast: A political economy along the eastern African seaboard. In: *Global initiative against transnational organized crime* [online]. 2018 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2018/07/2018-06-27-research-paper-heroin-coast-pdf.pdf>

¹⁵¹ *Marine Policy* [online]. 119. 2020 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0308597X. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0308597X20300270>

ZÁVĚR

Význam mořského práva nelze podceňovat, neboť hraje klíčovou roli při regulaci světového obchodu, zajišťování námořní bezpečnosti a ochraně mořského prostředí.

Námořní úmluvy hrají zásadní roli při vytváření zákonů a předpisů, kterými se řídí využívání světových oceánů a moří. Jednou z hlavních výhod námořních úmluv je, že poskytují rámec pro spolupráci mezi zeměmi. Stanovením společných pravidel a norem tyto úmluvy pomáhají podporovat stabilitu a předvídatelnost mezinárodních vztahů a také usnadňují efektivní využívání oceánských zdrojů. Například Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS) hrála ústřední roli při stanovení práv a povinností států ve světových oceánech a přispěla k omezení konfliktů ohledně námořních hranic a správy zdrojů.

Nepopíratelnou výhodou je také jejich přispění k ochraně mořského prostředí. Mnohé z těchto úmluv stanoví pravidla a normy zaměřené na prevenci znečištění a ochranu zranitelných mořských ekosystému.

Když se zaměříme na negativní stranu těchto úmluv, nelze nezmínit jejich obtížnou vymahatelnost. Některé země se navíc mohou zdráhat tyto smlouvy ratifikovat nebo dodržovat, pokud mají pocit, že by tím byla narušena jejich suverenita nebo hospodářské zájmy.

Při vytváření mezinárodních úmluv je zapotřebí brát zřetel na neustále se vyvíjející mořské prostředí a pokroky v oblasti technologie. Úmluvy by měly být dostatečně pružné a reagovat na změny. Pokračováním v rozvoji a posilování těchto úmluv lze přispět k zajištění spravedlivého a udržitelného sdílení benefitů námořní činnosti a k ochraně mořského prostředí pro budoucí generace.

Za environmentální hrozby je v závěru zapotřebí zmínit zejména oteplování a znečišťování oceánů, které jsou hlavními zdroji podružných hrozeb a bez jejichž řešení by následky byly katastrofické. Jelikož se prolíná snad do všech oblastí námořní kriminality, dá se za klíčovou bezpečnostní hrozbu na mořích označit pirátství. K těmto a dalším hrozbám byly v práci vymezeny hlavní mezinárodní úmluvy zabývající se jejich řešením. Technologický pokrok však vyžaduje, aby i úmluvy byly řádně aktualizovány s ohledy na nově se vyskytující hrozby.

Jednou z oblastí, která si vyžaduje větší pozornosti je kyberkriminalita na moři. Vzhledem k rostoucí závislosti na digitálních technologiích v námořním

průmyslu a potenciálním rizikům kybernetických útoků na plavidla a přístavní infrastruktury se jedná o podceněný problém z hlediska právní úpravy. UNCLOS se o kybernetických zločinech výslovně nezmiňuje a bylo by tedy adekvátní Úmluvu aktualizovat nebo přijmout novou, zabývající se pouze touto oblastí. Nyní někteří odborníci tvrdí, že ustanovení týkající se pirátství a jiných forem nezákonné činnosti na moři se mohou vztahovat i na kybernetické zločiny, a kromě toho některé země vypracovaly vlastní vnitrostátní právní předpisy a nařízení, které se tímto zabývají, ale kodifikování této oblasti by přineslo zjednodušení řešení případných sporů.

Další nespécificky kodifikovanou oblastí, která se dá označit za rizikovou, je oblast autonomních plavidel. Autonomní plavidla jsou plavidla, která není zapotřebí obsluhovat posádkou a jsou využívána například i ve vojenském odvětví. Pokud přihlídneme k tempu technologického pokroku, lze usoudit, že konkrétní mezinárodní úmluvy, týkající se bezpečnosti a odpovědnosti při využívání těchto plavidel, je zapotřebí přijmout.

Velkou výzvu představuje také omezování skleníkových plynů pocházejících z lodního průmyslu. Ten má podíl necelá 3 % na celkových emisích. Je to tedy dokonce více než podíl emisí pocházející z leteckého průmyslu. IMO v tomto ohledu vydává strategie, ale je zde stále prostor pro vytvoření mezinárodní úmluvy o snížení podílu emisí pocházejících z lodního průmyslu. Technologické pokroky a výzkumy budou v tomto ohledu velice nápomocné, například při přecházení na alternativní zdroje paliv a podobně.

V neposlední řadě je třeba zajistit, aby ITLOS zůstal relevantní tvář v tvář novým výzvám, jako je právě kyberkriminalita a používání bezpilotních plavidel. ITLOS by se tak měl neustále přizpůsobovat a vyvíjet, aby mohl řešit nové výzvy v námořní oblasti.

Složitě výzvy, kterým toto odvětví čelí, vyžadují společné úsilí všech zúčastněných stran při vytváření účinných právních rámců a předpisů. Proto je naprosto zásadní i nadále pokračující posilování mezinárodních vazeb a spoluprací.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1.] FASSBENDER, Bardo a Anne PETERS, ed. *The Oxford Handbook of the History of International Law* [online]. 2012 [cit. 2023-03-07]. ISBN 978-01-99599-75-2.
- [2.] HONG, Nong. *UNCLOS and Ocean Dispute Settlement: Law and Politics in the South China Sea*. 2012. chinaus-icas. ISBN 978-0-415-50527-7.
- [3.] SCHEU, Harald Christian. *Úvod do mezinárodního práva veřejného*. 2. doplněné vydání. Praha: Auditorium, 2019, s. 119. ISBN isbn978-80-87284-73-5.
- [4.] YOSHIFUMI, Tanaka. *The International Law of the Sea* [online]. Dánsko: Cambridge University Press, 2012 [cit. 2023-03-10]. ISBN 978-1-107-00999-8H. Dostupné z: https://www.academia.edu/37481566/The_International_Law_of_the_Sea_The_International_Law_of_the_Sea

Časopisecké články

- [5.] ASCH, Rebecca G., William W.L. CHEUNG, Gabriel REYGONDEAU, et al. Future marine ecosystem drivers, biodiversity, and fisheries maximum catch potential in Pacific Island countries and territories under climate change. *Marine Policy* [online]. 2018, **88**(2), 285-294 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0308597X. Dostupné z: doi: 10.1016/j.marpol.2017.08.015
- [6.] BASU, Gautam. The role of transnational smuggling operations in illicit supply chains. *Journal of Transportation Security* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2013, 2019-06-28, 6(4), 315-328 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. ISSN 1938-7741. Dostupné z: doi:10.1007/s12198-013-0118-y
- [7.] BECK, Aaron J., Martha GLEDHILL, Christian SCHLOSSER, Beate STAMER, Claus BÖTTCHER, Jens STERNHEIM, Jens GREINERT a Eric P. ACHTERBERG. Spread, Behavior, and Ecosystem Consequences of Conventional Munitions Compounds in Coastal Marine Waters. *Frontiers in Marine Science* [online]. 2018, 5 [cit. 2023-01-31]. ISSN 2296-7745. Dostupné z: doi:10.3389/fmars.2018.00141
- [8.] BERDALET, Elisa, Lora E. FLEMING, Richard GOWEN, et al. Marine harmful algal blooms, human health and wellbeing: challenges and opportunities in the 21st century. *Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2016, 2019-05-29, 96(1), 61-91 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 0025-3154. Dostupné z: doi:10.1017/S0025315415001733
- [9.] Bricknell S 2012. Firearm trafficking and serious and organised crime gangs. Research and public policy series no. 116. Canberra: Australian Institute of Criminology. ISBN: 9781922009098 Dostupné z: <https://www.aic.gov.au/publications/rpp/rpp116>

- [10.] CALDEIRA, Ken a Michael E. WICKETT. Anthropogenic carbon and ocean pH. *Nature* [online]. 2003, 425(6956), 365-365 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0028-0836. Dostupné z: doi:10.1038/425365a
- [11.] CAMPANA, Paolo, Rainer MÜLLER a Justin V. HASTINGS. Out of Africa: The organization of migrant smuggling across the Mediterranean. *European Journal of Criminology* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2018, 2018-02-17, 15(4), 481-502 [cit. 2023-01-31]. *Lecture Notes in Logistics*. ISBN 978-3-319-74224-3. ISSN 1477-3708. Dostupné z: doi:10.1177/1477370817749179
- [12.] CECCARELLI, Daniela, Carmen AMARO, Jesús L. ROMALDE, Elisabetta SUFFREDINI a Luigi VEZZULLI. *Vibrio Species*. *Food Microbiology* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2019, 2019-05-29, 74, 347-388 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 00109452. Dostupné z: doi:10.1128/9781555819972.ch13
- [13.] CLARK, Graeme F., Nathan A. KNOTT, Brett M. MILLER, Brendan P. KELAHER, Melinda A. COLEMAN, Shinjiro USHIAMA a Emma L. JOHNSTON. First large-scale ecological impact study of desalination outfall reveals trade-offs in effects of hypersalinity and hydrodynamics: A global outlook. *Water Research* [online]. 2018, 145, 757-768 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00431354. Dostupné z: doi: 10.1016/j.watres.2018.08.071
- [14.] DEBES, Frodi, Pal WEIHE a Philippe GRANDJEAN. Cognitive deficits at age 22 years associated with prenatal exposure to methylmercury. *Cortex* [online]. 2016, 74, 358-369 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00109452. Dostupné z: doi: 10.1016/j.cortex.2015.05.017.
- [15.] DI SALVATORE, Jessica a Steve HAMILTON. Does criminal violence spread? Contagion and counter-contagion mechanisms of piracy. *Political Geography* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2018, 2019-06-28, 66(3), 14-33 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. ISSN 09626298. Dostupné z: doi:10.1016/j.polgeo.2018.07.004
- [16.] DURACK, Paul J. Ocean Salinity and the Global Water Cycle. *Oceanography* [online]. (28), 20-31 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: doi:10.2307/24861839
- [17.] EAKIN, C. Mark, Hugh P. A. SWEATMAN a Russel E. BRAINARD. The 2014–2017 global-scale coral bleaching event: insights and impacts. *Coral Reefs* [online]. 2019, 38(4), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0722-4028. Dostupné z: doi:10.1007/s00338-019-01844-2
- [18.] *Earth System Science Data* [online]. 10. 2018 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1866-3516. Dostupné z: <https://essd.copernicus.org/articles/10/1551/2018/>
- [19.] GRANDJEAN, Philippe, Pal WEIHE, Roberta F WHITE, et al. Cognitive Deficit in 7 – Year-Old Children with Prenatal Exposure to Methylmercury. *Neurotoxicology and Teratology* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 1997, 2019-05-29, 19(6), 417-428 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 08920362. Dostupné z: doi:10.1016/S0892-0362(97)00097-4

- [20.] GUILFOYLE, Douglas. Maritime Interdiction of Weapons of Mass Destruction. *Journal of Conflict & Security Law* [online]. 2007, (12) [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26294737>
- [21.] HARROULD-KOLIEB, Ellycia. Enhancing synergies between action on ocean acidification and the post-2020 global biodiversity framework. *Conservation Biology* [online]. 2021, 35(2), 548-558 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0888-8892. Dostupné z: doi:10.1111/cobi.13598
- [22.] HAYSOM, Simone a Mark SHAW. The heroin coast: A political economy along the eastern African seaboard. In: *Global initiative against transnational organized crime* [online]. 2018 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2018/07/2018-06-27-research-paper-heroin-coast.pdf>
- [23.] HOEGH-GULDBERG, Ove, Hugh P. A. SWEATMAN a Russel E. BRAINARD. Climate change, coral bleaching and the future of the world's coral reefs: insights and impacts. *Marine and Freshwater Research* [online]. 1999, 38(4), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1323-1650. Dostupné z: doi:10.1071/MF99078
- [24.] HOEGH-GULDBERG, Ove. Climate change, coral bleaching and the future of the world's coral reefs. *Marine and Freshwater Research* [online]. 1999, 839-866 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1323-1650. Dostupné z: doi:10.1071/MF99078
- [25.] HOPPER, ELIZABETH a JOSÉ HIDALGO. INVISIBLE CHAINS: PSYCHOLOGICAL COERCION OF HUMAN TRAFFICKING VICTIMS. IHRLR. 2006. Dostupné z: <https://www.stu.edu/Portals/law/docs/human-rights/ihr/r/volumes/1/185-209-ElizabethHopperandJoseHidalgo-InvisibleChainsPsychologicalCoercionofHumanTraffickingVictims.pdf>
- [26.] HUGHES, Terry P., James T. KERRY, Andrew H. BAIRD, et al. Global warming impairs stock–recruitment dynamics of corals. *Nature* [online]. 2019, 568(7752), 387-390 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0028-0836. Dostupné z: doi:10.1038/s41586-019-1081-y
- [27.] CHAPSOS, Ioannis a Steve HAMILTON. Illegal fishing and fisheries crime as a transnational organized crime in Indonesia. *Trends in Organized Crime* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2019, 2019-06-28, 22(3), 255-273 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. ISSN 1084-4791. Dostupné z: doi:10.1007/s12117-018-9329-8
- [28.] In: *Maritime Crime: A Manual for Criminal Justice Practitioners: Global Maritime Crime Programme* [online]. Vienna: UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/19-02087_Maritime_Crime_Manual_Second_Edition_ebook.pdf
- [29.] JACOBSEN, Katja. Navigating Changing Currents: A forward-looking evaluation of efforts to tackle maritime crime off the Horn of Africa. University of Copenhagen. ISSN ISBN: 978-87-7393-826-3. Dostupné z: <https://cms.polsci.ku.dk/publikationer/navigating-changing-currents/>

- currents/download-rapport/CMS_Rapport_2018__4_-_
_Navigating_changing_currents__final__digital_19092018_.pdf
- [30.] JAMBECK, Jenna R., Roland GEYER, Chris WILCOX, Theodore R. SIEGLER, Miriam PERRYMAN, Anthony ANDRADY, Ramani NARAYAN a Kara Lavender LAW. Plastic waste inputs from land into the ocean. *Science* [online]. 2015, 347(6223), 768-771 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0036-8075. Dostupné z: doi:10.1126/science.1260352
- [31.] JONES, Edward, Manzoor QADIR, Michelle T.H. VAN VLIET, Vladimir SMAKHTIN a Seong-mu KANG. The state of desalination and brine production: A global outlook. *Science of The Total Environment* [online]. 2019, 657, 1343-1356 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00489697. Dostupné z: doi: 10.1016/j.scitotenv.2018.12.076
- [32.] JONES, Edward. The state of desalination and brine production: A global outlook. *Science of The Total Environment* [online]. 20. 3. 2019, 2019(657), 1343–1356 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.12.076>
- [33.] KEELING, Ralph F., Arne KÖRTZINGER a Nicolas GRUBER. Ocean Deoxygenation in a Warming World. *Annual Review of Marine Science* [online]. 2010, 2(1), 199-229 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1941-1405. Dostupné z: doi:10.1146/annurev.marine.010908.163855
- [34.] KEELING, Ralph F., Arne KÖRTZINGER, Nicolas GRUBER, et al. Ocean Deoxygenation in a Warming World: Analysis of Official Development Spending on Modern Pollution Reduction. *Annual Review of Marine Science* [online]. 2010, 2(1), 199-229 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1941-1405. Dostupné z: doi: 10.1146/annurev.marine.010908.163855
- [35.] KELAHER, Brendan P., Melinda A. COLEMAN, Brett M. MILLER, Brendan P. KELAHER, Melinda A. COLEMAN, Shinjiro USHIAMA a Emma L. JOHNSTON. Spatial extent of desalination discharge impacts to habitat-forming species on temperate reefs: A global outlook. *Marine Pollution Bulletin* [online]. 2022, 175, 757-768 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0025326X. Dostupné z: doi: 10.1016/j.marpolbul.2022.113368
- [36.] KLEEMANS, Edward R., Rainer MÜLLER a Justin V. HASTINGS. Organized Crime, Transit Crime, and Racketeering: the interaction of navies, fishermen and pirates off the coast of Somalia. *Crime and Justice* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2007, 2018-02-17, 35(1), 163-215 [cit. 2023-01-31]. Lecture Notes in Logistics. ISBN 978-3-319-74224-3. ISSN 0192-3234. Dostupné z: doi:10.1086/501509.
- [37.] KRESS, Nurit, Yaron GERTNER, Efrat SHOHAM-FRIDER, Brendan P. KELAHER, Melinda A. COLEMAN, Shinjiro USHIAMA a Emma L. JOHNSTON. Seawater quality at the brine discharge site from two mega size seawater reverse osmosis desalination plants in Israel (Eastern Mediterranean): A global outlook. *Water Research* [online]. 2020, 171, 757-768 [cit. 2023-01-31]. ISSN 00431354. Dostupné z: doi: 10.1016/j.watres.2019.115402

- [38.] KWOK, R. Arctic sea ice thickness, volume, and multiyear ice coverage: losses and coupled variability (1958–2018). *Environmental Research Letters* [online]. 2018, 13(10) [cit. 2023-01-31]. ISSN 1748-9326. Dostupné z: doi:10.1088/1748-9326/aae3ec
- [39.] LANDRIGAN, Philip J, Richard FULLER, Nereus J R ACOSTA, et al. Rethinking Aid Allocation: Analysis of Official Development Spending on Modern Pollution Reduction. *The Lancet* [online]. 2018, 391(10119), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 01406736. Dostupné z: doi:10.1016/S0140-6736(17)32345-0
- [40.] MANDAL, Sajib, Md. Sirajul ISLAM, Md. Haider Ali BISWAS a Sonia AKTER. A mathematical model applied to investigate the potential impact of global warming on marine ecosystems. *Applied Mathematical Modelling* [online]. 2022, 101, 19-37 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0307904X. Dostupné z: doi: 10.1016/j.apm.2021.08.026
- [41.] MEYER-LARSEN, Nils, Rainer MÜLLER a Justin V. HASTINGS. Enhancing the Cybersecurity of Port Community Systems: the interaction of navies, fishermen and pirates off the coast of Somalia. *Dynamics in Logistics* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2018, 2018-02-17, 12(2), 318-323 [cit. 2023-01-31]. *Lecture Notes in Logistics*. ISBN 978-3-319-74224-3. ISSN 1948-0881. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-74225-0_43
- [42.] MOOSSA, Buzaina, Priyank TRIVEDI, Haleema SALEEM a Syed Javaid ZAIDI. Desalination in the GCC countries- a review. *Journal of Cleaner Production* [online]. 2022, 357 [cit. 2023-01-31]. ISSN 09596526. Dostupné z: doi:10.1016/j.jclepro.2022.131717
- [43.] MURATA, Katsuyuki, Pál WEIHE, Esben BUDTZ-JØRGENSEN, et al. Delayed brainstem auditory evoked potential latencies in 14-year-old children exposed to methylmercury. *The Journal of Pediatrics* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2004, 2019-05-29, 144(2), 177-183 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 00223476. Dostupné z: doi: 10.1016/j.jpeds.2003.10.059
- [44.] Nellemann, C., Henriksen, R., Raxter, P., Ash, N., Mrema, E. (Eds). 2014. *The Environmental Crime Crisis – Threats to Sustainable Development from Illegal Exploitation and Trade in Wildlife and Forest Resources*. A UNEP Rapid Response Assessment. United Nations Environment Programme and GRID-Arendal, Nairobi and Arendal. ISBN: 978-82-7701-132-5. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.cbd.int/financial/monterreytradetech/unep-illegaltrade.pdf>
- [45.] OLIVER, Steven, Ryan JABLONSKI a Justin V. HASTINGS. The Tortuga Disease: The Perverse Effects of Illicit Foreign Capital. *International Studies Quarterly* [online]. 2017, 61(2), 312-327 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0020-8833. Dostupné z: doi:10.1093/isq/sqw051
- [46.] OLSON, Stephanie, Malte F. JANSEN, Dorian S. ABBOT, Itay HALEVY a Colin GOLDBLATT. The Effect of Ocean Salinity on Climate and Its Implications for Earth's Habitability. *Geophysical Research Letters* [online].

- 2022, 49(10) [cit. 2023-02-07]. ISSN 0094-8276. Dostupné z: doi:10.1029/2021GL095748
- [47.] PEARSON, Natali. Protecting and Preserving Underwater Cultural Heritage in Southeast Asia. The Palgrave Handbook on Art Crime [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2019, 2019-06-28, 685-730 [cit. 2023-01-31]. ISBN 978-1-137-54404-9. Dostupné z: doi:10.1057/978-1-137-54405-6_31.
- [48.] QIU, Bo a Shuiming CHEN. Multidecadal Sea Level and Gyre Circulation Variability in the Northwestern Tropical Pacific Ocean. *Journal of Physical Oceanography* [online]. 2012, 42(1), 193-206 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0022-3670. Dostupné z: doi:10.1175/JPO-D-11-061.1
- [49.] R. WILLIAMS, Paul. Maritime Piracy: A Sustainable Global Solution. *Case Western Reserve Journal of International Law* [online]. 2014, (46), 177-215 [cit. 2023-02-07]. ISSN 0008-7254. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/214077293.pdf>
- [50.] ROXY, Mathew Koll, Aditi MODI, Raghu MURTUGUDDE, et al. A reduction in marine primary productivity driven by rapid warming over the tropical Indian Ocean. *Geophysical Research Letters* [online]. 2016, 43(2), 826-833 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0094-8276. Dostupné z: doi:10.1002/2015GL066979
- [51.] *Science Advances* [online]. 3. 2017 [cit. 2023-01-31]. ISSN 2375-2548. Dostupné z: <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.1700782>
- [52.] SCHEFFER, Marten, Steve CARPENTER, Jonathan A. FOLEY, Carl FOLKE, Brian WALKER, Jens STERNHEIM, Jens GREINERT a Eric P. ACHTERBERG. Catastrophic shifts in ecosystems. *Nature* [online]. 2001, 413(6856), 591-596 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0028-0836. Dostupné z: doi:10.1038/35098000
- [53.] SCHROEDER, Matt. Dribs and Drabs: The Mechanics of Small Arms Trafficking from the United States. *Small Arms Survey* [online]. 2016, (17) [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.files.ethz.ch/isn/196408/SAS-IB17-Mechanics-of-trafficking.pdf>
- [54.] SIBUN, Jonathan. Typhon Fights Back Against Pirates. In: THE TELEGRAPH [online]. 2012 [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/piracy/9016188/Typhon-fights-back-against-pirates.html>
- [55.] Somalia. *Dynamics in Logistics* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2018, 2018-02-17, 12(2), 318-323 [cit. 2023-01-31]. Lecture Notes in Logistics. ISBN 978-3-319-74224-3. ISSN 1948-0881. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-74225-0_43
- [56.] SWANSTROM, Niklas. The Narcotics Trade: A Threat to Security? National and Transnational Implications. *Global Crime* [online]. 2007, 8(1), 1-25 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1744-0572. Dostupné z: doi:10.1080/17440570601121829

- [57.] SWINEHART, Stephanie, Richard FULLER, Rachael KUPKA a Marc N. CONTE. Rethinking Aid Allocation: Analysis of Official Development Spending on Modern Pollution Reduction. *Annals of Global Health* [online]. 2019, 85(1), 539-545 [cit. 2023-01-31]. ISSN 2214-9996. Dostupné z: doi:10.5334/aogh.2633
- [58.] Underreporting Of Crimes At Sea: Reasons, Consequences, And Potential Solutions. In: *Oceans beyond piracy* [online]. 2014 [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: https://onearthfuture.org/sites/default/files/documents/publications/Underreporting_0.pdf
- [59.] VEZZULLI, Luigi, Chiara GRANDE, Philip C. REID, et al. Climate influence on *Vibrio* and associated human diseases during the past half-century in the coastal North Atlantic. *Proceedings of the National Academy of Sciences* [online]. 2016, 113(34) [cit. 2023-01-31]. ISSN 0027-8424. Dostupné z: doi:10.1073/pnas.1609157113
- [60.] VIRTANEN, Jyrki K., Sari VOUTILAINEN, Tiina H. RISSANEN, et al. Mercury, Fish Oils, and Risk of Acute Coronary Events and Cardiovascular Disease, Coronary Heart Disease, and All-Cause Mortality in Men in Eastern Finland. *Arteriosclerosis, Thrombosis, and Vascular Biology* [online]. Washington, DC, USA: ASM Press, 2005, 2019-05-29, 25(1), 228-233 [cit. 2023-01-31]. ISBN 9781683670476. ISSN 1079-5642. Dostupné z: doi: 10.1161/01.ATV.0000150040.20950.61
- [61.] WESTBERG, Andreas Bruvik, Ryan JABLONSKI a Justin V. HASTINGS. Anti-piracy in a sea of predation: the interaction of navies, fishermen and pirates off the coast of Somalia. *Journal of the Indian Ocean Region* [online]. 2016, 12(2), 209-226 [cit. 2023-01-31]. ISSN 1948-0881. Dostupné z: doi:10.1080/19480881.2015.1090157

Právní předpisy

- [62.] Sdělení č. 240/1996 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Organizace Spojených národů o mořském právu – znění od 21. 7. 1996. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 25. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-240#cl1-1-1>
- [63.] Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 92/1964 Sb., o Úmluvě o volném moři, v platném znění Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-92>
- [64.] Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu, v platném znění. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf [cit.2022-12-20]

Internetové zdroje

- [65.] 1996 PROTOCOL TO THE CONVENTION ON THE PREVENTION OF MARINE POLLUTION BY DUMPING OF WASTES AND OTHER MATTER, 1972. In: Epa [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.epa.gov/sites/default/files/2015-10/documents/lpamended2006.pdf>
- [66.] ANNUAL REPORT 2021. In: IMO INTERNATIONAL MARITIME LAW INSTITUTE [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://imli.org/wp-content/uploads/2022/09/IMLI-Annual-report-2021.pdf>
- [67.] AREA2030: Facilitating the high-resolution mapping of the international seabed area by 2030. In: Isa [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://isa.org.jm/area2030>
- [68.] Asia Foundation, Trade in the Sulu Archipelago: Informal Economies amidst Maritime Security Challenges, The Asia Foundation, San Francisco), 2019. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/10/Trade-in-the-Sulu-Archipelago-Informal-Economies-Amidst-Maritime-Security-Challenges.pdf>
- [69.] Caught at sea: Forced labour and trafficking in fisheries. In: International Labour Office [online]. 2013 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_214472.pdf
- [70.] CIESM. Searching for Bacterial Pathogens in the Digital Ocean CIESM Publisher; 2017. Dostupné z: <https://www.ciesm.org/online/monographs/Paris17.html>
- [71.] CODE OF PRACTICE FOR THE INVESTIGATION OF CRIMES OF PIRACY AND ARMED ROBBERY AGAINST SHIPS. In: IMO [online]. 2010 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.wcdn.imo.org/localresources/en/OurWork/Security/Documents/A.1025.pdf>

- [72.] COMER, Bryan, Ludmila OSIPOVA, Elise GEORGEF a Xiaoli MAO. THE INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATION'S PROPOSED ARCTIC HEAVY FUEL OIL BAN: LIKELY IMPACTS ND OPPORTUNITIES FOR IMPROVEMENT. WHITE PAPER [online]. 2020, 1-45 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://theicct.org/sites/default/files/publications/Arctic-HFO-ban-sept2020.pdf>
- [73.] Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Purpose, functions and sessions. In: Un [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_purpose.htm#Purpose
- [74.] Convention (II) for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea [online]. In: . 1949 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gcii-1949?activeTab=1949GCs-APs-and-commentaries>
- [75.] Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation, Protocol for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf. In: IMO [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/SUA-Treaties.aspx>
- [76.] Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter. In: IMO [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/OurWork/Environment/Pages/London-Convention-Protocol.aspx>
- [77.] COUNTERING MIGRANT SMUGGLING: Global Compact Thematic Paper. In: International Organization for Migration: The UN Migration Agency [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/our_work/ODG/GCM/IOM-Thematic-Paper-Counter-Smuggling.pdf
- [78.] Dispute Concerning the Detention of Ukrainian Naval Vessels and Servicemen (Ukraine v. the Russian Federation). In: Pca-cpa [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://pca-cpa.org/en/cases/229/>
- [79.] EDWARDS, Scott. Blue Crime: Conceptualising transnational organised crime at sea. In: SAFE SEAS [online]. 2020-06-09 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.safeseas.net/blue-crime-conceptualising-transnational-organised-crime-at-sea/>
- [80.] ERIKSSON, Gudmundur. The International Tribunal for the Law of the Sea. In: . Nizozemsko: Kluwer Law International. ISBN 90–411–1418–1.

- [81.] Everything You Wanted to Know About the Blue Economy. In: Unfccc [online]. 2021 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: https://unfccc.int/blog/everything-you-wanted-to-know-about-the-blue-economy-but-were-afraid-to-ask?gclid=CjwKCAiA_vKeBhAdEiwAFb_nrZ5LrseZLBWk1Cxklg9N1LRPHS_bEVFcMfKEr3hhBn61e4e2Z9h
- [82.] Front Lines: Sea Shepherd is Taking The Fight to Illegal Fishing. In: Sea Shepherd [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/iuu/>
- [83.] GLOBAL MARITIME CRIME PROGRAMME: BRIEFING PACKAGE. In: UNODC [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/Maritime_crime/UNODC_GMCP_Briefing_Package.pdf
- [84.] Chapter 2: Maritime zones: Maritime zones. In: Law of the Sea: A Policy Primer [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-two/#:~:text=Maritime%20Zones%20Schematic,Internal%20Waters,innocent%20passage%20through%20internal%20waters.https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclous_e.pdf
- [85.] IMO Adopts Action Plan on Marine Litter. In: IISD [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://sdg.iisd.org/news/imo-adopts-action-plan-on-marine-litter/>
- [86.] Initial IMO Strategy on reduction of GHG emissions from ships and programme of follow-up actions to 2023. In: Cdn.imo [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/OurWork/Environment/Documents/Presentation%20-%20IPIECA_UCL%20Side%20Event%203%20December%202018.pdf
- [87.] International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (MARPOL). In: IMO [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: [https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Prevention-of-Pollution-from-Ships-\(MARPOL\).aspx](https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Prevention-of-Pollution-from-Ships-(MARPOL).aspx)
- [88.] International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS), 1974. In: IMO [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: [https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-\(SOLAS\),-1974.aspx](https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-(SOLAS),-1974.aspx)
- [89.] International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW). In: IMO [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: [https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-on-Standards-of-Training,-Certification-and-Watchkeeping-for-Seafarers-\(STCW\).aspx](https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/International-Convention-on-Standards-of-Training,-Certification-and-Watchkeeping-for-Seafarers-(STCW).aspx)

- [90.] INTERNATIONAL PLAN OF ACTION TO PREVENT, DETER AND ELIMINATE ILLEGAL, UNREPORTED AND UNREGULATED FISHING. In: FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS [online]. 2001 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.fao.org/3/y1224e/y1224e.pdf>
- [91.] IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate Geneva, Switzerland: IPCC; 2019. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/srocc/>
- [92.] IUCHI, Yumiko a Usui ASANO. The Functions and Work of the Commission on the Limits of the Continental Shelf, : Review of Island Studies [online]. In: . 2013 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.spf.org/islandstudies/readings/b00005.html>
- [93.] JOCH, Miroslav. In vitro-in vivo účinky komerční směsi silic na bachorovou fermentaci a produkci dojnic. In: Vědecký výbor výživy zvířat [online]. 2018 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://vuzv.cz/wp-content/uploads/2019/10/JOCH-studie-web.pdf>
- [94.] KAO, Bob. Against a Uniform Definition of Maritime Piracy. Maritime Safety and Security Law Journal [online]. (3) [cit. 2023-01-31]. ISSN 2464-9724. Dostupné z: <https://www.marsafelawjournal.org/contributions/349/>
- [95.] List of IMO Conventions: Key IMO Conventions. In: IMO [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/ListOfConventions.aspx>
- [96.] List of IMO Conventions: Other conventions relating to prevention of marine pollution. In: IMO [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/ListOfConventions.aspx>
- [97.] MAKOTO, Seta. The Legitimacy of the International Seabed Authority and the Way It Accepts the Involvement of Non-State Actors in Governing the Ar: CHAPTER 18. Shs.hal.science [online]. 1-14 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://shs.hal.science/halshs-02397759/document>
- [98.] OCEAN ACIDIFICATION. In: Ocean find your blue [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://ocean.si.edu/ocean-life/invertebrates/ocean-acidification#section_77
- [99.] PCC, 2013: *Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [Stocker, T.F., D. Qin, G.-K. Plattner, M. Tignor, S.K. Allen, J. Boschung, A. Nauels, Y. Xia, V. Bex and P.M. Midgley (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, 1535 pp. Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/>
- [100.] PlasticsEurope. Plastics—The facts 2016 An analysis of European plastics production, demand and waste data. Brusel, Belgie; 2016. Dostupné z: <https://plasticseurope.org/wp-content/uploads/2021/10/2016-Plastic-the-facts.pdf>

- [101.] Press Release: CASE CONCERNING THE DETENTION OF THREE UKRAINIAN NAVAL VESSELS (UKRAINE V. RUSSIAN FEDERATION), PROVISIONAL MEASURES. In: Itlos [online]. 2019 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/press_releases_english/PR_284_En.pdf
- [102.] Programmes And Courses. In: IMO INTERNATIONAL MARITIME LAW INSTITUTE [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://imli.org/programmes-and-courses/>
- [103.] Publication of Award on the Preliminary Objections of the Russian Federation in Arbitration Concerning the Detention of Ukrainian Naval Vessels and Servicemen. In: Pca-cpa [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://pca-cpa.org/en/news/publication-of-award-on-the-preliminary-objections-of-the-russian-federation-in-arbitration-concerning-the-detention-of-ukrainian-naval-vessels-and-servicemen/>
- [104.] REPORT OF THE 45th SESSION OF GESAMP [online]. Itálie: The Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2019 [cit. 2023-01-04]. ISSN 1020-4873. Dostupné z: <http://www.gesamp.org/publications/report-of-the-45th-session-of-gesamp-2019>
- [105.] Rockström, J., et al. 2009. Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecology and Society* 14(2): 32. [online] URL: <http://www.ecologyandsociety.org/vol14/iss2/art32/>
- [106.] Saving the Vaquita Porpoise: The world's most endangered marine mammal. In: Sea Shepherd [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/milagro/>
- [107.] Sea Shepherd Science: Sea Shepherd supports research to protect ocean life. In: Sea Shepherd [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/science/>
- [108.] Southern Bluefin Tuna Cases (New Zealand v. Japan; Australia v. Japan), Provisional Measures. In: International tribunal for the law of the sea [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.itlos.org/en/main/cases/list-of-cases/case-no-3-4/>
- [109.] STRATEGIC PLAN FOR THE LONDON PROTOCOL AND LONDON CONVENTION. In: Cdn.imo [online]. 2017 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/OurWork/Environment/Documents/Strategic%20Plan%20leaflet_final_web.pdf
- [110.] Structure of IMO: Council members for the 2022-2023 biennium. In: IMO [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Pages/Structure.aspx>
- [111.] SUA Convention, Convention for the Suppression of Unlawful Acts of Violence against the Safety of Maritime Navigation and 2005 Protocol Text. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/db/terrorism/conv8-english.pdf>

- [112.] SUAREZ, Suzette. Commission on the Limits of the Continental Shelf. In: Max Planck Yearbook of United Nations Law [online]. 14. 2010, s. 131-168 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.mpil.de/files/pdf3/mpunyb_04_suarez_14.pdf
- [113.] The Council: Composition of the Council. In: Isa [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://isa.org.jm/authority/council/members>
- [114.] The Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, its functions and activities. In: Un [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/doalos_activities/about_doalos.htm
- [115.] THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA. Subtropical gyre: oceanography. In: Britannica [online]. 2011-08-24 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/science/subtropical-gyre>
- [116.] The IMO-Norway GreenVoyage2050 Project is supporting shipping's transition towards a low carbon future. In: Greenvoyage2050 [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://greenvoyage2050.imo.org/>
- [117.] The International Seabed Authority Structure and Function. In: Isa [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://isa.org.jm/files/files/documents/struct-funct.pdf>
- [118.] THE INTERNATIONAL SEABED AUTHORITY. In: Isa [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://isa.org.jm/files/files/documents/ISA_brochure_2022.pdf
- [119.] The Second World Ocean Assessment: WORLD OCEAN ASSESSMENT II. In: United Nations [online]. 2021 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-04/woa-ii-vol-i.pdf>
- [120.] The Second World Ocean Assessment: WORLD OCEAN ASSESSMENT II. In: United Nations [online]. 2021 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-04/woa-ii-vol-i.pdf>
- [121.] The United Nations Convention on the Law of the Sea: A historical perspective. In: Un [online]. 1998 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: https://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm
- [122.] The United Nations Convention on the Law of the Sea: A historical perspective. In: Un [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm#Historical%20Perspective
- [123.] Torrey Canyon: The world's first major oil tanker disaster. In: SAFETY4SEA [online]. 2019 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://safety4sea.com/cm-torrey-canyon-the-worlds-first-major-oil-tanker-disaster/>
- [124.] TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME IN THE FISHING INDUSTRY: Focus on: Trafficking in Persons Smuggling of Migrants Illicit Drugs Trafficking. In: United Nations [online]. 2011 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Issue_Paper_-_TOC_in_the_Fishing_Industry.pdf

- [125.] TREVEZ, Tullio. 1958 Geneva Conventions on the Law of the Sea. In: *Legal.un: Audiovisual Library of International Law* [online]. 2008 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://legal.un.org/avl/ha/gclos/gclos.html>
- [126.] Ukraine and Russia exchange prisoners in landmark deal. In: *Bbc* [online]. 2019 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-49610107>
- [127.] UNEP. Global Mercury Assessment 2018. United Nations Environmental Programme; 2018. Dostupné z: <https://www.unep.org/resources/publication/global-mercury-assessment-2018>
- [128.] UNESCO. Facts and Figures on Marine Pollution. <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/ioc-oceans/focus-areas/rio-20-ocean/blueprint-for-the-future-we-want/marine-pollution/facts-and-figures-on-marine-pollution/>.
- [129.] UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE. In: *United Nations* [online]. 1992 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://unfccc.int/files/essential_background/background_publications_htmlpdf/application/pdf/conveng.pdf
- [130.] VANAİK, Achin. The UNCLOS isn't perfect and it's time we acknowledge that. In: *Tni* [online]. 2020 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.tni.org/en/article/the-unclos-isnt-perfect-and-its-time-we-acknowledge-that>
- [131.] WOODY, Todd a Evan HALPER. A gold rush in the deep sea raises questions about the authority charged with protecting it [online]. In: 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/politics/story/2022-04-19/gold-rush-in-the-deep-sea-raises-questions-about-international-seabed-authority>
- [132.] WOLFRUM, Rüdiger. Fighting Terrorism at Sea:: Options and Limitations under International Law. In: *ITLOS* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/wolfrum/doherty_lecture_130406_eng.pdf
- [133.] Cleaner Air in 2020: 0.5 % sulphur cap for ships enters into force worldwide. In: *Transport.ec.europa* [online]. 2020 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://transport.ec.europa.eu/news/cleaner-air-2020-05-sulphur-cap-ships-enters-force-worldwide-2020-01-09_en
- [134.] Brief History of IMO. In: *IMO* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/HistoryOfIMO/Pages/Default.aspx>
- [135.] Capacity-Building and Trust Funds. In: *Un* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.un.org/oceancapacity/>
- [136.] .iea. World Efficiency Scenario. 2020. [online] [cit.2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.iea.org/reports/energy-efficiency-2020>
- [137.] ABOUT MEPSEAS. In: *Mepseas* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://mepseas.imo.org/about>

- [138.] Marine Policy [online]. 119. 2020 [cit. 2023-01-31]. ISSN 0308597X. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0308597X20300270>
- [139.] Member States. In: IMO [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/OurWork/ERO/Pages/MemberStates.aspx>
- [140.] Structure of IMO. In: IMO [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Pages/Structure.aspx>
- [141.] Environmental Impact Assessments. In: Isa [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.isa.org.jm/minerals/environmental-impact-assessments>
- [142.] Our Mission. In: Sea Shepherd [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/who-we-are/our-mission/>
- [143.] Contractor Training Programme. In: Isa [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.isa.org.jm/training/contractor-training>
- [144.] Oceans and the Law of the Sea. In: Un [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/oceans-and-the-law-of-the-sea>
- [145.] Marine pollution. In: *Leap.unep* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://leap.unep.org/knowledge/glossary/marine-pollution>

SEZNAM PŘÍLOH

- [1.] **Tabulka č. 1** Úmluvy týkající se námořní bezpečnosti a ochrany rozhraní mezi lodí a přístavem
- [2.] **Tabulka č. 2** Úmluvy týkající se prevence mořského znečištění
- [3.] **Tabulka č. 3** Úmluvy týkající se námořní bezpečnosti a ochrany rozhraní mezi lodí a přístavem
- [4.] **Obrázek č. 1** Pásma mořských vod

PŘÍLOHY

Tabulka č. 1 Úmluvy týkající se námořní bezpečnosti a ochrany rozhraní mezi lodí a přístavem¹⁵²

Název	Zkratka	Rok přijetí
Úmluva o mezinárodních pravidlech pro zabránění srážkám na moři	COLREG	1972
Úmluva o usnadnění mezinárodního námořního provozu	FAL	1965
Mezinárodní úmluva o hledání a záchraně na moři	SAR	1979
Úmluva o potlačování nezákonných činů proti bezpečnosti námořní plavby	SUA	1988
Mezinárodní úmluva o bezpečných kontejnerech	CSC	1972
Mezinárodní úmluva o normách výcviku, certifikace a strážní služby pro personál rybářských plavidel	STCW-F	1995

¹⁵² List of IMO Conventions: Key IMO Conventions. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/ListOfConventions.aspx>

Tabulka č. 2 Úmluvy týkající se prevence mořského znečištění¹⁵³

Název	Zkratka	Rok přijetí
Mezinárodní úmluva o intervencích na volném moři v případech obětí znečištění ropou	INTERVENCE	1969
Úmluva o zabránění znečištění moře ukládáním odpadů a jiných látek	LC	1972
Mezinárodní úmluva o připravenosti, reakci a spolupráci na znečištění ropou	OPRC	1990
Protokol o připravenosti, reakci a spolupráci na incidenty znečištění nebezpečnými a škodlivými látkami		2000
Mezinárodní úmluva o kontrole škodlivých antivegetativních systémů na lodích	AFS	2001
Mezinárodní úmluva o kontrole a řízení lodní zátěžové vody a sedimentů		2004
Hongkongská mezinárodní úmluva o bezpečné a ekologicky šetrné recyklaci lodí		2009

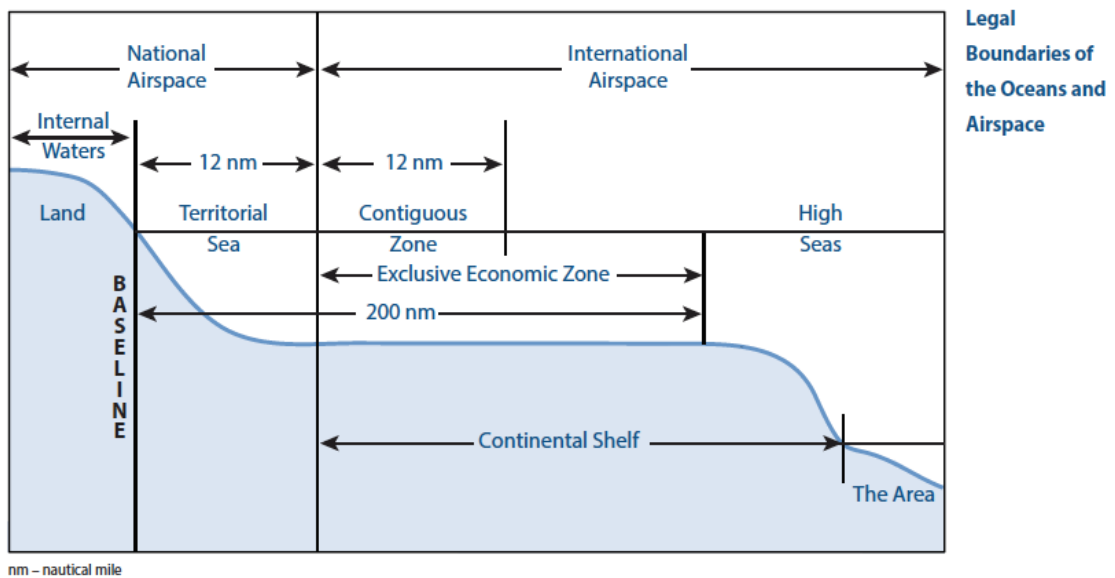
¹⁵³ List of IMO Conventions: Other conventions relating to prevention of marine pollution. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/ListOfConventions.aspx>

Tabulka č. 3 Úmluvy týkající se námořní bezpečnosti a ochrany rozhraní mezi lodí a přístavem¹⁵⁴

Název	Zkratka	Rok přijetí
Mezinárodní úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené znečištěním ropou	CLC	1969
Protokol z roku 1992 k Mezinárodní úmluvě o zřízení Mezinárodního fondu pro náhradu škod způsobených znečištěním ropou	FUND 1992	1992
Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti v oblasti námořní přepravy jaderného materiálu	NUCLEAR	1971
Athénská úmluva o přepravě cestujících a jejich zavazadel po moři	PAL	1974
Úmluva o omezení odpovědnosti za námořní nároky	LLMC	1976
Mezinárodní úmluva o odpovědnosti a náhradě škod v souvislosti s přepravou nebezpečných a škodlivých látek po moři	HNS	1996
Mezinárodní úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené znečištěním ropnými palivy		2001

¹⁵⁴ List of IMO Conventions: Other conventions relating to maritime safety and security and ship/port interface. In: *IMO* [online]. [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/ListOfConventions.aspx>

Obrázek č. 1 Pásma mořských vod¹⁵⁵

¹⁵⁵ Chapter 2: Maritime zones: Maritime zones. In: *Law of the Sea: A Policy Primer* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-two/#:~:text=Maritime%20Zones%20Schematic-Internal%20Waters,innocent%20passage%20through%20internal%20waters.https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf